

Bulletin slovenskej advokácie

**NEPREHLIADNITE
POVINNÉ PLATBY
ADVOKÁTOV**

**POZVÁNKA
Galavečer SAK**

**Urážlivý jazyk
podaní v civilnom
sporovom konaní**

**Zefektívnenie
súdneho systému
vs. bezbrehý
formalizmus**

**Uplatňovanie
zásady nemo tenetur
se ipsum accusare
vo výsluchu
obvineného**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzavierka odbornej časti: 10. 2. 2020

Uzavierka redakčnej časti: 10. 2. 2020

Toto číslo vyšlo 28. 2. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 1-2/2020

Obsah

AKTUÁLNE

4 ROZHOVOR

Slobodná advokácia je podmienkou fungovania právneho štátu
JUDr. Tomáš Borec

DISKUSIA

6 Žaloba v prospech tretieho?!

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

8 Nad prvým komentárom k novému zákonu o ústavnom súde

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

10 Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

11 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

13 Advokát Chess Open Bratislava 2020

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

14 Urážlivý jazyk podaní v civilnom sporovom konaní

Mgr. Viliam Poništ, PhD.

21 Zefektívnenie súdneho systému vs. bezbrehý formalizmus

JUDr. Ján Ferenci

32 Uplatňovanie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare*

vo výsluchu obvineného

Mgr. Ján Šušota

JUDIKATÚRA

38 O možnosti podmieniť príspevok športovému reprezentantovi občianstvom Slovenskej republiky

41 Neoprávnené zaistenie elektronických údajov

pri prehliadke advokátskej kancelárie

44 K ochrane advokátskeho tajomstva pri prehliadke priestorov,

v ktorých vykonáva advokáciu viacero advokátov

48 Dorubenie súdneho poplatku po postúpení veci z upomínacieho konania

ADVOKÁCIA

SAK

52 Aktuálne udalosti

54 Z decembrového a januárového zasadnutia P SAK

54 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

55 Pýta(j)te sa predsedníctva

56 Novoročné stretnutie právnikov 2020

58 Čo je to totalita? A čo je to právny štát?

60 Advokáti bezplatne pomáhajú obyvateľom Mukačevskej ulice v Prešove

62 Povinnosť advokáta vrátiť neoprávnené prijatú platbu

ZAHRANIČIE

66 Nemecko: Advokácia v kolíske kontinentálneho práva

73 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

74 Projekt LAWYEREX: Zahraniční stážisti na Slovensku

76 Dojmy z návštevy Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu

78 Bulletin advokacie prináša...

80 Povinnosť advokáta rokovať s advokátom protistrany

ZAÚJÍMAVOSTI

84 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (1. časť)

JUDr. Peter Kerecman, PhD., doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

K fotografii na obálke

Tradičné Novoročné stretnutie právnikov sa konalo 9. januára 2020 v hoteli Carlton v Bratislave (viac na s. 56). Foto Vladislav Zigo

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý

článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**

10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**

Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.

Recenzenti sú určení Redakčnou radou v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovateľia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**

Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.

Recenzenti predložia recenzné posudky Redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnu jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.

Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene Redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí Redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.

Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje Redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezáväzuje Redakčnú radu; Redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia, milí čitatelia,

v práve sa začínajúcom roku 2020 si Slovenská advokátska komora pripomína 30. výročie svojho vzniku. Je to významný dôvod na oslavu a zastavenie sa. Ako pamätník intenzívne vnímam vývoj najmä porovnaním podmienok a spôsobu výkonu advokácie pred rokom 1990 so súčasným stavom. Slovenská advokátska komora bola zriadená zákonom č. 132/1990 Zb. o advokácii prijatým 27. apríla 1990, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 1990. Došlo tak k obnoveniu nielen slobody výkonu advokátskeho povolania, ale advokácie ako samosprávnej organizácie združujúcej všetkých advokátov.

Prijatie zákona o advokácii ako jednu z najvýznamnejších udalostí v živote profesijného stavu si komora pripomínala najprv organizovaním slávnostných konferencií advokátov, neskôr každoročne usporiadaním Dňa advokácie, ktorého súčasťou je oceňovanie advokátov za ich celoživotný prínos advokácii, slávnostný galavečer a Deň otvorených dverí, s ktorým sú spojené prednášky o význame advokácie pre študentov v budove komory, ale najmä poskytovanie bezplatných právnych porád advokátmi v Bratislave a v ďalších mestách na Slovensku. V roku 2019 sa do projektu bezplatného právneho poradenstva zapojilo 12 miest v konkrétnych osobách 115 advokátov a advokátskych koncipientov, ktorí poradili takmer 750 občanom. Komora aj takto deklaruje, že advokát nielen zastupuje klientov za odmenu, ale má na zreteli aj vyššie spoločenské ciele a verejný záujem. V tomto duchu došlo v roku 2019 k obnoveniu činnosti Nadácie slovenskej advokácie, o ktorej sa viac dočítate na s. 52.

Jubileum bude počas celého roka pripomínať čitateľom Bulletinu slovenskej advokácie aj obálka nášho časopisu, na ktorej je umiestnené logo symbolizujúce 30. výročie vzniku komory.

Jubilejný rok Slovenskej advokátskej komory prináša aj niektoré obsahové a formálne zmeny v časopise. V záujme zvýšenia prehľadnosti úvodnej časti časopisu boli novým spôsobom usporiadané strany s obsahom čísla a tradičným úvodníkom, ktorému bude vyčlenený väčší priestor. Tiráž časopisu informujúca okrem iného o vydavateľovi časopisu – Slovenskej advokátskej komore – a o náklade (aktuálne 5 000 ks) sa presunula na prvú stranu. **Autorom odborných článkov dávame do pozornosti doplnené pokyny** na ich spracovanie a zasielanie do redakcie, podrobne upravujúce aj postup redakčnej rady pri recenznom konaní. V jubilejnom roku začíname v spolupráci s Ústavným súdom SR uverejňovať novú rubriku – **Rozhodnutia Ústavného súdu SR**. Veríme v pozitívny ohlas u čitateľov v tom smere, že jej prostredníctvom sa budú oboznamovať s aktuálnymi vybranými rozhodnutiami ústavného súdu.

V tomto roku pripravujeme okrem tradičnej publikačnej súťaže aj **esejistickú autorskú súťaž** na tému **Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem**, do ktorej sa budú môcť zapojiť všetci advokáti a advokátski koncipienti a študenti bez obmedzenia veku. Naším cieľom je zapojiť autorov do diskusie o základných otázkach advokátskej etiky najmä s poukazom na ochranu oprávneného individuálneho záujmu klienta pri poskytovaní právnej pomoci, a to aj pri komunikácii s médiami a verejný záujem. Víťaz súťaže získa okrem finančnej odmeny aj knižné publikácie od partnerského vydavateľstva Wolters Kluwer. Viac na s. 54.

Dúfame, že všetci kolegovia zostanú – ako počas doterajších rokov vydávania stavovského časopisu – aj v budúcom období jeho vernými čitateľmi a podporovateľmi. V novom roku vám prajem dobrých klientov, múdre rozhodnutia a všetko dobré v osobnom a pracovnom živote. Stavovskému časopisu prajem veľa kvalitných článkov z pera erudovaných autorov.

Jozef Brázdil

predseda Redakčnej rady
Bulletinu slovenskej advokácie

ROZHOVOR

Slobodná advokácia je podmienkou fungovania právneho štátu

O skutočnom obsahu a význame advokácie, o oslave významných okrúhlych výročí komory sa zhovárame s predsedom Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Tomášom Borecom**.

■ Tento rok oslávime 30. výročie prijatia prvého ponovembrového zákona o slobodnej advokácii. Akým spôsobom si komora pripomenula a pripomenie tento významný míľnik?

V tomto období máme významných výročí viacero. Na jeseň minulého roka sme si pripomínali 30. výročie nežnej revolúcie. Taktiež máme 145. výročie od vzniku advokátskych komôr na území terajšieho Slovenska a v apríli oslávime 30. výročie prijatia zákona o advokácii a vzniku samostatnej advokácie, ako aj desiate výročie udeľovania cien advokátom za celoživotný prínos advokácii.

Práve pri príležitosti výročia nežnej revolúcie sme sa zamerali na edukáciu a vysvetľovanie čo pre nás, ako advokáciu, ale aj pre celú spoločnosť znamenala totalita. Pre odbornú verejnosť – predovšetkým advokátov a koncipientov sme vydali mimoriadne číslo Bulletinu slovenskej advokácie venované spomienkam starších advokátov na advokáciu počas socializmu a na vývoj advokácie po revolúcii. Ale rozhodli sme sa ísť aj cestou vzdelávania študentov stredných škôl. Zorganizovali sme sériu prednášok v školách, kde témou prednášajúcich advokátov bolo predovšetkým vysvetliť fungovanie súdneho systému, rozdiel medzi totalitou a demokratickým zriadením a vysvetliť pojem právny štát. Lebo práve mladí ľudia by mali pochopiť, že oni sú tí, čo ho budú musieť ďalej budovať, ale aj chrániť, aby sme sa znova nedostali do čias neslobody. V týchto aktivitách chceme naďalej pokračovať, pretože si myslím, že má zmysel a význam vzdelávať mládež. Ako najväčšia právnická stavovská organizácia máme svoju zodpovednosť a snažíme sa robiť množstvo osvety a rôzne podujatia, aby sme prispeli k budovaniu právneho štátu.

■ A aké budú oslavy slobodnej advokácie? Je niečo, čo by ste chceli pri tejto príležitosti zaželať našej advokácii?

Je to významné okrúhle výročie, ktoré si chceme adekvátne pripomenúť viacerými podujatiami. Tejto téme bude venovaný Deň advokácie, v rámci ktorého budú advokáti znova poskytovať bezplatnú právnu pomoc občanom. Toto podujatie sa nám už viacero rokov darí organizovať s dobrým ohlasom verejnosti aj médií. Som rád, že každý rok sa do tohto podujatia zapája stále väčšie množstvo advokátov a môžeme ho tak rozšíriť aj do ďalších miest. Najväčšia oslava advokácie nás však čaká v podobe výnimočného galavečera s najdôležitejšími hosťami právneho života. Tento rok sme ako miesto konania zvolili krásne priestory zrekonštruovaného zámku v Pezinku. Tím komory na príprave podujatia usilovne pracuje a javí sa, že to bude naozaj pekná a dôstojná oslava, na ktorú týmto advokátov pozývam. O možnosti zakúpenia vstupeniek budú včas informovaní. A čo si v tejto súvislosti želim? Napríklad, aby toto jubileum bolo popri jeho formálnej

stránke predovšetkým príležitosťou viac zdôrazňovať – aj smerom k verejnosti, skutočný obsah a význam advokácie. Myslí si, že je to téma, ktorej musíme venovať viac pozornosti.

■ Prečo je tá téma osobitne dôležitá práve teraz?

Dôležitá je pochopiteľne vždy, pretože slobodná advokácia nie je len podmienkou normálneho výkonu nášho povolania, ale v prvom rade normálneho fungovania právneho štátu. Ak niekto bude chcieť okliešťovať právny štát a ochranu ľudských práv, slobodná advokácia bude logicky jedným z prvých terčov. Našťastie, už tri desaťročia žijeme v slobodnej spoločnosti. To však neznamená, že priebežne nečelíme väčším alebo menším pokusom o deformovanie práva – najnovšie napríklad úvahy o prenesení časti samosprávnych kompetencií komory na štátne orgány, resp. ministerstvo. Slobodná advokácia je pre nás úplne prirodzeným prostredím, no mali by sme sa vyhnúť tomu, aby sme ho považovali za automatické.

■ Výročie slobodnej advokácie budeme oslavovať v čase, keď panuje celková kríza dôvery v právo, ktorá, žiaľ, v dôsledku uplynulých kauz a zlyhaní viacerých jednotlivcov neobišla ani advokáciu. Ako túto situáciu vnímate?

Áno, máme tu vážnu situáciu. Vnímam v tejto súvislosti oprávnené požiadavky členov našej komory i verejnosti, aby sme na zlyhaní jednotlivcov primerane reagovali a systémovo chránili dobré meno advokácie. O to sa aj snažíme a naším cieľom je postupovať voči jednotlivcom rázne, avšak nepodliehať len mediálnym tlakom, ale rozhodovať na základe právnych predpisov a preukázaných vecí.

■ Postupuje komora v týchto veciach tak, ako by mala? Respektíve, aká je správna reakcia na tieto skutočnosti?

Jediná správna reakcia je taká, ktorá rešpektuje právo a ctí si základy, na ktorých stojí právny štát a osobitne advokácia. Toto je pravdaže jednoduchá poučka, ktorú je ale potrebné zodpovedne uvádzať do praxe, a to aj v netriviálnych situáciách.

■ Podľa vás sa to komore darí?

Postupujeme zodpovedne a robíme presne to, čo nám naše predpisy umožňujú. Úprimne poviem, že v niektorých prípadoch by som aj ja rád videl okamžitejšie výsledky, no musíme rešpektovať deľbu právomocí a zákonnosť našich postupov. Pretože akékoľvek skratky a zjednodušovania spravidla nielenže pôvodný problém neriešia, ale naopak, nové problémy vytvárajú.

■ Pravdou ale je, že aj medzi našimi členmi zaznievajú hlasy, aby sa v prípade konaní niektorých kolegov postupovalo razantnejšie.

Týmto názorom rozumiem a do istej miery s nimi aj súhlasím. Pravdou je ale aj to, že v prípade viacerých „exponovaných“ kauz postupy riadne prebiehajú. Revízná komisia má skutočne práce viac ako dosť.

■ Nie sú v tejto oblasti potrebné aj systémové zmeny?

Práve v týchto časoch je dôležité pripomínať, že prístup k spravodlivosti, vrátane slobodnej advokácie a riadne fungujúcej advokátskej samosprávy, označila za jeden z pilierov právneho štátu aj Benátska komisia. Chvilami som zhrozený aj

z mnohých vyjadrení politikov, dokonca aj niektorých, ktorí sú tiež advokátmi. Blížia sa voľby a z programov niektorých strán vyčnievajú návrhy, ktoré majú potenciál oklieštiť slobodu advokácie. Mám obavu, aby sa nestalo, že to, čo sa ťažko pred tridsiatimi rokmi vybudovalo, sa na základe rýchlych politických rozhodnutí môže zrútiť, čo by nás však aj na základe hodnotiacich kritérií úrovne právneho štátu posunulo o roky, možno aj desaťročia späť.

V tejto oblasti je potrebné poctivo plniť to, čo robiť môžeme a máme. Naš disciplinárny systém možno nie je vždy najrýchlejší, ale je funkčný, postavený na dobrých základoch a najmä má výsledky, ktoré v anonymizovanej forme každoročne publikujeme v zbierke rozhodnutí disciplinárnych senátov. V disciplinárnej oblasti teda komora v skutočnosti omnoho viac robí ako hovorí. Problém by bol, ak by to bolo naopak.

■ SAK koncom roka zorganizovala okrúhly stôl na tému etiky justičných povolání. Prinieslo toto stretnutie nejaký posun?

Slovenská advokátska komora túto tému neobjavila ani včera ani predvčerom. Ak si spomínate, tému sme pomerne aktívne otvorili na obdobnom okrúhlym stole ešte v roku 2017. Som presvedčený, že komora v téme justičnej etiky napomohla dobré zmeny aj mimo našej samosprávy. Pokiaľ ide o nedávne stretnutie, myslím, že prinieslo užitočné nastavenie a zhodu, že dôveru možno budovať len rešpektovaním práva a nie rozličnými skratkami.

■ Odbočme k jednej konkrétnej téme, ktorá zarezonovala v médiách aj medzi našimi členmi. Ide o zapísanie do zoznamu SAK bývalého sudcu, ktorý odstúpil z funkcie pre nevhodnú komunikáciu v Threeme. Je v poriadku, že teraz môže vykonávať advokáciu?

Informácie z rokovania Predsedníctva SAK, ktoré nepodliehajú povinnosti mlčanlivosti, sme na našom webe sprístupnili všetkým členom, aby si každý mohol urobiť názor na základe faktov. Úprimne poviem, že išlo o tému, na ktorú nebol úplne jednotný názor a boli aj kolegovia, ktorí so zápisom nesúhlasili. Ich názor, ktorý mali možnosť odôvodniť, si vážim. K téme prebehla rozsiahla a otvorená debata a jej výsledkom je kolektívne rozhodnutie.

■ Vráťme sa ešte všeobecne k téme výkonu advokátskej profesie. Po zmene zákona sa advokátmi môžu stať aj právnicki prakticky bez žiadnej praxe v advokácii. Bude vedieť komora garantovať kvalitu poskytovaných právnych služieb?

Názor komory na túto zmenu je známy, ale k tomu sa už nemá význam vracáť. Treba sa skôr pragmaticky sústrediť na to, čo robiť môžeme a čo aj robíme. Komora napríklad každý rok organizuje obrovské množstvo vzdelávacích aktivít, seminárov, prednášok, konferencií. Dokopy je to viac ako 80 akcií ročne, čo z nás mimochodom robí pomerne významnú vzdelávaciu a „eventovú“ organizáciu. Každoročne sa tak u nás stretnú stovky a tisíce právnikov, ktorí majú možnosť získať informácie a vymeniť si skúsenosti. Zároveň je to naša príležitosť pozitívne ovplyvňovať právnu kultúru.

DISKUSIA

Žaloba v prospech tretieho?!

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Nadpis tohto príspevku je zámerne doplnený o dve odlišné interpunkčné znamienka; jednak s úmyslom vzbudiť záujem čitateľa, ale predovšetkým zdôrazniť diskutabilnosť témy. Žaloba v prospech tretieho totiž nie je bežným procesným inštitútom a nie je ani súčasťou výuky na právnických fakultách.

MLčí odborná literatúra a pred rokom 2019 aj súdna judikatúra. Zmenu so sebou prinášajú až dva prelomové judikáty najvyšších súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, ktoré boli zhodou okolností uverejnené približne v rovnakom období. Ide o uznesenie NS SR zo dňa 29. 11. 2018 sp. zn. 8 Cdo 100/2017 (R 30/2019) a rozsudok NS ČR zo dňa 12. 12. 2018 sp. zn. 23 Cdo 5969/2017 (R 114/2019 civ.).

Podstata žaloby v prospech tretieho spočíva v tom, že žalobca sa voči žalovanému domáha, aby poskytol plnenie tretej osobe. Samotný žalobca teda paradoxne nepožaduje, aby mu žalovaný akýmkoľvek spôsobom priamo plnil a ten, v prospech koho má byť deklarovaná povinnosť žalovaného, nie je v spore so žalobcom. S tým je prirodzene spojených hneď niekoľko procesných otázok, keďže ide o pomerne atypickú situáciu, ktorú CSP výslovne neupravuje. Navyše je diskutabilná prípadná povinná účasť tretej osoby v spore (ako žalovaného v druhom rade), ako aj osoba oprávneného z takéhoto exekučného titulu.

Vo vzťahu k obidvom uvedeným judikátom potvrdzuje rozporuplnosť načrtnutej problematiky aj fakt, že žalobu v prospech tretieho považovali obidva (slovenské aj české) prvoinštančné aj odvolacie súdy za procesne neprípustnú. Argumentačne vychádzali predovšetkým z premisy, že petit, ktorým žalobca „pre seba nič nežiada“, je zmätočný a *contra legem*. Dovolacie súdy na základe opozitného názoru preto zrušili potvrdzujúce rozsudky odvolacích súdov, aj zamietavé rozsudky súdov prvej inštancie.

Odkloniac sa od právnej teórie smerom k praxi je potrebné zdôrazniť, že reálne využitie žaloby v prospech tretieho môže byť výrazne frekventovanejšie, než sa sprvoti zdá. Typickým príkladom je poistenie zodpovednosti za škodu, v rámci ktorého má v zmysle § 822 a § 823 OZ poistený (ža-

lobca) právo, aby poistiteľ (žalovaný) za neho nahradil škodu poškodenému (tretia osoba).

Pri absencii žaloby v prospech tretieho platí, že ak poisťovňa z akýchkoľvek dôvodov poškodenému plnenie neposkytne, musí hmotnoprávne zodpovedný poistený nahradiť túto škodu sám a následne sa môže v súlade s obsahom poistného vzťahu domáhať plnenia voči poisťovni (pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla navyše osobitný predpis umožňuje poškodenému, aby svoj nárok uplatnil priamo voči poisťovni). V krajnom prípade ide teda o dva samostatné súdne spory, ktoré by prakticky mohol nahradiť jediný spor na základe žaloby v prospech tretieho. Do úvahy však prichádzajú aj iné druhy poistenia, napríklad ak osoba poistníka nie je totožná s osobou poisteného, keďže v zmysle § 797 ods. 1 OZ má právo na plnenie iba poistený.

Právne vzťahy v rámci poistenia tvorili skutkový základ aj pre obidva spomínané judikáty. V prípade rozhodnutí slovenských súdov bola pôvodne právoplatne zamietnutá žaloba poistníka a zároveň dlžníka zo zmluvy o úvere s leasingovou spoločnosťou (poistená), ktorý sa pre odmietnutie poistného plnenia domáhal, aby bola poisťovni uložená povinnosť plniť v prospech leasingovej spoločnosti na základe poistnej udalosti, ktorou bolo odcudzenie motorového vozidla.

Keďže právnu otázku súvisiacu s prípustnosťou žaloby v prospech tretieho vyhodnotil Najvyšší súd SR ako otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, klasifikoval dovolanie ako prípustné v zmysle § 420 ods. 1 písm. b) CSP. Ako naznačuje predchádzajúci text, dovolaniu súd následne vyhovel kasačným uznesením, pričom publikovaná právna veta judikátu R 30/2019 znie:

„Dlžník zo zmluvy o úvere, ktorému leasingová spoločnosť oznámila, že jej pohľadávka, ktorá sa stala predčasne splatnou v dôsledku vzniku poistnej udalosti na zaobstarávanej veci, bude znížená o predpokladané plnenie poisťovne, je aktívne vecne legitimovaný v spore proti poisťovni ako poistiteľovi obstarávanej veci a leasingovej spoločnosti ako poskytovateľovi

úveru na zaobstaranie veci. Predpokladom je, že sa domáha, aby poisťovňa zaplatila poistné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru.“

Posun judikatúry smerom k obdobným praktickým riešeniam možno hodnotiť pozitívne. Na pozadí niektorých kabinetných a tendenčne formalistických judikátov, ktoré nezriedka komplikujú reálnu prax, vyznieva R 30/2019 veľmi pokrokovovo.

Na druhej strane je evidentné, že publikovaná právna veta je príliš kazuistická, čo môže viesť k špekulatívnemu obmedzeniu aplikovateľnosti judikátu iba na veľmi špecifické prípady. Od oficiálne publikovanej judikatúry pritom možno odôvodnene očakávať pravý opak, a to efektívne zjednocovanie rozhodovacej praxe prostredníctvom zovšeobecňujúcich právnych viet, ktoré sú priamo aplikovateľné na čo najširší okruh právnych vzťahov s rovnakými prvkami.

Ratio decidendi tohto judikátu zjavne smeruje k záveru, že žaloba v prospech tretieho je proti poisťovni prípustná, ak má poisťovňa plniť tretej osobe namiesto žalobcu resp. s inými pozitívnymi účinkami v jeho právnej sfére. Namiesto toho je vzhľadom na citovanú právnu vetu otázne, či sa R 30/2019 vzťahuje aj na iné ako úverové zmluvy, s inými veriteľmi ako leasingovými spoločnosťami, aj v inej situácii ako pri predčasnej splatnosti úveru a pod. To sú individuálne detaily, ktoré mohol a mal Najvyšší súd SR pri koncipovaní právnej vety judikátu zovšeobecniť do univerzálnejšieho záveru.

Použité formulácie navyše nadbytočne generujú niekoľko súvisiacich procesných otázok, ktoré nie sú zodpovedané.

Predovšetkým je to otázka, či musí byť v konaní o žalobe v prospech tretieho sporovou stranou (typicky žalovaným v druhom rade) aj samotná tretia osoba a ďalej či musí byť vo výroku rozsudku nevyhnutne vymedzené, že plnením v prospech tretieho zaniká v rozsahu tohto plnenia určitá povinnosť žalobcu voči tretej osobe.

Český najvyšší súd sa s danou problematikou vysporiadal spôsobom, ktorý vykazuje výraznejšie prvky zovšeobecnenia, keďže právna veta spomínaného R 114/2019 civ. zní: „Pojištěný z odpovědnosti za škodu je oprávněn domáhat se v soudním řízení po pojiститeli toho, aby za něj uhradil škodu přímo poškozenému.“. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia zároveň vyplýva, že tretia osoba nemusí byť v konaní o takejto žalobe sporovou stranou. Najvyšší súd Českej republiky nevzniesol ani požiadavku, aby výrok rozhodnutia výslovne uvádzal, že v rozsahu plnenia žalovanej poisťovne zanikne povinnosť žalobcu voči tretej osobe. Osobitne je analyzovaná aj relatívne problematická pozícia žalobcu ako oprávneného z exekučného titulu (porovnaj ods. 24 českého R 114/2019 civ.).

Bez ohľadu na závery českej judikatúry je nevyhnutné považovať R 30/2019 za ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR (*m.m.* R 71/2018), ktorá efektívne vytvára priestor pre praktické uplatňovanie nárokov prostredníctvom žalôb v prospech tretieho. Ďalší vývoj tohto inštitútu a vymedzenie rozsahu jeho uplatnenia bude bezprostredne závisieť od progresívnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov všetkých inštancií. ■

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* vyhlásila aj pre rok 2020

XIX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov vrátane medzier (text, literatúra, CV, poznámky) treba poslať na ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2020.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2020. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. ju zvýšiť. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2021.

DISKUSIA

Nad prvým komentárom k novému zákonu o ústavnom súde

Autor sa kriticky zamýšľa nad prvým komplexnejším dielom, ktoré je, ako komentár, venované novému zákonu o ústavnom súde.

Ľalík, M. – Ľalík, T.: *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky, Komentár*, Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019. 640 strán

Privítanie komentára k zákonu o ústavnom súde a poznámky k jeho štruktúre

Komentár k zákonu č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) autorov Milana Ľalíka a Tomáša Ľalíka považujem za dielo, ktoré aj keď v ďalších riadkoch bude podrobené kritike,¹ treba považovať, minimálne, za odštartovanie diskusie o forme, obsahu a dosahu nového zákona o ústavnom súde. Z tohto, ale iba z tohto dôvodu treba dielo uvedených autorov privítať. Na úvod je totiž nevyhnutné napísať, že predloženú publikáciu nepovažujem za skutočný komentár; svoj názor objasním v ďalších riadkoch a v závere.

Posudzovaná publikácia je členená, tak ako sme na to zvyknutí z iných komentovaných zákonov. Text komentovaného ustanovenia, súvisiace predpisy zákona, iné vnútroštátne normy a pramene medzinárodného práva. Občas sa objavujú výňatky z dôvodových správ, nielen ku novému zákonu o ústavnom súde. Pod ustanoveniami o konaniach sa uvádza aj výberová judikatúra ústavného súdu. V texte nachádzame rozhodovaciu prax Súdného dvora EÚ a Európskeho súdu pre ľudské práva. Literatúra sa zásadne uvádza pod čiarou, čo už nie je pravidelný spôsob práce s literárnymi zdrojmi. Táto štruktúra diela by bola azda aj vhodným prístupom, lenže na jej pochválenie chýba, ako uvediem neskôr, dôslednosť pri uvádzaní všetkých súvisiacich predpisov, judikatúry, literatúry ako aj iných použitých zdrojov.

Účelom komentára nie je vedecká alebo kvázi-vedecká polemika

Podľa autorov: „Komentár je na mnohých miestach vedecký, ba až doktrínálny (nie je vedecký a doktrínálny to isté?), na iných zasa jednoduchý a praktický, aby bolo ľahšie sa v ňom orientovať. Na mnohých miestach je však aj kritický, a to voči prijatej právnej úprave, rozhodovacej činnosti ústavného súdu či mnohým doteraz prezentovaným doktrínalným názorom“ (Predhovor).

Súčasťou komentára k novému zákonu môžu byť aj základy doktrín, ktoré ovládajú interpretované právne odvet-

vie. Majú to byť základy, ktoré sú ustálené, všeobecne prijímané a opreté (v prípade právnych úprav výkonu súdnictva) o stabilizovanú judikatúru. Za také doktrínálne fundamenty sa nedajú považovať rozsiahle polemiky s viacerými autormi publikácií alebo článkov z ústavného súdnictva. Takým rozumie len ten, kto sa výslovne zaoberá daným odborom. Pre prax sú takmer bezcenné. Niekoľko príkladov.

Na s. 53 a nasl. autori rozvíjajú svoj názor o tom, že prezident republiky nemôže odvolať predsedu a podpredsedu ústavného súdu. Zbytočné teoretizovanie, bez praktického významu. Ich polemika s názormi B. Baloga, ktorý zaujal opačný postoj naráža na to, že celá odborná komunita pripúšťa, v súlade s normami ústavy, oprávnenie hlavy štátu odvolať vedenie ústavného súdu. Dokonca Benátska komisia uznala, že hlava štátu také právo má, i keď odvolanie musí spočívať na vážnych dôvodoch.

Na s. 446 autori nesúhlasia s názorom Tomáša Herca, podľa ktorého výklad ústavného súdu je deklaratórnej povahy. Ponúkajú názor, podľa ktorého výklad ústavy a ústavných zákonov môže mať aj konštitutívny charakter. Taký názor sa v doktríne ústavného súdu ani v relevantnej literatúre nena-chádza, nehovoriac o tom, že ústavný súd nemôže konstituovať vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností ústavného charakteru. Nie je ústavodarcou.

V celom komentári autori priebežne bránia kvázi-vedeckými úvahami rozhodnutia, ktoré vo veci nevymenovaných kandidátov na ústavný súd vyniesli prvý a tretí senát ako aj plénum v konaní o výklade ústavy a ústavných zákonov. Činia tak napriek tvrdej kritike týchto rozhodnutí, napríklad Ján Drgonec ponúkol analýzu, ktorá v plnej nahote odkryla účelovosť rozhodovania v uvedenej kauze.² Jeho rozbor sa v odbornej pospolitosti pochopil jednoznačne. Také judikovanie ústavného súdu bolo nelegitímne. V spojitosti s týmito rozhodnutiami vyznieva trochu zvláštne tvrdenie autorov (jeden z nich bol sudca spravodajca vo veci I. ÚS 576/2015) na s. 98: „Nezávislosť sudcu neznamena postup na základe svojvoľe a podľa svojho presvedčenia či právneho názoru.“ Nález v citovanej veci je nepochybne učebnicovým príkladom sudcovskej svojvoľe.

Povahe praktického kompendia tiež odporuje citovanie prác niektorých zahraničných autorov,³ ktorí pôsobia v úplne

odlišných právnych pomeroch. Výsledky ich bádania sa jednoducho nedajú pretransformovať do praktického výkonu slovenského ústavného súdnictva, resp. nie sú dostatočne zrozumiteľné bez poznania širších kontextov. Potvrdzujú len to, že autori, prípadne jeden z nich sa venuje otázkam ochrany ústavnosti aj v širších vedeckých súvislostiach.

Názory, s ktorými sa nedá súhlasiť a chýbajúce výklady

Na stránkach komentára sa dočítame o názoroch, ktoré sú prinajmenšom polemické, ak nie rovno vecne nesprávne. Opäť ponúkam čitateľovi len vzorku.

Na s. 65 sa tvrdí: „Iným potencionálnym problémom je charakteristika tzv. neodkladných úloh predsedu ústavného súdu. Podľa nášho názoru treba predmetnú kategóriu vykladať extenzívne tak, že sa týka všetkých kompetencií a právomocí predsedu ústavného súdu.“ Po prvé, taký výklad naráža na problém legitimacy postavenia predsedu ústavného súdu a, po druhé, ak by to mali byť všetky kompetencie a právomoci, tak z akého dôvodu sa použil výraz „neodkladné úlohy“, ktorý nesporne značí obmedzenie?

Na s. 70 až 71 sa používajú termíny kompetencia pléna, právomoc senátu, pričom evidentne ide len o pôsobnosť týchto formácií ústavného súdu; na s. 222 sa dokonca zmiešali pojmy právomoc a pôsobnosť. Táto výčitka platí aj pre právomoc sudcu spravodajcu (s. 177, 181). Taký sudca vykonáva síce právomoc ústavného súdu, ale sám ju nemá. Ide tiež o pôsobnosť.

Na s. 98 je krátka veta. Judikatúra je platným právom. V právnom poriadku Slovenskej republiky je taký záver prinajmenšom silne pochybný, najmä ak chýba vysvetlenie teoretického východiska.

Autori, napriek zneniu § 32⁴ vymedzujú okruh účastníkov takto: „Podľa povahy jednotlivých druhov konania pred ústavným súdom sú nimi fyzická alebo právnická osoba, štát, ako aj orgán verejnej moci, t. j. štátny orgán, prípadne orgán obce a vyššieho územného celku.“ K účastníkom konania však patria aj non-subjekty: Najmenej jedna pätina poslancov národnej rady, napríklad v konaní o súlade právnych predpisov, či v konaní o výklad ústavy; petičný výbor zastupujúci skupinu občanov, ktorá podala platný návrh na kandidáta na funkciu prezidenta; skupina najmenej 15 poslancov národnej rady, ktorá podala platný návrh na kandidáta na funkciu prezidenta (§ 157); petičný výbor zastupujúci skupinu aspoň 350 000 občanov, na požiadanie ktorej prezident referendum vyhlásil (§ 164) a inde.

Autori tvrdia na s. 181, že „... právomoc rozhodnúť o tom, že niektorý návrh sa prerokuje prednostne, patrí sudcovi spravodajcovi. Predseda ústavného súdu alebo predseda senátu sú povinní sudcovi spravodajcovi vyhovieť s návrhom na prednostné prerokovanie a daný návrh prednostne zaradiť do programu rokovania pléna alebo senátu“. Taký výklad je v priamom rozpore so znením § 54 ods. 1 (... ústavný súd sa nemusí riadiť poradím...) a s tým, že sudca spravodajca nemá žiadnu právomoc. On len pôsobí vo veci ako spravodajca, je

vlastne služobníkom pléna alebo senátu. Prezentovaný názor by viedol k absurdnému výsledku. Dvanásť členov pléna by bolo proti prednostnému prerokovaniu veci a napriek tomu by prevážil názor jediného člena pléna. To platí aj pre senát.

Rozpaky vzbudzuje aj názor autorov (s. 446), podľa ktorého výklad ústavy a ústavných zákonov má v určitých prípadoch aj konštitutívne účinky, ba tvrdia, že hranica medzi tvorbou práva a výkladom prakticky neexistuje. Na taký výklad niet žiadnej opory v ústave, v judikatúre ústavného súdu a ani v teórii ústavného súdnictva, ktorá sa venuje slovenským realitám. Výklad nemôže plniť funkciu pozitívneho ústavodarcu; je to predpoklad korektnej aplikácie ústavných noriem a ako taký sa stáva súčasťou interpretovanej právnej normy. Naopak, vo všeobecnosti je ústavne neprípustné, aby sa akýmkoľvek výkladom dopĺňali alebo menili právne normy.

Dva príklady o chýbajúcich a potrebných výkladoch nového zákona o ústavnom súde.

Na s. 459 autori uvádzajú: Neúspešný kandidát (vo voľbách prezidenta republiky) je osoba, ktorej návrh na kandidatúru predsedu NR SR v zmysle § 103 ZoPVVP prijal a ktorá sa nevzdala kandidatúry. Aby nezvolený kandidát mohol získať aktívnu legitímáciu, musel v prezidentských voľbách získať minimálne 5 % platných hlasov. Touto právnou úpravou sa majú zrejme vylúčiť špekulatívne návrhy volebných sťažností. Pri výklade oprávnenia takeho kandidáta však chýba to zásadné. Kedy vzniká toto oprávnenie. Už po prvom kole prezidentských volieb alebo, ak sa koná aj druhé kolo, len po druhom kole? Kto je po druhom kole neúspešný kandidát? Len ten, ktorý postúpil do druhého kola alebo aj kandidát, ktorý vypadol po prvom kole? To sú zásadné otázky, na ktoré sa autori ani nepokúsili odpovedať, napriek tomu, že jeden z neúspešných kandidátov podal až dva návrhy na ústavný súd, tvrdiac, že aj keď nepostúpil do druhého kola, má oprávnenie začať konanie.

Na s. 610 a nasl. autori ponúkajú výklad § 241, opierajúci sa o dôvodovú správu, ktorá je vecne chybná a preto aj ich výklad nie je vecne správny a, navyše, je neúplný. V dôvodovej správe sa uvádza, v rozpore s § 3 ods. 1 ústavného zákona 357/2004 Z. z., že § 241 sa netýka verejných funkcionárov, ale štatutárnych orgánov verejnej moci a štatutárnych orgánov právnických osôb, ktorým orgán verejnej moci uložil pokutu za nesplnenie ich zákonnej povinnosti. Lenže v citovanom ústavnom zákone niet iné označenie než verejný funkcionár. Keďže v ústavnom zákone niet takeho rozlíšenia, tak obyčajný zákon ho nemôže zavádzať ako nové rozlíšenie na účely konania pred ústavným súdom. Autori však ponechali toto pochybenie bez povšimnutia a tak sa vlastne k výkladu § 241 ani nedostali.

Neúplnosť a nesprávnosť odkazov, citácií a judikatúry

Komentáre obsahujú, obvykle, súvisiace právne predpisy, relevantnú judikatúru, prípadne literatúru. Súvisiace predpisy (vnútroštátne a medzinárodné) sú však v posudzovanom diele tak neúplné, že sú vlastne zbytočným textom, nehovo-

riac o tom, že sú uvádzané v rozpore s citačnými normami. Judikatúra vytvára dojem náhodného výberu. Rovnako aj rozsudky Súdneho dvora Európskej únie, ESĽP nie sú citované v súlade s úpravami na týchto súdoch.

Lexikálna, gramatická a štylistická úroveň diela

V knihe je dosť gramatických a pravopisných chýb, ako aj lexikálnych nedostatkov (napr. na s. 91 je uvedený výraz štvorčlenný senát, čo je lapsus, senát je vždy trojčlenný a na tom nemení nič, že niektorý sudca je zaradený do senátu ako jeho štvrtý člen, senát vždy koná v trojčlennom zložení; na s. 282 je uvedené: Negatívny interpretatívny výrok môže znieť, že právny predpis chápaný ako.. Predpis chápaný nedáva veľa zmyslu, predpis je vykladaný alebo používaný, kategória chápania je neznámy pojem; na s. 365 je uvedené: ... ústavný súd má celú radu právomocí, hoci ide o rad; na s. 562 výraz...“ remedovať až ústavná sťažnosť... namiesto napraviť). Aj štylistika občas vykazuje známky nižšej zrozumiteľnosti textu. Jeden príklad za všetky. Autori píšú na s. 192: „Cieľom riešenia o predbežnej otázke teda je zaistiť jednotnú interpretáciu a aplikáciu práva EÚ v rámci únie tým, že Súdny dvor EÚ dáva ústavnému súdu členského štátu prostriedok, pomocou ktorého mu môžu predkladať otázky súvisiace s výkladom práva EÚ, prípadne s platnosťou aktov prijatých orgánmi, inštitúciami, úradmi a agentúrami únie.“ Konanie o prejudiciálnej otázke, nie predbežnej (stačí pozrieť slovenské preklady rozsudkov Súdneho dvora) nie je prostriedok, ktorý bol poskytnutý ústavnému súdu členského štátu Súdnym dvorom. Tento typ konania je upravený v Zmluve o fungovaní EÚ (čl. 267).

Záverom

„Komentár“ považujem skôr za publikáciu, v ktorej autori, jeden bývalý sudca ústavného súdu a druhý, docent venujúci sa ústavnému právu a ústavnému súdnictvu, sa snažia prezentovať predovšetkým svoje názory, niekedy aj v pomerne silnej konfrontácii s už ustálenými názormi, judikatúrou alebo literatúrou. Nezriedka nesúhlasia s inými postojmi iba preto,

aby odmietli názory iných znalcov ústavného súdnictva (*ars pro artis*). Navyše, vidno úsilie ospravedlniť ozaj kontroverzné rozhodnutia ústavného súdu, hoci niektoré z nich boli podrobené zdrvivúcej odbornej kritike. Výklady, ktoré by boli vítané, chýbajú, iné sú otáznice, niekedy až v rozpore so zákonnou úpravou. Je ich dosť na to, že som bol nútený pristupovať k nim výberovou metódou. Taký prístup autorov je málo užitočný pre používateľov a adresátov tohto diela. Ani informačná hodnota knihy nie je na požadovanej úrovni. Ponúknuté zdroje sú medzerovité, niektoré sú zbytočné (poznámka 3), iné sú neúplné, takže čitateľ musí ďalej pátrať po databázach. Z toho dôvodu sa nazdávam, že ponúknuté dielo by sa malo vnímať viac ako pokus o komentovanie nového zákona o ústavnom súde, než, hoci len stručný komentár, slúžiaci predovšetkým neľahkej právnej praxi v ústavnom súdnictve.

Poznámky

- 1 Autori túto kritiku priamo predvídaajú: Keďže ide o prvý komentár, ktorý nemal na čo nadviazať (aj keď doktrína v tejto sfére existuje), celkom prirodzene sa iste objavia nejasnosti či kritické analýzy mnohých aspektov tohto diela (s. XVIII predhovoru).
- 2 Drgonec, J.: Za všetko, čo prvý senát zahrnul do odôvodnenia svojho rozhodnutia, si namiesto standing ovation zaslúži skôr defenestráciu. Ak sa vyslovené názory premenia na precedensy, na Slovensku sa začala ústavná normalizácia. (DenníkN, Komentáre, 15. december 2017); ten istý: Zo súdnej praxe č. 1,2/2018.
- 3 Len na ukážku: J. A. – MAZUR, E. P.: Judicial diversity, where independence and accountability meet. Albany Law Review, roč. 67, 2004; MENDES, C. H.: Constitutional Courts and Deliberative Democracy. Oxford : Oxford University Press, 2013; ROSENFELD, M.: Dworkin and the One Law Principle: A Pluralist Critique. Revue internationale de philosophie, 2005; HESSICK, F. A.- JORDAN, S. P.: Setting the Size of the Supreme Court. Arizona State Law Journal, roč. 41, 2009; VERMEULE, A.: Common Law Constitutionalism and the Limits of Reason. Columbia Law Review, roč. 107, 2007; TUSHNET, M.: Weak Courts, Strong Rights. Judicial Review and Social Welfare Rights in Comparative Constitutional Law. Princeton : Princeton University Press, 2008.
- 4 Účastníkmi konania sú navrhovateľ, ten, proti komu návrh na začatie konania smeruje a osoby, o ktorých to ustanovuje tento zákon.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov

Na riadne vedenie účtovnej evidencie je nevyhnutné, aby sa advokátski koncipienti prihlasovali na semináre v januári a v júli prostredníctvom webového portálu komory s použitím prístupového mena a hesla, ktoré im bolo doručené a v záväzných prihláškach korektne vyplnili všetky atribúty, vrátane identifikačných údajov zamestnávateľa advokátskeho koncipienta (IČO, DIČ, IČ DPH).

Ak advokáti vyplnia potrebné údaje priamo prostredníctvom žiadosti na webovom sídle Slovenskej advokátskej komory, tieto budú v prihlasovacom formulári na účely fakturácie vždy doplnené systémom automaticky.

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k povinným platbám

Dovoľujeme si požiadať advokátov o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že každá z nižšie uvedených platieb sa vykonáva na iné číslo účtu. Ako **variabilný symbol** sa vyžaduje **registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je advokát – fyzická osoba zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovaní právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako variabilný symbol **registračné číslo**, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom **IČO spoločnosti**). **Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva (ak je iné ako registračné číslo advokáta – fyzickej osoby)**. V prípade pochybností o registračnom čísle si informáciu môžete overiť na odbore matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, prípadne na e-mailových adresách matrika@sak.sk alebo office@sak.sk.

Bankové účty má Slovenská advokátska komora zriadené v Poštovej banke, a.s. Prosíme o úhradu poplatkov na rok 2020 na čísla účtov uvedené nižšie.

I.

Príspevok na činnosť komory za rok 2020

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **354 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie počas celého roka 2020: **177 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2020**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2020**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo a rok 2020**.

II.

Príspevok do sociálneho fondu komory za rok 2020

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **17 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie: **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2020**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2020**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo a rok 2020**.

III.

Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2019

- výška: **144 eur** za každého zamestnaného koncipienta počas celého kalendárneho roka 2019. Ak advokát nezamestnával v roku 2019 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok **aliquotne** podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával, **t.j. od 1. januára 2019 do 31. augusta 2019 vo výške 8 eur/mesiac, od 1. septembra 2019 do 31. decembra 2019 vo výške 20 eur/mesiac**. Tento príspevok sa **neplatí** za koncipienta, ktorému neplyní prax advokátskeho koncipienta: je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž, alebo úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient
- splatnosť: **do 31. januára 2020**
- IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti, ktorá koncipienta zamestnávala**
- špecifický symbol: **2019**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti a rok 2019**.

IV.

Poistenie výkonu povolania

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej je advokát povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedenej komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou KO-OPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, Slovenská republika. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom.

Po 5-mesačných rokovaní bol 17. decembra 2019 podpísaný dodatok č. 3, ktorý garantuje poistenie na 3 roky a stabilizuje ceny poistného pre členov komory. Je samozrejme na zvážení každého advokáta, ako ho využije. Dôvodom na prijatie dodatku č. 3 bola nutnosť nájsť prijateľné a strednodobo udržateľné kompromisné riešenie pre obe zmluvné strany zapríčinená mimoriadne nepriaznivou škodovosťou za rok 2019 (21 poistných udalostí s očakávaným plnením vo výške 4,848 milióna eur). Alternatívou bol 1-ročný poistný program s medziročným navýšením o 50 % alebo iná poisťovňa ponúkajúca uzatvorenie hromadnej poistnej zmluvy. Ani za pomoci makléra sme však takú poisťovňu, ktorá v tomto čase ponúka celý rozsah poistného vrátane RPVS, na poistnom trhu nenašli. Zároveň je v poistnej zmluve nastavený postup bonifikácie na zníženie prevádzkových nákladov komory v prípade predpokladaného vývoja škodovosti.

Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti vykonávajúce advokáciu) sa k nej budú môcť do 31. januára 2020 pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovej stránke komory v časti **Elektronické žiadosti → Poistenie výkonu povolania na rok 2020**. Poistné zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uverejnené na www.sak.sk) je následne potrebné uhradiť najneskôr **do 31. januára 2020**.

■ Výška poistenia:

- **Advokáti – fyzické osoby:** minimálna poistná suma je určená na výšku 100 000 eur, zodpovedá jej **ročné poistné 52 eur**
- **Spoločnosti s.r.o.** minimálna poistná suma je 1 500 000 eur na jedného spoločníka, zodpovedá jej **ročné poistné 1032 eur na jedného spoločníka**

■ splatnosť: **do 31. januára 2020**

■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**

■ BIC: **POBN SKBA**

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť

■ špecifický symbol: **203 (pre FO), 206 (pre SRO)**

V prípade voľby inej poistnej sumy je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa sadzovníka poistenia pre rok 2020 uverejneného na webovej stránke komory. **Poistenie RPVS a kombinácie RPVS s riadnym poistením budú sprístupnené elektronicky 8. januára 2020.**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **Vaše priezvisko, registračné číslo a rok 2020.**

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet komory najneskôr 31. januára 2020**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Individuálne poistenie

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie na rok 2020 **individuálne poistenie** zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore takisto vyplnením formulára po prihlásení sa na webovú stránku komory (*Hlásenie o individuálnom poistení*) a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou najneskôr **do 31. januára 2020**.

O poistenie len správcu konkurznej podstaty osobitne je potrebné písomne požiadať prostredníctvom formulára po prihlásení sa na webovej stránke komory v časti **POISTENIE → Poistenie výkonu povolania na rok 2020**. V prípade, ak má záujem o poistenie správcu konkurznej podstaty advokátsky koncipient, je potrebné písomne požiadať kanceláriu komory. Pri platbe poistenia len správcu konkurznej podstaty prosíme ako **variabilný symbol** uvádzať **registračné číslo advokáta v komore, nie číslo správcu konkurznej podstaty**.

■ IBAN: **SK82 6500 0000 0000 2031 8147**

■ BIC: **POBN SKBA**

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta v SAK**

■ špecifický symbol: **205**

V prípade akýchkoľvek otázok týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu kontaktujte komoru na telefónnom čísle 02/204 227 46 alebo na emailovej adrese matrika@sak.sk.

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v I. polroku 2019

1 062 eur.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu ďalej uvádzame zlomky výpočtového základu:

1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c),
t. j. **177,00 eur,**

1/8 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b),
t. j. **132,75 eur,**

1/12 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a),
t. j. **88,50 eur,**

1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1),
t. j. **81,69 eur,**

1/24 výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2),
t. j. **44,25 eur,**

1/60 výpočtového základu (§ 17 ods. 1),
t. j. **17,70 eur,**

1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky),
t. j. **10,62 eur.**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu **tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní a konaní o priestupkoch** je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok kalendárneho roka, ktorý o tri roky predchádza roku určujúcemu výpočtový základ podľa odseku 3 (§ 1 ods. 4 vyhlášky).

Výška výpočtového základu na rok 2017 je **884 eur.**

1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c),
t. j. **147,33 eur,**

1/8 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. b),
t. j. **110,50 eur,**

1/12 výpočtového základu (§ 12 ods. 3 písm. a),
t. j. **73,66 eur,**

1/13 výpočtového základu (§ 11 ods. 1),
t. j. **68,00 eur,**

1/24 výpočtového základu (§ 12 ods. 1 a 2),
t. j. **36,83 eur,**

1/60 výpočtového základu (§ 17 ods. 1),
t. j. **14,73 eur,**

1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky),
t. j. **8,84 eur.**

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA
v spolupráci s partnermi

organizuje **odborný seminár** pri príležitosti
30. výročia prijatia
prvého zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii

a

XIII. ročník medzinárodného šachového turnaja ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA 2020

Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

17. a 18. apríla 2020
vo priestoroch SAK v budove AXA,
Kolárska 6, 4. poschodie, Bratislava

Právo účasti majú advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia na výkon ostatných právnických povolání, kolegovia z právnickej akademickej obce a študenti právnických fakúlt, podnikoví právnici a pozvaní hostia – registrovaní aj neregistrovaní šachisti. Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami usporiadateľa.

Prihlášky posielajte **do 14. apríla 2020.**

Kontakt:

Katarína Marečková

mareckova@sak.sk

tel.: 02 204 227 28 fax: 02 529 61 554

Záujemcov, ktorí sa zúčastnia **prvýkrát**, prosíme,
aby pripojili k prihláške **doklad o právnickom vzdelaní,**
resp. o štúdiu na právnickej fakulte.

Formulár prihlášky a propozície nájdete
na **www.sak.sk** v časti **Aktuality.**

Urážlivý jazyk podaní v civilnom sporovom konaní

Mgr. Viliam Poništ, PhD.

V civilnom súdnom konaní sa od strán sporu, ale aj súdu samotného očakáva dodržiavanie elementárnych pravidiel slušnosti ako aj dodržiavanie dôstojnosti samotného konania. Používanie urážlivého a expresívneho jazyka je preto nežiaduce. Napriek tomu sa nedá ani takémuto jazyku v mnohých prípadoch vyhnúť. Článok sa zaoberá tým, čo strane hrozí a čo môže urobiť súd, t. j., akým spôsobom sa postaví k používaniu urážlivého jazyka strany.

Právne predpisy od tých s najvyššou právnou silou až po podzákonné normy kladú relatívne vysoké nároky na osobu sudcu, jeho nezávislosť a odbornosť ako aj na spôsob vedenia sporov. Na druhej strane strany sporu síce majú vytvorené zákonné mantinely pre uplatňovanie svojich práv a takisto postupujú podľa pokynov súdov, no zatiaľ, čo môžu konať, čo nie je zákonom zakázané, tak súdy môžu konať iba v ústavných medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý usta-

noví zákon.¹ Inak povedané, strany môžu robiť všetko, čo im zákon nezakazuje a súdy iba to, čo im zákon dovoľuje.

V týchto medziach potom súdy musia prihliadať aj na podania strán, ktoré môžu používať urážlivý jazyk a obsahovať vulgarizmy. Tieto podania sa dajú rozdeliť na dve kategórie. V prvom rade ide podania, ktoré síce obsahujú vulgarizmy a urážlivý jazyk, ale to iba z dôvodu, že musia označiť skutkové tvrdenia, napríklad pri žalobách na ochranu osobnosti, kedy je nutné poukázať na spôsob porušenia práva žalobcu. Známy je aj prípad expresívneho pokynu k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci z Českej republiky, ktorý hoci vulgárne, no stanovil pre podria-

Mgr. Viliam Poništ, PhD. po absolvovaní právnickej fakulty (2011) pôsobil na Krajskom súde v Žiline, najskôr na správnom a následne

na civilnom oddelení ako vyšší súdny úradník a neskôr aj ako asistent predsedu občiansko-právneho kolégia.

Popri práci na súde absolvoval doktorandské

štúdium na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2014). Od roku 2019 pracuje v Národnej banke Slovenska.

dených záväzný spôsob správania a vysvetlil dôvod svojho pokynu.² Vzhľadom na to, že náležitou žalobou je aj pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností (§ 132 ods. 1 CSP), sú takéto podania chápané v zmysle práva na spravodlivý proces a sú dokonca nevyhnutnou súčasťou žalôb.

Druhá kategória podaní, ktoré obsahujú urážlivý, ofenzívny jazyk a vulgarizmy, nemá nič spoločné s uplatňovaním práva. Ide o podania, ktoré osočujú protistranu či iné osoby, samotné súdy a iné štátne orgány. Pri týchto podaniach sa vynára otázka, akým spôsobom sa s nimi vysporiadať v zákonných medziach, resp. môžu strany konania bez toho, aby boli sankcionované podávať takéto podania, často písané „horúcou“ hlavou v záchvate hnevu, či zdania nespravodlivosti?

1 čl. 2 ods. 2,3 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“);

2 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 2141/2011 zo dňa 9. apríla 2012;

3 Záväznosť rozhodnutí ESĽP, faktická záväznosť rozhodnutí ÚS SR;

4 Napríklad uznesenie ÚS SR č. k. II. ÚS 138/2010-7 zo dňa 24. marca 2010, či uznesenie ÚS SR č. k. III. ÚS 205/09-9 zo dňa 28. júla 2009;

5 Napríklad uznesenie ÚS SR č. k. I. ÚS 564/201518 zo dňa 9. decembra 2015;

6 Sťažovateľ v podaní zo dňa 12. mája 2008 reagoval tak, že sudca, ktorý ho vyzval na splnenie zákonom

predpísaných náležitosti sa podľa neho „dopustil podvodu a obohatil sťažovateľa o fiktívny majetok“. Okrem toho na adresu ústavného sudcu uviedol, že „je oporou kriminálneho výkonu súdnictva“ a že „ste ako skupina sadistov, ktorí ušli z psychiatrickej kliniky a nikto si to nevšimol...“. Následne uviedol urážlivé výroky, ktoré nie sú vhodné na interpretáciu v úradnom dokumente. Podanie sťažovateľa obsahovalo urážlivé výroky na adresu sudcu a ostatných sudcov ústavného súdu, dehonestujúce a neopodstatnené obvinenia.

7 Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol urážlivé výroky na adresu okresného súdu a krajského súdu, ako aj výroky dehonestujúce činnosť zástupkyne Slovenskej republiky pred ESĽP: „Konanie sudcov je čisto prejavom falošnej kolegiality a odmietanie konať proti kolegyni, ktorá porušovala morálku a česť pri výkone ÚRADNEJ POVINNOSTI spôsobom používania klamstiev a špinavého ohovárania sťažovateľa pred Európskym súdom... Vyššia súdna úradníčka, agresívna a ambiciózna Mgr. J. G.... neustanovila advokáta na dovolacie konanie, ktoré týmto mafiánskym spôsobom zmarila ... nakoľko sťažovateľ má pre zlý sociálny status právo na ustanovenie advokáta na dovolacie konanie... Nemá povinnosť znášať hnusné rozhodnutia proti Dohovoru od akejsi G., ktorá si zaumienila škodiť a páchať trestnú činnosť podľa § 326 Tr. z. – zneužívať právomoci.“

Na adresu sudcov ústavného súdu sťažovateľ uviedol: „Ústavný súd sa opakovane sťažnosti podanej dňa 25. 1. 2010 nevenuje a tak porušuje

Urážlivé podania v ústavnoprávnej rovine

Do akej miery sú prípustné urážlivé podania plné vulgarizmov z hľadiska práva na spravodlivý súdny proces môžeme skúmať z hľadiska judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“ a „Ústavný súd SR“) a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej iba „ESĽP“). Tieto inštitúcie sú síce postavené do inej roviny ako sú všeobecné súdy, no v zásade v určitých prípadoch môže prichádzať do úvahy analogické použitie riešenia nimi zvoleného ako aj ich forma záväznosti.³ Hoci napríklad v prípade Ústavného súdu SR sa to môže javiť práve naopak, keďže sa podporne používa Civilný sporový poriadok.

Ústavný súd Slovenskej republiky pri posudzovaní sťažností, ktoré používajú urážlivý jazyk dospel (na základe judikatúry ESĽP) k záveru, že takúto sťažnosť je možné odmietnuť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, ktorých súčasťou je aj primeraná slušnosť,⁴ pričom samotné správanie sťažovateľa označuje za zneužitie práva na podanie sťažnosti, ktoré je v rozpore s účelom takéhoto práva.⁵

Vzhľadom na uvedené je potom zrejmé, že v prípade hrubo neslušného a urážlivého obsahu takéhoto návrhu môže byť návrh odmietnutý pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, ak záujmy ochrany ústavnosti nevyžadujú iný postup. Hoci sťažovateľ môže vo svojich podaniach poskytnúť kritiku rozhodovania, či už všeobecných súdov ako aj ústavného súdu, dôležitou ostáva hranica, ktorú keď prekročí už ide o zneužitie práva na podanie sťažnosti, ide napríklad o:

- uznesenie č. k. II. ÚS 198/08-15 zo dňa 27. mája 2008, v ktorom ÚS SR dospel k záveru, že sťažovateľ v tomto prípade výrokmi obsiahnutými v jeho podaní prekročil hranicu normálnej kritiky a hrubo uráža ústavný súd a jednotlivých sudcov, a to v rozpore s princípom zachovávanie slušnosti, úcty k ústavnému súdu a jeho sudcom.⁶
- uznesenie č. k. II. ÚS 20/2011-11 zo dňa 18. januára 2011, v ktorom takisto ÚS SR dospel k záveru, že sťažovateľ výrokmi obsiahnutými vo svojom podaní prekročil hranicu normálnej kritiky, hrubo uráža celý súdny stav. Podanie sťažovateľa doručené ústavnému súdu obsahuje urážlivé výroky na adresu okresného súdu, krajského súdu, sudcov ústavného súdu, ako aj na adresu zástupkyne Slovenskej republiky pred ESĽP s cieľom dehonestovať súdnictvo v Slovenskej republike.⁷
- uznesenie ÚS SR č. k. III. ÚS 205/09-9 zo dňa 28. júla 2009, kde ÚS SR mal za to, že sťažovateľ v tomto prípade výrokmi obsiahnutými vo svojom podaní prekročil hranicu normálnej kritiky a hrubo uráža celý súdny stav. Podanie sťažovateľa na ústavnom súde obsahuje urážlivé výroky na adresu sudcov a na adresu súdnictva so snahou dehonestovať súdnictvo v Slovenskej republike.⁸

Nielen uvedené rozhodnutia, ale aj všetky ostatné, ktoré odmietli sťažnosti z uvádzaných dôvodov vychádzajú, ako už bolo vyššie uvedené, z judikatúry ESĽP a analógie k odmietaniu sťažností, ktorú používa tento súd. Ústavný súd SR (všetky 4 senáty) dospeli k rovnakému výkladu, a to, že ESĽP vyslovil, že „V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk (Řehák v. Česká republika, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004)“. V danom prípade, však, používajú nesprávny preklad predmetného rozhodnutia. I keď konečný jeho výklad tohto rozhodnutia môže byť v zásade správny. Na rozdiel od ESĽP, ustanovenia upravujúce konanie pred Ústavným súdom SR nepoznajú žiadnu možnosť odmietnuť sťažnosť pre zneužitie práva na podanie sťažnosti. ESĽP túto možnosť dáva priamo Dohovor. Tak sa stáva, že Ústavný súd SR odmieta sťažnosti hoci na to nemá zákonné oprávnenie, pričom vychádza iba z judikatúry ESĽP (pričom ESĽP takúto možnosť zakotvenú má). Takto sa môže stať, že Ústavný súd SR odmietne sťažnosť, ktorou sa bude meritórne ESĽP zaoberať a vysloví, že došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru ako tomu bolo napríklad obdobne vo veci Klačanová proti Slovenskej republike.⁹

Európsky dohovor o ľudských právach vo svojich ustanoveniach umožňuje ESĽP vyhlásiť za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť predloženú, ak dospeje k záveru, že je zjavne nepodložená alebo je zneužitím práva podať sťažnosť.¹⁰ Samotný ESĽP v tejto súvislosti opakovane pripomína, že použitie tohto ustanovenia je výnimočným procesným opatrením, a že pojem „zneužitie“ sa vzťahuje na jeho bežný význam, a to na škodlivé uplatňovanie práva zo strany jeho držiteľa spôsobom, ktorý je založený na tom, že toto ustanovenie je v rozpore s účelom

takéhoto práva. EŠLP uplatňuje toto ustanovenie v štyroch situáciách (pri 4 typoch sťažností)¹¹ aj keď niektoré zdroje uvádzajú až 5 situácií.¹² Jednou z nich je aj situácia, keď sťažovateľ vo svojej korešpondencii s EŠLP použil obzvlášť mätúce, opovrhujúce, vyhrážajúce alebo provokatívne prejavy (napríklad rozsudok Řehák proti Českej republike, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004). Ústavný súd SR poukazuje práve na uvedené rozhodnutie, ktoré sa týkalo Českej republiky. V tomto rozhodnutí súd pripomenul, že v zásade je možné odmietnuť sťažnosť pre zneužitie práva iba vtedy, ak sa zakladá na vedome nepravdivých skutočnostiach, hoci (aj keď) používa hanlivý jazyk. Avšak v tomto prípade bol EŠLP toho názoru, že sú sťažovateľove tvrdenia už netolerovateľné, presahujú medze bežnej kritiky a dosahujú úroveň pohrdania súdom. Takéto konania sťažovateľa je v rozpore s účelom práva individuálnej sťažnosti a predstavuje zneužitie tohto práva.

Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť síce môže používať hanlivý, expresívny, či urážlivý jazyk, no tento môže dosahovať medze bežnej kritiky. Ak prekročí únosnú hranicu, sťažnosť je odmietnutá pre zneužitie práva. V zásade len pre použitie samotného urážlivého jazyka nie je možné odmietnuť sťažnosť z zneužitia práva. Ústavný súd SR však používa vo svojej rozhodovacej činnosti v rozhodnutiach odkazujúcich na predmetné rozhodnutie EŠLP namiesto spojky „hoci“ alebo „aj keď“ spojku „a (rovnako)“.¹³ Táto skutočnosť mení význam uvedeného rozhodnutia. Správne znenie preto nie je, ako uvádza Ústavný súd SR: „V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk.“ Správnym znením (v súlade s judikatúrou EŠLP) by bolo: „V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, aj keď používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk.“¹⁴ Samotné používanie urážlivého jazyka teda ešte nemusí byť dôvodom pre odmietnutie sťažnosti. Napriek uvedenému ústavný súd používa v zásade správny výklad, keď odmieta sťažnosti až v prípadoch, ktoré prekračujú mieru bežnej kritiky rozhodnutí, súdov a sudcov samotných, ale iných štátnych orgánov a strán sporu.

Používanie urážlivého jazyka v civilnom procese

Podľa Civilného sporového poriadku platí, že úkony strán sa posudzujú podľa ich obsahu (každé podanie sa posudzuje podľa obsahu), pričom sa predpokladá, že strana sporu dosahuje určitú rozumovú úroveň alebo, ako sa uvádza v čl. 11, má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone. Z tohto je potom zrejmé, že sa od strán sporu očakáva určitá morálna vyspelosť, ktorá sa sebou prináša kultúru vyjadrovania aspoň v úradnom styku. O to viac, ak stranu zastupuje advokát, ktorý je povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú si jeho postavenie vyžaduje a takisto dodržiavať aj pravidlá profesijnej etiky.

Civilný sporový poriadok súdu v zásade neumožňuje odmietnuť podanie používajúce urážlivý jazyk z dôvodu zneužitia práva, ale je nutné dodať, že aj takéto podanie môže byť z dôvodu zneužitia práva odmietnuté, no nielen preto, že obsahuje urážlivý jazyk. Čl. 5 CSP uvádza, že zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Ako uviedol EŠLP ako aj ÚS SR urážlivý jazyk môže za určitých okolností predstavovať zneužitie práva na podanie sťažnosti. Ako sa ďalej uvádza v čl. 5 CSP, súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prietahom v konaní.

Z uvedeného vyplýva, že súd môže sankcionovať a odmietnuť procesné úkony slúžiace na zneužitie práva. Logicky teda môže odmietnuť aj procesné úkony – podania strán, ktoré používajú urážlivý jazyk, no môže tak urobiť v rozsahu ustanovenom v Civilnom sporovom poriadku. Predmetný čl. 5 CSP je akýmsi všeobecným výkladovým pravidlom, na základe ktorého samotného nie je možné sankcionovať a odmietnuť podania strán (procesné úkony) len preto, že sa súdu javí, že ide o zneužitie práva. Toto musí umožňovať CSP v ďalších ustanoveniach. „Nie je teda možné vyvodzovať procesné sankcie v iných prípadoch, ktoré konkrétna právna norma Civilného sporového poriadku neprezumuje.“¹⁵ V spojení s čl. 5 CSP teda môže

Ústavu Slovenskej republiky pre darebáctvo sudcov Ústavného súdu. ... ústavní sudcovia sa vyžívajú na odmietaní dôvodných sťažností a umožňujú spôsobovať bezprávie. Bud'te si istí ústavní sudcovia, nemám záľubu v písaní sťažností, ani nemám radosť z čítania Vašich urážok smerujúcich na moju osobu od Vás z pozície nadprirodzených bytostí, hoci príliš často preukazujete mizériu ducha a primitivitu.“

8 Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádzal tieto vyjadrenia: „okradnutý občan vlastným štátom..., konanie vo veci zbabrala sudkyňa..., súdne konanie bolo bardejovským súdom cieľavedomo a v samom zárodku zmarené..., súdy rozhodli, že môj byt mi nepatrí, čo je zrejme najväčšia hovädina v histórii nášho súdnictva..., náš ústavný súd veľmi ľahkovážne a nekvalifikovane odmietol..., už teraz nemôžem súhlasiť s takou absurditou, ktorú uvádza vo svojom uznesení..., čím si nadriadenosťou prekrýva svoju prv proklamovanú subsidiaritu..., svojím bezduchým papierovaním úplne zlyhali... sa ničím osozným nezaoberali okrem nimi obľúbeného šetrenia mojich majetkových...“.

9 Ústavný súd SR odmietol ústavnú sťažnosť kvôli bagatelnému cenzu, ktorý odvodil od ustanovení o dovolaní. Pri absencii akýchkoľvek konkrétnych zákonných ustanovení umožňujúcich takúto konštrukciu, ústavný súd sa odvolal na analógiu ratione valoris aplikovateľnú na dovolanie v konaní pred všeobecnými súdmi. Takéto konanie vnímal EŠLP ako porušenie spomenutého čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

- 10 Čl. 35 ods. 3 písm. a) Európskeho dohovoru o ľudských právach;
- 11 Rozsudok ESĽP vo veci S. A. S. proti Francúzsku zo dňa 1. júla 2014 (číslo sťažnosti 43835/11);
- 12 Napríklad Practical guide on admissibility criterias. Council of Europe/European Court of Human Rights, 2019, s. 41 a nasl.;
- 13 Anglická verzia používa slovo „even“ v danej vete s prekladom „aj“.
<http://hudoc.echr.coe.int/-eng?i=001-161489>
- 14 Anglická verzia: „In principle, an application may only be rejected as abusive under Article 35 § 3 of the Convention if it was knowingly based on untrue facts, even if it uses offensive language.“
<http://hudoc.echr.coe.int/-eng?i=001-23947>
- 15 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 43;
- 16 Len na margo môžeme uviesť, že zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu, a teda v prípade, ak súd dospeje k záveru, že ide o zjavné zneužitie práva, no nie je daný zákonný dôvod pre odmietnutie a sankcionovanie podania strany, nemusí takému procesnému úkonu poskytnúť ochranu, t. j. aj na tomto základe môže napríklad zamietnuť procesný návrh strany, prípadne použiť ho ako podporný argument.

súd sankcionovať strany vždy keď rozhoduje podľa ustanovení, na základe ktorých môže uložiť poriadkovú pokutu.

Mohlo by sa zdať, že súdom (sudcom) je do rúk daný „bič“ na sporové strany, ktorý im umožňuje sankcionovať a odmietnuť aj samotné podanie žaloby, či riadneho opravného prostriedku. Treba však dodať, že takýto výklad nie možné akceptovať. Predmetný článok je možné vykladať iba v spojení s ostatnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku. Odmietnuť a sankcionovať procesný úkon¹⁶ je preto možné iba v prípade, ak je na to Civilným sporovým poriadkom daný predpoklad (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR).¹⁷ V tomto prípade hovoríme najmä o § 58 CSP, či § 452 ods. 2 CSP, ktoré umožňujú sankcionovať procesný úkon – šikanózna alebo zjavne bezdôvodná námietka zaujatosti, resp. opakovane podávané dovolanie v obdobných veciach. V rámci uvedených možností často dochádza práve pri námietke zaujatosti k používaniu expresívnych výrazov a urážlivého jazyka voči osobám sudcov, čo nie je výnimočné tak vo všeobecnom súdnictve ako aj pri sudcoch ÚS SR.¹⁸ V danom prípade (nariadený) súd, ak nevyhovie námietke zaujatosti používajúcej urážlivý jazyk má možnosť (nejde o obligatórnu povinnosť), uložiť osobe, ktorá námietku vzniesla aj poriadkovú pokutu. V prípade, ak by takáto osoba vzniesla opätovne námietku zaujatosti z tých istých dôvodov a v rovnakom urážlivom duchu, na takúto námietku už by sa neprihliadalo (§ 53 ods. 2 CSP) a nepredkladá sa nadriadenému súdu. Logicky jej teda tento nemôže ani (ne)vyhovieť, čím by naplnil predpoklad možnosti uložiť opätovne poriadkovú sankciu podľa § 58 ods. 2 CSP. V tomto prípade sa už nebude postupovať v zmysle predmetného ustanovenia, ale takéto konanie strany je možné chápať ako sťažovanie postupu konania v zmysle § 102 ods. 1 CSP. Predmetné ustanovenie dokonca umožňuje sankcionovať stranu aj za to, že urobila urážlivé podanie.

Ide o jediné ustanovenie v CSP, v ktorom sa spomína urážlivé podanie – § 102 ods. 1 písm. e) CSP. V zmysle tohto ustanovenia je možné uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že urobí hrubo urážlivé podanie. Podaním sa pritom v zmysle § 123 ods. 1, 2 CSP rozumie úkon určený súdu. Podanie vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia. Ako vyplýva z uvedeného ustanovenia žalobca alebo žalovaný môže byť sankcionovaný za to, že používa vo svojich podaniach hrubo urážlivý jazyk, t. j. nepostačuje iba urážlivý jazyk, ale musí dosahovať určitú kvalitu, a teda prekročiť určitú únosnú hranicu. Ešte za predchádzajúcej právnej úpravy Najvyšší súd SR¹⁹ dospel k záveru, že zákonodarca vedome zvolil termín „hrubo urážlivé podanie“, aby naznačil, že práve len tie výroky, ktoré objektívne dosahujú intenzitu hrubých urážok, zakladajú dôvod pre uloženie poriadkovej pokuty. Robil tak s vedomím, že ako subjektívne pocity účastníkov konania, tak aj subjektívne pocity „urazených“ sudcov sú ovplyvnené okolnosťami, súvisiacimi s meritom prejednávanej veci (sporu). Inštitúciám a orgánom, ktoré reprezentujú verejnú moc štátu a v dôsledku toho sú nositeľmi rozhodnutí, ktoré občania napádajú, prislúcha vždy väčšia dávka tolerancie, veľkorysosti a nadhľadu, ako je tomu u jednotlivých občanov, účastníkov konania. Uloženie poriadkovej pokuty je hraničným nevyhnutným poriadkovým opatrením, ktoré je možné uložiť len tam, kde dohovor alebo iné miernejšie prostriedky nevedli k náprave. Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že len samotné podanie účastníka, v ktorom označil vec prejednávajúcich sudcov za osoby, ktoré „sa snažia jeho osobu obviňovať z podvodu, predstaviť ako debilného kverulanta,“ nie je možno vyhodnotiť samo osebe ako hrubo urážlivé podanie, umožňujúce uloženie poriadkovej pokuty. „Na posúdenie toho, či ide o hrubo urážlivé podanie, nie je podstatný vnútorný subjektívny pomer osoby, ktorej je urážka adresovaná, ale to, či tento výrok možno objektívne považovať za urážlivý.“²⁰

Žalobca teda môže účinne (v zmysle, že sa súd bude jeho podaním zaoberať) podať žalobu na súd a súd mu zároveň môže uložiť poriadkovú pokutu za použitie hrubo urážlivého jazyka. Žalobca takto dostane pokutu, no súd sa ďalej jeho sporom musí zaoberať. Ani samotné uloženie pokuty nie je zárukou nápravy. Čo je však možné rozumieť pod hrubo urážlivým podaním ponecháva zákonodarca na individuálnom posúdení súdu. Napríklad, Krajský súd v Trnave²¹ riešil situáciu hrubo urážlivého odvolania, keď odvolanie samotné nemalo náležitosti a bolo odmietnuté, no zároveň bola ďalším výrokom uložená poriadková pokuta práve z dôvodu použitia hrubo urážlivého jazyka. V tomto rozhodnutí aj zafinoval, čo je možné pod pojmom „hrubo urážlivé podanie“ rozumieť. V ods. 10 a 11 rozhodnutia uviedol, že ide o také podanie, v ktorom podávateľ vysloví na adresu súdu, sudcov, zamestnancov, prípadne iných strán a zá-

stupcov také prejavy, ktoré zjavne vybočujú z rámca vecného vyjadrovania nespokojnosti s postupom súdu, najmä, ktoré ich bezdôvodne urážajú napr. hanlivými výrazmi, obviňovaním ich z trestných činov, spojenia s kriminálnymi živlami a pod. Strana sporu má, samozrejme, právo vyjadriť svoju nespokojnosť s postupom súdu a iných subjektov konania niektorým z procesne prípustných spôsobov (odvolanie, námietka a pod.), použité vyjadrenia však nesmú byť samoučelné, teda urážanie nemôže byť ich jediným cieľom. Hrubo urážlivým je teda okrem iného podanie, v ktorom si podávateľ len „uľavuje“ na adresu sudcov, prípadne zamestnancov súdu alebo iných subjektov konania. Zachovanie autority súdnej moci je pritom jedným z legitímnych dôvodov obmedzenia slobody prejavu v zmysle čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vyhláška č. 209/1992 Zb.), pričom toto obmedzenie môže mať aj povahu poriadkových opatrení podľa § 102 CSP. Žalobca vo svojom odvolaní opakovane používal na adresu starostu žalovanej obce viacero expresívnych výrazov,²² ktorými vyjadroval svoj názor na jeho postup v určitom daňovom konaní. Je pritom zrejme, že použitie týchto výrazov bolo samoučelné, neslúžilo žiadnemu inému cieľu než uraziť starostu žalovanej obce. Ich použitie za daných okolností podľa názoru súdu napĺňa podstatu „hrubých urážok“ v zmysle § 102 ods. 1 písm. e) CSP a odôvodňuje uloženie poriadkovej pokuty v zmysle citovaného ustanovenia, aj keď zatiaľ len celkom na dolnej hranici zákonného rozpätia. Cieľom tejto poriadkovej pokuty je predovšetkým upozorniť žalobcu na jeho nevhodné podania a viesť ho k vecnejšiemu vyjadrovaniu, nie pôsobiť naňho likvidačne.

Na tomto mieste je vhodné poukázať na spôsob určenia výšky sankcie. „Pri ukladaní poriadkovej pokuty je súd v rámci voľnej úvahy povinný diferencovať stupeň a závažnosť previnenia osoby, ktorej sa poriadková pokuta ukladá, a to so zreteľom na požadovaný účel vo forme efektívnosti a hospodárnosti konania.“²³ Oproti pôvodnej právnej úprave došlo k zníženiu maximálnej výšky poriadkovej pokuty z 820 eur na 500 eur. Pri opakovanom použití urážlivého jazyka (a je jedno, či v akomkoľvek podaní smerovanom súdu v konaní alebo priamo na pojednávaní) je možné uložiť pokutu do výšky 2 000 eur, a to aj opakovane. Dôvodom pre uloženie poriadkovej pokuty bude síce urážlivé podanie strany, ale jej účelom je, aby sa táto strana už zdržala takýchto podaní, či vyjadrení. Na to by mal súd prihliadať pri určovaní výšky pokuty. V závislosti od použitého jazyka, jeho intenzity ako i skutočnosti, kto je predmetom takéhoto „osočovania“ bude musieť súd pristúpiť aj k určenie výšky pokuty. „Pri určenie výšky poriadkovej pokuty bude možné zvážiť i majetkové a príjmové pomery osoby, ktorej sa poriadková pokuta ukladá.“²⁴

Proti rozhodnutiu, ktorým bola uložená poriadková pokuta (nielen za hrubo urážlivé podanie) nie je možné podať odvolanie, keďže § 357 CSP túto možnosť nepripúšťa. Vzhľadom na predmetnú skutočnosť nie je možné napadnúť toto rozhodnutie ani dovolaním (v zmysle § 419 až § 420 CSP je dovolanie prípustné iba voči rozhodnutiam odvolacieho súdu). Preto prichádza do úvahy ako prostriedok nápravy iba dovolanie generálneho prokurátora²⁵ alebo sťažnosť na Ústavný súd SR. Pri sťažnostiach je nutné vychádzať z miery zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa. Hoci môže poriadková pokuta dosahovať aj sumu 2 000 eur (kumulatívne aj viac), Ústavný súd SR mal za to, že opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza pri tzv. procesných rozhodnutiach a bagateľných veciach do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom.²⁶ Na druhej strane musíme pripustiť, že ani prax Ústavného súdu SR nemusí byť jednotná, keď v jednom z náleзов²⁷ konštatoval, že rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania s ohľadom na jej výšku a možnosť opakovaného ukladania až do výšky. Poriadkové pokuty môžu by pritom vydávané na základe voľného uváženia, takže nie je vylúčený ani diskriminačný efekt ich ukladania proti rôznym subjektom. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, patrí zásada prieskumu týchto rozhodnutí vydaných v sústave všeobecných súdov k základným ústavným princípom spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch. V každom prípade, úspešné využitie sťažnosti bude preto skôr výnimkou ako pravidlom. Preto sankcie, ktoré uloží za urážlivé podanie súd prvej inštancie, či odvolací alebo aj dovolací súd nebudú preskúmateľné Ústavným súdom SR, ak nevybočujú zo štandardov a sú dostatočne odôvodnené. Obdobná situácia môže nastať aj v prípade využitia podnetu generálnemu prokurátorovi, ktorý môže podať dovolanie.

17 Nie je možné na základe čl. 5 CSP odmietnuť sa sankcionovať ako už bolo uvedené podanie samotnej žaloby (hoci by súd vyhodnotil, že ide o bezúspešné uplatňovanie práva) ako je to možné podľa ustanovení zákona č. 162/2015 Z. z. Správnom súdnom poriadku, na ktorý sa takisto vzťahujú aj princípy vyjadrené v CSP, ale zároveň má aj osobitné ustanovenie o odmietnutí procesného úkonu, ktorým žalobca zjavne zneužíva svoje právo. Podľa § 5 SSP, ktoré bližšie upravuje aj princípy konania sa uvádza, že správny súd výnimočne neposkytne ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby, ak nimi podaný návrh sleduje zjavné zneužitie práva. Na predmetné ustanovenie nadväzuje § 28 SSP, v ktorom zákonodarcu ustanovil, že správny súd môže výnimočne odmietnuť žalobu fyzickej osoby a právnickej osoby, ktorá má zjavne šikanózný charakter alebo ktorou sa sleduje zneužitie práva či jeho bezúspešné uplatňovanie. Správny súd môže tiež sankcionovať procesné úkony účastníkov konania, ktoré slúžia na zneužitie práv, najmä na prieťahy v konaní.

18 Vid' Uznesenie ÚS SR č. k. III. ÚS 281/201512 zo dňa 9. júna 2015;

19 Uznesenie NS SR sp. zn. 5 Co 2/2008 zo dňa 18. júna 2008;

20 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 374;

21 Uznesenie KS v Trnave sp. zn. 26Co/118/2018 zo dňa 11. septembra 2018;

- 22 Vo výrokovnej časti rozhodnutia sa žalobcovi ukladá poriadková pokuta v sume 50 eur za urobenie hrubo urážlivého podania – odvolania z 2. júla 2018, v ktorom opakovane označil starostu žalovanej za „právne negramotného“ a uviedol o ňom tiež „nech zavádza svoju suku nenahonenu... Hovorový štýl, špina, darebák, podvodník = starosta obce konal nezákonne... Špina, darebák, podvodník... veľké hovno!“.
- 23 ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol. Občiansky súdny poriadok I. diel. 2. vydanie. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-406-3;
- 24 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 375;
- 25 Napríklad Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6CdoGp/1/2018 zo dňa 28. februára 2019;
- 26 Napríklad: Uznesenie Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 292/2018-33 zo dňa 7. augusta 2018; V uznesení č. k. III. ÚS 454/2018 zo dňa 28. novembra 2018 konštatoval, že nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť poriadkového opatrenia všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil. Také rozhodnutie by v zásade malo byť nepreskúmateľné nielen nadriadeným súdom, pretože zákon takúto možnosť výslovne nepripúšťa (čl. 2 ods. 2 ústavy), ale malo by byť vzhľadom na bagateľnú povahu a ústavnoprávny rozmer vylúčené aj z prieskumu vecí ústavným súdom.

V zmysle § 458 ods. 1, 2 CSP proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. V tejto súvislosti môžeme poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorý na základe dovolania generálneho prokurátora zrušil rozhodnutie okresného súdu, ktorý uložil poriadkovú pokutu za urážlivé podanie.²⁸ Zaujímavosťou prípadu bolo, že okresný súd uložil poriadkovú pokutu za hrubo urážlivé podanie, ktoré mu bolo predložené z Ministerstva spravodlivosti SR iba na vyjadrenie sa. Žalobca podal „podnet na začatie disciplinárneho konania“²⁹ na Ministerstvo spravodlivosti SR, ministerstvo predložilo predmetné podanie súdu na zaujatie písomného stanoviska. Okresný súd pre toto podanie, ktoré hrubo urážalo jedného zo sudcov pristúpil k uloženiu poriadkovej pokuty, hoci nebolo podané v rámci konania. Generálny prokurátor mal za to, že ani prípadné hrubo urážlivé podanie nemôže byť samo osebe (ak by sa ním nesťažil postup konania) zákonným dôvodom na uloženie poriadkovej pokuty. V tejto spojitosti zdôraznil, že predmetné písomné podanie žalobcu bolo doručené Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré ho len zaslalo na vyjadrenie konkrétnemu sudcovi. Nešlo teda o písomné podanie doručené súdu v rámci samotného konania, alebo o výroky vypovedané na úkone súdu v rámci prednesu alebo výsluchu osoby. V danom prípade preto nemohli byť splnené zákonné podmienky na uloženie poriadkovej pokuty. Vadu napadnutého uznesenia charakterizoval ako fundamentálnu, pretože išlo o zásadné vybočenie z princípov, na ktorých je civilný proces postavený. Najvyšší súd SR dal generálnemu prokurátorovi za pravdu a doplnil, že nemožno preto ani uvažovať o tom, že by podaním spomínaného podnetu (bez ohľadu na jeho obsah) žalobca nejakým spôsobom sťažil postup súdu v konaní o prejednávanej veci. Uvedený základný predpoklad pre uloženie poriadkovej pokuty v zmysle § 102 ods. 1 písm. e) CSP vo vzťahu k žalobcovi tak v danom prípade nemohol byť naplnený. Keďže súd prvej inštancie i napriek tomu v opísanej situácii žalobcovi poriadkovú pokutu uložil, možno konštatovať, že z jeho strany išlo o závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné a neudržateľné. Na základe predmetného rozhodnutia potom musí byť zrejmé, že súd nemôže sankcionovať poriadkovou pokutou hocikaké podanie subjektov, ktoré v niektorom zo sporov vystupujú, prípadne vystupovali ako strany. Dôležité je, že musia svojim hrubo urážlivým podaním sťažovať postup súdu v konkrétnom konaní. Nepostačuje teda iba tá skutočnosť, že je podanie hrubo urážlivé – vymykajúce sa bežnej kritike, musí byť aj urobené v konaní. Súd teda nemôže sankcionovať každé podanie, ktoré nie príliš vybraným jazykom kritizuje sudcov, ich postupy, správanie, či súdy samotné a iných zamestnancov justície. Nejde preto o spôsob, ako sa brániť pred uvedením správaním.

Záverom

Ako je zrejmé, inak sa k problematike urážlivých podaní a ich používania stavia Ústavný súd SR (a aj EŠLP) a inak sa k uvedenej otázke môžu postaviť všeobecné súdy. Zatiaľ, čo na úrovni ochrany ľudských práv a slobôd môže byť urážlivé podanie – sťažnosť chápané ako zneužitie práva na podanie sťažnosti, v rámci všeobecného súdnictva hrozí strane „iba“ poriadková pokuta, bez toho, aby došlo k najvyššiemu trestu, ktorým by bolo odopretie poskytnutia súdnej ochrany. Hoci štátne orgány a súdy nie sú výnimkou, musia zniesť väčšiu vlnu kritiky (a preto by mali dbať aj na to, že ich rozhodnutia sú presvedčivé a konanie zákonné), nemusia sa a nemali by sa v neúnosných situáciách, pri podaniach, ktoré prekračujú hranice slušnosti a správania sa voči nim, ich predstaviteľom, či zamestnancom (za účelom zachovania autority súdnej moci) nechať urážať. Aj Civilný sporový poriadok ponúka dostatok riešení, ktoré môžu na svoju obranu a udržanie poriadku použiť. ■

RESUMÉ

Urážlivý jazyk podaní v civilnom sporovom konaní

Príspevok sa zaoberá používaním urážlivého jazyka v podaniach a prejavoch smerovaných súdu v rámci prebiehajúceho konania. Analyzuje nielen prístup Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, ale možnosti všeobecných súdov. Prináša možnosti riešenia jednotlivých situácií na príklade súdnych rozhodnutí. Takisto prináša letmý pohľad na spôsob určovania výšky sankcií – poriadkových pokút za uvedené používanie hrubo urážlivého jazyka.

SUMMARY

Offensive Language of Pleadings in Civil Litigation

The article deals with the use of offensive language in pleadings and speeches addressed to the court in the pending proceedings. It analyses not only the approach of the Constitutional Court of the Slovak Republic and of the European Court of Human Rights, but also the possibilities of general courts of law. It opens up possibilities how to tackle individual situations, referring to the examples of court decisions. It also offers a glimpse of how the sanctions are imposed – fines for the use of grossly offensive language.

ZUSAMMENFASSUNG

**Beleidigende Sprache in der Eingabe im Gerichtsverfahren
in zivilrechtlichen Streitigkeiten**

Der Beitrag befasst sich mit der Verwendung der beleidigenden Sprache in den ans Gericht gerichteten Eingaben und Auslassungen im Rahmen des verlaufenden Verfahrens. Es wird dabei nicht nur die Einstellung des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik sowie des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte, sondern es werden auch die Möglichkeiten der allgemeinen Gerichte analysiert. An Hand gerichtlicher Entscheidungen wird die mögliche Lösung einzelner Sachlagen dargestellt. Und es wird ebenso ein flüchtiger Blick auf die Art und Weise der Festsetzung der Höhe der Sanktionen – der Ordnungsstrafen wegen Verwendung grob beleidigender Sprache angeboten.

27 Nález Ústavného súdu SR
č. k. I. ÚS 41/2015-28
zo dňa 20. apríla 2016;

28 Uznesenie
Najvyššieho súdu SR
sp. zn. 1 CdoGp/1/2018
zo dňa 30. apríla 2018;

29 V predmetnom podaní žalobca okrem iného vo vzťahu k zákonnému sudcovi uviedol, že v okolí svojich známych z advokácie eviduje na osobu zákonného sudcu vyslovene len negatívne názory a to doslova, že osoba zákonného sudcu je neschopná, lenivá a nekompetentná a zároveň uviedol, že je hanbou celého Okresného súdu Bardejov a predovšetkým sudcovskej profesie. Vychádzajúc z uvedeného mal súd prvej inštancie zato, že žalobca predmetným podaním urobil vo vzťahu k zákonnému sudcovi hrubo urážlivé podanie, ktoré vyjadrenia hrubo urážajú osobu zákonného sudcu.

Zefektívnenie súdneho systému vs. bezbrehý formalizmus

JUDr. Ján Ferenci

Podnetom pre napísanie tohto príspevku je nejednotná aplikácia právnej normy ohľadom kontumácie rozsudkov vydávaných prvostupňovými súdmi pri štandardných sporoch, ktorých predmetom je zaplatenie pohľadávky veriteľa. Následne nás riešenie tejto nejednotnej súdnej praxe priviedlo k úvahám, či je súčasná práva úprava vôbec vhodná a na mieste, keďže môže viesť značnú nerovnováhu, a to nie len do práva sporových strán (samozrejme, uznávame v plnej miere kontradiktórnosť súdneho procesu), ale aj do samotných spoločenských vzťahov, kedy právne uvedomelý a zodpovedný subjekt môže ekonomicky vyhladiť subjekt, ktorý na strane druhej takýmto právnymi vedomým nedisponuje.

Začnem na úvod všeobecne nie veľmi populárnymi a obľúbenými definíciami v rámci právnej filozofie; je to však veľmi podstatné pre ďalšie úvahy uvádzané v tomto príspevku.

Pomôžeme si právnym filozofom Hebertom Lionel Adolphusom Hartom, ktorý vo svojej spisbe *Pojem práva* uvádza:

Tieto skutočnosti nám vnucujú predstavu, že právo je možné najlepšie chápať ako odvetvie morálky alebo spravodlivosti a že jeho podstatou je skôr jeho zhoda s princípmi morálky alebo spravodlivosti ako kombinácia nariadení a hrozieb.¹

Na účely tohto príspevku sa nebudeme zaoberať štandardnými definíciami práva, ktoré právo popisujú ako štátom uznaný súbor všeobecne záväzných pravidiel správania sa vynucovaných štátnou mocou a podobne. Nás bude zaujímať vnútro, t. j. čo je zmyslom právnej úpravy (regulácie) ako takej a aké by právo malo byť, aby spĺňalo svoje poslanie.

Civilný sporový poriadok so sebou, okrem viacerých zaiste účelných a efektívnych zmien, priniesol aj viacero ustanovení, ktoré v dennodennej praxi prinášajú viaceré aplikačné problémy.

Jedným z takýchto ustanovení sú aj paragrafy pojednávajúce o kontumácii sporu. V tomto príspevku sa zameriame len na čiastkovú časť kontumácie, a sice rozsudok pre zmeškanie pojednávania žalovaným.

Tému príspevku budeme ilustrovať aj na nasledujúcom prípade:

Žalobca podal proti žalovanému štandardnú žalobu na zaplatenie podloženú listinnými dôkazmi, a to faktúrami a knihou pohľadávok. Súd vydal vo veci platobný rozkaz, voči ktorému žalovaný podal odôvodnený odpor, a tak

1 H. L. A. Hart: *Pojem práva*, Oxford University Press, 1961, s. 23

Ján Ferenci po absolvovaní právnickej fakulty (2010) pôsobil v advokátskej kancelárii Ivančo, Rigo & Kukura, kde sa špecializoval na právo

obchodných spoločností a akvizície a fúzie podnikov. Neskôr sa venoval právu nehnuteľností, kedy pôsobil na prvom PPP projekte na Slovensku

v rámci dostavby rýchlostnej cesty R1. Následne po ukončení konci-pientskej praxe absolvoval advokátsku skúšku (2014) a otvoril si vlastnú advokátsku prax. Neskôr od roku 2016 si spolu so spoločníkom JUDr. Marjárom založili advokátku kanceláriu, kde pôsobí ako CEO do dnes. Popri práci v advokátskej kancelárii absolvoval doktorandské štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (od r. 2015).

súd platobný rozkaz zrušil a nariadil vo veci pojednávanie. Ešte pred pojednávaním súd vyzval obe sporové strany, aby k veci zaslali repliku a dupliku.

Na pojednávaní (1. pojednávanie vo veci) súd vyslovil tzv. predbežný právny názor v súlade s § 171 CSP tak, že žalobu hodlá zamietnuť. Na apel žalobcu súd pripustil záverečné vyjadrenie k veci formou písomných podaní a uložil na to stranám sporu lehotu a pojednávanie odročil.

Celý prípad má niekoľko rozmerov, ktoré prinášajú viaceré čiastkové otázky na posúdenie; my sa však zameriame najmä na podmienky kontumácie sporu vydaním rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu jeho absencie na pojednávaní.

Uvedený prípad je osobitný, ale nasledujúci právny rozbor sa zaoberá aj štandardnou situáciou, kedy sa žalovaný štandardne nedostaví na prvé nariadené pojednávanie vo veci.

1. Procesné nedostatky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie

1.1 Absencia poučenia o kontumácií

V súlade s § 274 písmeno a) CSP

Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a...

1. Všeobecná poučovací povinnosť súdu

V súlade s § 160 CSP:

Súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

Poučovaciu povinnosť podľa odsekov 1 a 2 súd nemá, ak je

b) strana zastúpená advokátom,...

Uvedené ustanovenie je potrebné vykladať jednak:

(i) v súlade s označením tohto paragrafu (§), a to textom: „všeobecná poučovací povinnosť“, ako aj

(ii) v súlade s výslovným znením zákona (CSP), a súčasne

(iii) s prihliadnutím na aplikačnú prax súdov.

AD (i)

Toto ustanovenie je potrebné vykladať v tom zmysle, že zákonodarca má na mysli poučenie strany sporu o jej všeobecných právach a povinnostiach ako účastníka civilného procesu.

V súlade so závermi uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Cdo 345/2012:

Poučovací povinnosť sa týka najmä tých procesných práv a povinností, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má základný význam pre kvalitu zabezpečenia a realizáciu základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní.²

Ide teda o poučenie strany sporu, napr. o jej právach konať v jazyku, ktorému rozumie, práve zvoliť si advokáta, poučení o formách podávania podaní súdu, doručovanie žaloby a vyjadrení, poriadková pokuta, predvedenie a podobne.

AD (ii)

Zákon narába s pojmom „všeobecná poučovací povinnosť“ aj v iných ustanoveniach CSP [napr. § 292 písm. b), § 309 písm. b)], a to v spojení s ďalšími (osobitnými) poučovacími povinnosťami súdu.

Týmto spôsobom zavádza zjavný rozdiel medzi všeobecnou poučovacou povinnosťou súdu podľa § 160 CSP a osobitnou poučovacou povinnosťou, obsiahnutou napr. aj v § 274 písm. a) CSP.

2 Uznesenie

Najvyššieho súdu SR,
sp. zn. 5 Cdo 345/2012:

AD (iii)

Aplikačná prax súdov osobitne poučuje advokátov v prípadoch, keď ide o pojednávania, ktorých zmeškanie môže mať za následok kontumáciu sporu.

Štandardne teda **predvolania aj napriek skutočnosti, že stranu zastupuje advokát obsahuje poučenie o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie** v prípade neospravedlnenej neprítomnosti na pojednávaní.

Takéto predvolania na pojednávanie sa nijako nelíšia a plne korešpondujú s textáciou vzorov a poučení pre súdy vydávané podľa CSP.

Dôkaz: https://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/nove-procesne-kodexy/vzory_CSP.aspx

Súčasne z aplikačnej praxe súdov vyplýva, že existujú aj predvolania, ktoré uvedené poučenie podľa § 274 písmeno a) CSP neobsahujú, a teda neospravedlnená neúčast na takýchto pojednaniach nemôže mať za následok kontumáciu sporu rozsudkom pre zmeškanie.

Na viacerých takýchto pojednaniach, kedy predvolanie pre protistranu poučenie o možnosti kontumácie sporu neobsahovalo a žalovaný sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil konajúci súd odmietol na návrh žalobcu vydať rozsudok pre zmeškanie žalovaného, a to s odôvodnením, že žalovaný nebol o tejto možnosti poučený, hoci žalovaného zastupuje či už právne oddelenie alebo advokát.

Na základe uvedeného je zrejmé, že aplikačná prax súdov pozná tzv. dva (2) typy predvolaní (v konaní, v ktorom stranu zastupuje právnik): (i) predvolanie s poučením podľa § 274 písmeno a) CSP – následkom nedostavenia sa môže byť kontumácia sporu a (ii) predvolanie bez poučenia podľa § 274 písmeno a) CSP – následkom nedostavenia sa nemôže byť kontumácia sporu.

Uvedené je jedinou logickou interpretáciou dvojakeho prístupu súdov k predvolávaniu strán sporu zastúpených advokátom, ako aj jedinou gramatickou interpretáciu výslovného zákonného textu.

Štandardne súdy postupujú na pojednaniach, kedy dochádza k odročeniu, že strany síce na ďalšie pojednávanie predvolajú, ale za moju prax od účinnosti CSP som sa nestretol s tým, aby sudca pri takomto odročení poučoval strany o možnosti kontumácie sporu.

Súčasne uvedenou metódou postupoval aj súd prvej inštancie v nami ilustrovanom prípade, keď na pojednávaní predvolal strany sporu na ďalšie pojednávanie bez poučenia o možnej kontumácii sporu v prípade, ak sa na ďalšie pojednávanie nedostavia.

2. Osobitná poučovacia povinnosť súdu

Uvedená výnimka z poučovacej povinnosti súdu v prípade zastúpenia strany advokátom ustanovená v § 160 odsek 3 CSP sa vzťahuje len na všeobecnú poučovaciu povinnosť súdu.

Nie je možné túto výnimku vykladať generálne, na akékoľvek ustanovenie CSP obsahujúce pojednanie o poučení.

V prípade, ak by sme neprijali tento záver, môžeme následne dôjsť k záveru, že napríklad ani samotný rozsudok by nemusel obsahovať poučenie o opravnom prostriedku, čo by bolo zjavne excesné a absurdné.

K nášmu výkladu sa **prikláňa aj právnická literatúra:**

- komentár k CSP od vydavateľstva C. H. BECK – strana 603, komentár k § 160 CSP: *uvedené neplatí v prípade poučovacej povinnosti v prípade rozhodnutí vo veci samej (§ 220 ods. 1 CSP, § 393 ods. 1 CSP). Takéto poučenie bude rozhodnutie obligatórne obsahovať bez ohľadu na to, či strana spĺňa niektorú z podmienok podľa § 160 ods. 3 CSP.*³

ako aj **odborná verejnosť:**

- Konferencia „Civilné sporové konanie po rekodifikácii“, ktorá sa konala dňa 30. 11. 2017; uvedený názor vyslovili prednášajúce: JUDr. Jana Baricová ako aj JUDr. Soňa Mesiarkinová priamo na otázku vo veci poučovacej povinnosti podľa § 274 písmeno a) CSP, a teda, že ide o osobitnú poučovaciu povinnosť súdu, na ktorú sa výnimka podľa § 160 odsek 3 CSP nevzťahuje (rovnako ako pre poučenia uvedené v rozhodnutiach súdu vo veci samej).

3. Poučenie v predvolaní

Dikcia zákona, ako aj odborná literatúra sú v otázke momentu poučenia strany o kontumácii jednotné.

3 Komentár k CSP od vydavateľstva C. H. BECK

Zákon (§ 274 CSP) jednoznačne stanovuje, že „**a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený...**“, je teda evidentné, že **žalovaný musel byť poučený o možnosti kontumácie práve v danom predvolaní na pojednávanie.**

Pre splnenie procesnej podmienky na vydanie kontumačného rozsudku teda nepostačuje, že žalovaný bol o tejto skutočnosti poučený v predvolaní na predchádzajúce pojednávanie. Takýto záver by bol v príkrom rozpore s výslovnou dikciou zákona.

V súlade s ustanovením článku 3 odsek 1 CSP:

Výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

ODBORNÁ LITERATÚRA

1. Komentár prof. Števéčka

Rovnaký záver, ako vyplýva z jednoznačného gramatického výkladu § 274 písmeno a) CSP vyplýva aj z komentára k CSP od vydavateľstva C. H. BECK, str. 1004, komentár k § 274 CSP:

*Kontumačný rozsudok podľa § 274 prichádza do úvahy iba v prípadoch, keď sú **súčasne, v rovnakom čase splnené podmienky normované jeho hypotézou.** Tieto podmienky musia byť splnené súčasne, v rovnakom čase, čo však neznamená, že musia počas konania nastať iba v jeden určitý moment. Rozsudok pre zmeškanie tak súd môže **rozhodnúť na ktoromkoľvek nariadenom pojednávaní, ak sú súčasne splnené všetky podmienky.** Nemusí ísť len o prvé pojednávanie vo veci samej.*

Rozsudkom pre zmeškanie podľa tohto ustanovenia možno teda rozhodnúť vtedy, ak

- a) *sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci má súd doručenie predvolania riadne vykázané, **pričom v tomto predvolaní bol žalovaný poučený** o možných procesných následkoch svojho nedostavenia sa...*

2. Komentár prof. Ficovej

Ešte precíznejšie a výslovnejšie o podmienkach pre vydanie kontumačného rozsudku pojednáva stať komentáru k CSP od vydavateľstva C. H. BECK, str. 1191, komentár k § 356 CSP:

Osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávanie, sú zakotvené v § 274 a 276. V zmysle nich sa vyžaduje, aby:

*bol žalovaný v predvolaní na pojednávanie poučený o následku nedostavenia sa, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. **Podľa doslovného textu zákona sa dá vysloviť názor, že žalovaný musí byť takto pučený v každom predvolaní na pojednávanie, a to bez ohľadu na formu, akou sa vykoná. Nestačí teda urobiť poučenie len pri jednom predvolaní...***

a ďalej v texte komentára na strane 1190 prof. Ficová uvádza:

***Všetky osobitné podmienky** pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie **musia mať splnené právo na tom pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vydaný** (nezáleží, že boli splnené všetky podmienky pre jeho vydanie na inom pojednávaní, na ktorom súd takýto rozsudok nevydal. Ak by súd vydal rozsudok pre zmeškanie napriek tomu, že by nebola splnená niektorá (ktorákoľvek) z týchto podmienok (bližšie pozri výklad pri príslušných paragrafoch) existoval by zákonný dôvod na podanie odvolania.*

JUDIKATÚRA

Krajský súd v Banskej Bystrici _ uznesenie zo dňa 21. 9. 2017, č. k. 43Cob/84/2017-178:

*Všetky osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie **musia byť (mať) splnené právo na tom pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vydaný.** Ak by súd vydal rozsudok pre zmeškanie napriek tomu, že by nebola splnená niektorá (ktorákoľvek) z týchto podmienok, existoval by zákonný dôvod na podanie odvolania.*

Krajský súd v Nitre, rozsudok zo dňa 14. 3. 2018, sp. zn. 25Co/395/2017:

***Každé z troch predvolaní preukázateľne obsahovalo rovnako znejúce pučenie o možnosti súdu rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie** či už pre dôvody na strane žalovaného (§ 274 CSP) alebo na strane žalobcu (§ 278 CSP). Nemožnosti preto súhlasiť s odvolacou námietkou žalobcu, že nebolo možné určiť, či jednotlivé predvolania a najmä predvolanie (upovedomenie o odročení pojednania) na dňa 15. 6. 2017 obsahovalo potrebné poučenie.*

S ohľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že **každé predvolanie na pojednávanie musí obsahovať poučenie** podľa § 274 písmeno a) CSP o možnosti kontumácie sporu, ak chce mať súd možnosť ukončiť meritorne vec rozsudkom pre zmeškanie.

S týmto právnym názorom však nesúhlasil Krajský súd v Bratislave, keď vo svojom rozhodnutí uvádza:

4 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 5. 12. 2018, č. k. 3Cob/142/2018-286

5 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3Cob/1/2019: Krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bol odmietnutý zjavne neodôvodnený odpor, pričom došlo k správoplatneniu platobného rozkazu vydanému voči žalovanému. Krajský súd považoval textáciu odporu „pohľadávky žalobcu neuznávame v celom rozsahu a popieram ich danosť, pravosť a výšku“ za naplňajúcu právnu kvalitu na účely vecnej odôvodnenosti podľa zákona o upomínaní konaní, a to bez toho, aby žalovaný doložil odpor akýmkoľvek dôkazom alebo návrhmi na vykonanie dokazovania.

Právny zástupca žalovaného a tým aj žalovaný boli riadne poučení o možnosti rozhodnutia súdu o žalobe rozsudkom pre zmeškanie žalovaného (§ 274 a 278 CSP) v predvolaní na pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 6. 10. 2017 o 9:00 hod.⁴

a teda v príkrom a priamom rozpore s výslovným znením § 274 CSP ako aj závermi odbornej literatúry posúdil splnenie osobitných podmienok potrebných pre rozhodnutie kontumáciou; a ďalej uvádza:

Právny zástupca žalovaného vzal termín odročenia tohto pojednávania na vedomie a na základe uvedeného má odvolací súd za to, že toto poučenie o možnosti rozhodnutia súdu o žalobe rozsudkom pre zmeškanie žalovaného, platilo i pre pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 10. 11. 2017 o 13:00 hod. a nebolo potrebné žalovaného poučovať o uvedenom, keďže už bol o predmetnom upovedomený.

Ak by mal zákonodarca v úmysle stanoviť podmienky pre kontumáciu tak, ako to vykladá krajský súd, § 274 písmeno a) CSP by znelo:

sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní **poučený** o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie.

Keďže ale zákonný text obsahuje výslovnú zmienku o poučení obsiahnutom v predvolaní a z kontextu znenia § 274 CSP jednoznačne vyplýva, že zákonodarca má na mysli predvolanie na konkrétne pojednávanie (nie akékoľvek predvolanie), nie je možné s názorom krajského súdu súhlasiť a je potrebné prijať závery odbornej literatúry obsiahnuté v komentári k CSP (viď vyššie v texte).

Veríme však, že uvedené rozhodnutie je len excesom z rozhodovacej činnosti súdov a ostatné súdy sa ním nebudú riadiť, keďže je v zjavnom rozpore s dikciou zákona. Uvedený senát Krajského súdu v Bratislave je však známy svojimi „prelomovými“ rozhodnutiami, ktorými vykladá zákon tak povediac svojisky.⁵

1.2 Historický exkurz k poučovacej povinnosti pri kontumácií

V tejto stati si dovoľíme upriamiť pozornosť čitateľov na historický exkurz ohľadom poučovacej povinnosti pri kontumácii sporu v prípade zmeškania pojednávania.

1. Zákon č. 113/1895 ř. z. o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní)

§ 396

Zmešká-li žalobce nebo žalovaný první rok, nutno pokládati přednes dostavivší se strany o skutkových okolnostech, týkající se předmětu sporu, za pravdivý, pokud není vyvrácen předloženými důkazy, a nutno na tomto základě na návrh strany, která se dostavila, rozhodnouti o žalobní žádosti **rozsudkem pro zmeškání**.

V danej právnej úprave mohol byť rozsudok pre zmeškanie vydaný len na prvom pojednávaní (první rok) a strana musela byť riadne predvolaná „obeslána“.

Vid' V. HORA, Československé civilní právo procesní, I. – III. díl, Wolters Kluver ČR a. s. 2010, strana 396:

Každý rozsudek pro zmeškání předpokládá ovšem, že je tu opravdu zmeškání; k tomu je třeba jistých náležitostí pozitivních (řádné obeslání k roku (402 č. 1), vyvolání věci při něm, nepřítomnost strany nejenom v tento okamžik, nýbrž i v okamžiku, kdy je skončeno jednání konané o návrhu na uskutečnění následku zmeškání...“

Súčasne sa ale v danom čase vyžadovalo materiálne posúdenie dôkaznej situácie, a teda možnosť formálneho vydania rozsudku bola zákonným textom vylúčená.

2. Zákon 142/1950 Zb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok)

Tento zákon neupravoval rozsudok pre zmeškanie. Vo veci predvolávania na pojednávanie však ustanovoval nasledovne:

§ 52a

V písomnom predvolaní sa uvedú zákonné následky spojené s tým, keby sa predvolaný bez dôvodov neustanovil.

3. OSP účinné od 1. 4. 1994**§ 200k odsek 2**

Rozsudkom pre zmeškanie možno spor rozhodnúť, ak

a) sa žalovaný nedostavil na prvé pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas (§ 79 ods. 3 prvá veta, § 115 ods. 2) predvolaný s poučením o následkoch nedostavenia sa včítane možnosti rozhodnutia podľa odseku 1,

Kontumáciu bolo možné aplikovať len na prvom (1.) pojednávaní s tým, že v tomto predvolaní musel byť žalovaný poučený o možnosti kontumácie.

4. OSP účinné od 1. 9. 2003**§ 153b odsek 2**

Rozsudkom pre zmeškanie možno spor rozhodnúť, ak

žalovaný sa nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný (§ 79 ods. 3 a § 115 ods. 2) s poučením o následkoch nedostavenia sa vrátane možnosti rozhodnutia podľa odseku 1,

Kontumáciu bolo možné aplikovať už aj na druhé (2.) a ďalšie zmeškané pojednávanie (teda nie len na 1. pojednávanie vo veci), pričom sa stále vyžadovalo poučenie o možnosti kontumácie uvedené v každom predvolaní.

5. OSP účinné od 1. 10. 2004**§ 114 odsek 5**

Ak odporca bez vážneho dôvodu nesplní povinnosť uloženú uznesením vydaným podľa odseku 3, môže súd rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b; o tomto následku musí byť odporca poučený. Ustanovenia § 153b ods. 1 a ods. 2 písm. a) a c) sa nepoužívajú.

V tomto znení OSP došlo len k prečíslovaniu legislatívnych odkazov v § 153b s tým, že na § 153b odkazoval už aj § 114 odsek 5 OSP.

6. OSP účinné od 1. 9. 2005

Kontumáciu bolo možné aplikovať už aj na druhé (2.) a ďalšie zmeškané pojednávanie, pričom sa stále vyžadovalo pri každom predvolaní poučenie o právnych následkoch nedostavenia sa na nariadené pojednávanie (poučenie o možnosti kontumácie).

V tomto znení OSP došlo len k prečíslovaniu legislatívnych odkazov v § 153b

7. OSP účinné od 23. 12. 2015

Kontumáciu bolo možné aplikovať už aj na druhé (2.) a ďalšie zmeškané pojednávanie, pričom sa stále vyžadovalo pri každom predvolaní poučenie o právnych následkoch nedostavenia sa na nariadené pojednávanie (poučenie o možnosti kontumácie).

V tomto znení OSP došlo len k prečíslovaniu legislatívnych odkazov v § 153b

Aj na základe vyššie uvedeného historického exkurzu je zrejmé, že počas celej účinnosti legislatívneho textu obsahujúceho možnosť kontumácie sporu na druhom (2.) a ďalšom pojednávaní vyžadoval zákonodarca od súdu, aby žalovaného v predvolaní na príslušné pojednávaní (1., 2. alebo ďalšie pojednávanie) **vždy poučil o možnosti kontumácie.**

1.3 Stručné pojednanie o formalitách pojednávania ohľadom kontumácie

V súlade s § 274 písmeno a) CSP

Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

*a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň **riadne a včas predvolaný** a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a*

Na tomto mieste je potrebné upriamiť pozornosť na zmenu koncepcie CSP ohľadom zápisnice z pojednávania, kedy už táto nie je rozhodujúcou pre posúdenie obsahu pojednávania. Rozhodujúci je zvukový záznam.

Rovnaký záver je prezentovaný aj v komentári k CSP od vydavateľstva C. H. BECK:

Strana 364, komentár k § 99 CSP: „... **rozhodné je to zachytenie, ktoré bude obsiahnuté vo zvukovom zázname, a nie v zápisnici.**“

O podmienkach pre vydanie kontumačného rozsudku pojednáva stať komentáru k CSP od vydavateľstva C. H. BECK, str. 1191, komentár k § 356 CSP:

Osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného z dôvodu, že sa nedostavil na pojednávanie, sú zakotvené v § 274 a 276. V zmysle nich sa vyžaduje, aby:

Bol žalovaný riadne a včas predvolaný na pojednávanie. Žalovaný by nebol riadne predvolaný, ak by v predvolaní absentoval údaj o adrese súdu, o miestnosti, kde sa má pojednávať alebo o termíne pojednávania, resp. ak y tieto údaje neboli správne. Včasnosť predvolania na pojednávanie treba vykladať v súlade s § 178 ods. 2, t. j. predvolanie musí byť doručené žalovanému, resp. jeho zástupcovi spravidla najmenej 5 dní vopred.

Máme za to, že na tomto mieste je potrebné prijať formálnu interpretáciu a nezľahčovať tento procesný úkon súdu, ako to mnohokrát vidíme na pojednávaniach súdov (česť výnimkám) a precízne nadiktovať zo strany súdu všetky formálne náležitosti ohľadom odročenia pojednávania.

Komentár k CSP od vydavateľstva C. H. BECK, str. 366, komentár k § 100:

„Nevyhnutným obsahom predvolania urobeného v akejkoľvek forme je **označenie veci, miesta, času a predmetu proseného úkonu.**

*Na označenie miesta v zásade nestačí len označenie sídla súdu, **ale aj miestnosti súdu, v ktorej sa má úkon vykonať...***“

Poučenie o nedoručení písomného predvolania

Rovnako, ako to uvádzame vyššie, keďže rozhodný pre posúdenie obsahu pojednávania je zvukový záznam, **je irelevantné, že zápisnica obsahuje poučenie:** „*písomné volaní nebudú*“; často sa to takto zo strany konajúcich súdov deje bez toho, aby bola túto formulku aj explicitne sudca vyslovil.

Máme za to, že je povinnosťou súdu v prípade, ak sa chce odchyliť od štandardnej formy predvolávania podľa § 100 odsek 2 CSP:

Predvolanie na jednotlivé procesné úkony súdu sa uskutočňuje spravidla písomne, prípadne telefonicky alebo inými vhodnými prostriedkami. Ak bola osoba predvolaná inak ako písomne, vykoná sa o tom záznam v súdnom spise.

aby o tom jednak vykonal záznam v súdnom spise a súčasne, **aby túto osobu poučil o tom, že písomne už volaná nebude.**

Uvedená povinnosť sa vzťahuje na súd bez ohľadu na existenciu právneho zastúpenia, keďže nejde o všeobecnú poučovaciu povinnosť súdu (procesné práva a povinnosti generálne), ale o **osobitnú situáciu, kedy súd hybridným spôsobom** (inak, ako to štandardne predpokladá legálny text – terminus technicus „spravidla“), a to **ústne vytyčuje termín pojednávania.**

V prípade, ak sa predvolanie strany vykonáva iným, ako zákonom predpokladaným (favorizovaným) spôsobom (teda inak, ako písomnou formou) je potrebné, aby takto predvolaná strana **nepochybným spôsobom súdu oznámila, že bola o predvolaní vyzumená.**

Rovnaký záver je prezentovaný aj v komentári k CSP od vydavateľstva C. H. BECK:

Strana 660, komentár k § 178 CSP: „Okrem toho (okrem písomného predvolania – poznámka autora) možno stranu alebo jej zástupcu predvolať na pojednávanie telefonicky alebo inými vhodnými prostriedkami. Pod inými vhodnými prostriedkami netreba rozumieť len predvolanie prostredníctvom elektronickej pošty na inú adresu ako adresu podľa § 105 ods. 2 CSP, ale aj predvolanie faxom, ústne počas prítomnosti predvolávanej osoby na predchádzajúcom pojednávaní, prostredníctvom zástupcu strany, obce, zamestnávateľa a podobne. V týchto osobitných prípadoch však možno pojednávanie vykonať len v tom prípade, ak sa strane na takéto predvolanie i skutočne dostaví alebo súdu **nepochybným spôsobom oznámi, že bola o predvolaní vyzumená.**“

2. Materiálne nedostatky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie

V tejto časti nášho príspevku sa zameriame na prípadné materiálne nedostatky vydaného kontumačného rozsudku, a síce poukážeme na skutočnosť, že súd prvej inštancie podľa nášho názoru nesmie, aj keď má za to, že formálne boli pre kontumáciu naplnené podmienky, rozhodnúť roz-

sudkom pre zmeškanie v prípade, ak na to nemá aspoň minimálny skutkový základ obsiahnutý v spise ku dňu vydania rozhodnutia.

Komentár k CSP od vydavateľstva C. H. BECK, str. 1191, komentár k § 356 CSP:

„Ani formálne splnenie všetkých podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie nestačí na vydanie takéhoto rozhodnutia. Základom pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného totiž môžu len také žalobné tvrdenia, ktoré vedú k záveru, že podľa nich možno výrokom rozsudku priznať práve to plnenie, ktorého sa žalobca domáha. Neúplné tvrdenia, u ktorých nie je možné taký záver odvodiť, alebo tvrdenia, ktoré sú so žalobným návrhom v rozpore neumožňujú vyhovieť návrhu na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného (R ČR 45/1996).“

Samozrejme, že na tomto mieste s nami mnoho právnikov súhlasiť nebude, keď protiargumentom bude, že nie je možné sudcovskou interpretáciou prekonať výslovný text zákona.

Máme však za to, že súd nesmie vydať zjavne nespravodlivý rozsudok, a to bez ohľadu na to, že mu zákon na takýto postup dáva mandát, resp. ho k tomu vlastne až núti.

Pomôžeme si citátom sv. Tomáša Akvinského:

„Non videtur esse lex quae iusta non fuerit.“⁶

Súčasná formalistická dikcia CSP umožňuje vydať rozsudok a priznať tak právo žalobcovi aj v prípade, ak mu zjavne nepatrí, resp. o tom žalobca nie je schopný doložiť konajúcemu súdu žiaden dôkaz. Samotné tvrdenie žalobcu sa tak stáva *de facto* kruciálnym dôkazom a súd je ním plne viazaný (zviazaný).

Myslíme si, že za takejto situácie je potrebné aplikovať článok 2 odsek CSP⁷ a pristúpiť tak k sudcovskému zásahu do normotvorby zákonodarcu.

2.1 Povaha kontumačného rozsudku: sankcia vs. spravodlivé rozhodnutie

Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 1241/2012 z 13. 3. 2013:

„Povinnosť súdov vyhľadávať právo totiž neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež povinnosť zisťovať a formulovať, čo je konkrétnym právom aj tam, kde ide o interpretáciu abstraktných noriem a ústavných zásad.“

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 689/2014 z 9. 11. 2016, bod 17.:

„právne normy totiž treba vykladať tak, aby plnili svoju funkciu spočívajúcu v rozumnom a spravodlivom vyriešení problému v tom zmysle, aby obstálo pred meradlom tzv. zdravého rozumu a v spoločnosti panujúcich predstáv o spravodlivosti“

Vyššie uvedenými nálezmi ústavných súdov hodláme poukázať na skutočnosť, že súdy nesmú mechanicky vykladať právne normy. Interpretácia zákona musí byť za každých okolností vykonaná cez prizmu spravodlivého rozhodovania vo veci, ktorý aspekt je fundamentom súdneho systému ako takého.

V ďalšom texte sa zameriame na povahu kontumačného rozsudku ako formy procesnej sankcie korigovanej postulátom na spravodlivé súdne rozhodnutie.

V prípade rozsudku pre zmeškanie nemôže ísť o formu procesnej sankcie, keďže nie je splnený základný predpoklad, aby mohlo ísť o sankciu, a to porušenie zákonom alebo súdom uloženou povinnosťou, keďže účasť na pojednávaní je právom strán sporu, a máme za to, že právom strán sporu je aj vyjadrenie sa k písomným podaniam druhej strany sporu, a nie je preto možné sankcionovať stranu sporu len za nevyužitie práva.⁸

Výčerpávajúco sa téme sankčnej povahy kontumačného rozsudku venujú autori M. Landl a M. Orviský v príspevku *Niekoľko úvah o právnej úprave rozsudku pre zmeškanie* publikovanom v právnom systéme ASPI.

V plnom rozsahu zastávame ich názor s tým, že účasť na pojednávaní je, podľa nášho názoru, „len“ právom strán sporu, nie však ich povinnosťou. Tento právny názor je možné vyvodíť aj z výkladu článku 6 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, z ktorého vyplýva, že osobná účasť na pojednávaní v súdnom konaní tak v trestných, ako aj v civilných veciach je právom účastníka konania (*Fredin proti Švédsku* (rozhodnutie ESLP č. 283-A z 23. 2. 1994, Annuaire).

Účasť strany sporu na pojednávaní nemôže byť jediným kritériom spravodlivého rozhodnutia sporu; následne teda neobstojí záver, že rozsudok pre zmeškanie predstavuje v tomto prípade formu procesnej sankcie tak, ako to uvádza aj dôvodová správa, keďže prípadná sank-

6 T. Akvinský, Summa Theologica „Nespravodlivý zákon nie je zákonom.“

7 Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

8 M. Landl, M. Orviský: Niekoľko úvah o právnej úprave rozsudku pre zmeškanie, ASPI

cia v podobe obligatórnej straty sporu by bola zjavne neprimeraná voči porušenej povinnosti, navyše, keď podľa judikatúry a odbornej spisby ide o právo a nie povinnosť sporovej strany.

2.2 Účel kontumačného rozsudku

Účelom rozsudku pre zmeškanie po nariadení pojednávania, nie je uloženie procesnej sankcie strane sporu za jej pasivitu, a preto ani kontumačný rozsudok, podľa nášho názoru, nepredstavuje formu procesnej sankcie. Rozsudok, ako završenie a ukončenie sporu, je tým konečným a hlavným nástrojom ochrany ohrozených a porušených subjektívnych práv (viď článok 1 a 2 CSP). Rozsudok znovunastoluje stav spravodlivosti, ak bol tento porušený, alebo aplikuje nástroje na jeho zachovanie, ak bol len ohrozený. Rozsudok v civilnom konaní zo svojej podstaty nemôže byť sankciou, keďže len eliminuje odchýlku, ktorú niektorá zo strán sporu spôsobila v zákonom želanom usporiadaní vzájomných vzťahov strán sporu a vracia stav vecí do tohto želaného stavu.

Podľa profesora Macura v prípade rozsudku pre zmeškanie zákon musí vylúčiť možnosť jeho vydania, ak napríklad odporuje dôkazom, ktoré má súd k dispozícii (napr. predložené listinné dôkazy a pod.), a nesmie byť založený na tvrdeniach, ktoré si vzájomne odporujú.⁹ Výsledkom uplatnenia skutkovej domnienky je vysoko pravdepodobný záver hraničiaci s istotou, že rozhodné skutkové tvrdenia procesnej strany, ktorým druhá strana neodporovala, sú pravdivé. Nejde o uplatnenie fikcie, ale o použitie skutkovej domnienky.¹⁰

Keďže rozsudok pre zmeškanie, podľa nášho názoru, nepredstavuje formu procesnej sankcie za pasivitu strany v spore a jeho účel sa v ničom neodlišuje od účelu rozsudku ako takého, máme za to, že kontumačný rozsudok predstavuje spôsob ukončenia sporového konania na základe vysoko pravdepodobnej skutkovej domnienky založenej na dlhodobej ľudskej skúsenosti, že strana sporu, ktorá sa nevyjadrí a nezúčastní sa na pojednávaní (teda nezúčastňuje sa na spore), ani nemá žiadne argumenty vyvracajúce tvrdenia protistrany.

Doslovný výklad súčasnej právnej úpravy rozsudku pre zmeškanie, v zmysle ktorého naša právna úprava neumožňuje prihliadať na akékoľvek vyjadrenia a dôkazy žalovaného, resp. žalobcu, ale súd je povinný buď vyhovieť žalobe, alebo ju zamietnuť, a to len na základe toho, že sa strana sporu nedostavila na pojednávanie po nariadení pojednávania je v hrubom rozpore s prezentovaným účelom rozsudku pre zmeškanie, s princípom spravodlivého súdneho procesu a úlohou súdov pri ochrane ohrozených a náprave porušených subjektívnych práv strán sporu.

2.3 Účel civilného procesu

Rovnako v prípade aplikácie uvedeného gramatického výkladu ustanovení o rozsudku pre zmeškanie je tento výklad v rozpore s ďalšími ustanoveniami CSP, ako je § 191 ods. 1, podľa ktorého „dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo“. Aj podľa komentára k CSP (komentár k CSP od vydavateľstva C. H. BECK) zákonný text za bodkočiarkou predstavuje dôležité pravidlo tzv. materiálneho vedenia sporu podľa sociálnej koncepcie civilného procesu, ku ktorej sa hlási aj CSP, v zmysle ktorého súdom zistený skutkový stav má v čo najvyššej možnej miere korešpondovať s reálnym hmotnoprávnym pomerom sporových strán.

Tento názor potom opäť podporuje náš záver, že účelom rozsudku pre zmeškanie je ukončenie sporu na základe vysoko pravdepodobnej skutkovej domnienky založenej na ľudskej skúsenosti, ktorej nastúpenie však aktivita strany v spore môže vylúčiť. Pokiaľ by sme však prijali výklad, že súd nemôže pri rozhodovaní sporu rozsudkom pre zmeškanie prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, ako to predpokladá zákonný text CSP v § 191 odsek 1, ale súd musí žalobe buď vyhovieť pri zmeškaní žalovaného, alebo žalobu zamietnuť pri zmeškaní žalobcu, je tento výklad v rozpore s § 191 odsek 1 CSP (teda v rozpore so zákonom) a tiež v rozpore s účelom civilného procesu založeného na uvedenej sociálnej koncepcii, čím sa dostaneme k problematike účelu civilného procesu.

Profesor Macur uvádza, že zmysel a účel civilného procesu je predovšetkým v tom, že slúži hmotnému právu, resp. že poskytuje ochranu subjektívnym súkromným právam. Bez tohto funkčného vzťahu k hmotnému právu by civilný proces v podstate stratil všetok svoj význam.¹¹

9 MACUR, J. Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř. In Bulletin české advokacie. 2002, č. 2, s. 32

10 viď Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 329/08 z 20. 6. 2011 bod 16. a 17. publikovaný v Zbierke nálezov a stanovísk Ústavného súdu ČR pod číslom N 118/61 SbNU 717.).

11 MACUR, J. Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř. In Bulletin české advokacie. 2002, č. 2, s. 29.

Účel civilného procesu je v právnom poriadku SR vyjadrený v úvodných článkoch CSP, kde sú vyjadrené základné zásady civilného sporového konania. Podľa článku 2 ods. 1 CSP: „*Ochrana ohrozených alebo porušených práv alebo právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.*“ Z uvedeného potom možno vyvodíť záver, že hlavným účelom civilného procesu je spravodlivá ochrana ohrozených alebo porušených práv účastníkov civilného procesu. Ústavný súd SR v jednom zo svojich náleзов konštatoval, že „**účelom civilného procesu je totiž riešiť spory a prinášať spravodlivosť**“.¹² Rovnako tak Ústavný súd ČR uvádza, že „*ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že najvyššou hodnotou rozhodovania súdov je individuálna spravodlivosť, samozrejme, v medziach zákona vrátane procesných ustanovení*“.¹³

Všetky tieto úlohy súdov a ciele civilného procesu musia byť zohľadnené v aplikačnej praxi súdov. Pokiaľ by teda doslovný výklad súčasnej právnej úpravy rozsudku pre zmeškanie viedol k tomu, že súd rozhodne spor bez ohľadu na akékoľvek výsledky procesnej aktivity strany sporu, ktorá sa na pojednávanie nedostavila, a to automaticky v neprospech tejto strany, máme za to, že takýto výklad je v rozpore s účelom civilného procesu. Súd by pri takomto výklade nemohol rozhodnúť spravodlivo o ochrane ohrozených alebo porušených práv, keďže by nemohol aplikovať právne posúdenie na skutkový stav, ktorý sa podľa skutkovej domnienky alebo na základe dovtedy predložených dôkazov v čo najväčšej možnej miere približuje k reálnym pomeroch sporu.

V tejto súvislosti chceme poukázať aj na uznesenie Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 4 Cmo 421/94 z 11. 12. 1996, ktoré je často uvádzané aj v komentároch k procesným predpisom a je uvedené aj v časti komentára k Civilnému sporovému poriadku o rozsudku pre zmeškanie pred nariadením pojednávania. Podľa tohto rozhodnutia k predpokladom na vydanie kontumačného rozsudku patrí aj posúdenie opodstatnenosti žalobcovho nároku z hľadiska hmotného práva, pričom súd vychádza z dôkazov, ktoré sú obsiahnuté v spise. Z toho vyplýva, že „**len zmeškanie žalovného nemôže vyústiť do jeho procesného neúspechu v konaní vo veci samej**“.

Súčasná slovenská právna úprava rozsudku pre zmeškanie po nariadení pojednávania však v prípade aplikovania len gramatického výkladu uvedený účel civilného procesu naplniť neumožňuje.

Záver

Opäť si na tomto mieste pomôžeme citátom právneho filozofa Rudolfa von Iheringa:

*Právo nie je pojem, ale živá sila, Preto bohyňa spravodlivosti, ktorá drží v jednej ruke váhy, ktorými právo váži, má v druhej ruke meč, aby ho ubránila. Meč bez váh predstavuje holé násilie, váhy bez meča symbolizujú bezmocnosť práva. Oboje patrí k sebe a dokonalý právny stav je iba tam, kde sila, s akou spravodlivosť vládne mečom, sa vyrovná zručnosti, s akou vie zaobchádzať s váhami.*¹⁴

Uvedené je možné parafrázovať na súčasný právny stav vo veci kontumácie v CSP; sudca preto nemôže byť len štatistom, justíciou bez meča a používať len „váhy“ (čirý text zákona), ale musí ten „meč“ justície použiť na hájenie imanentnej súčasti práva, ktorou je spravodlivé súdne rozhodovanie. ■

12 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 689/2014 z 9. 11. 2016 bod 16

13 Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 22/03 zo 6. 4. 2004 uverejnený v Zbierke stanovísk Ústavného súdu ČR pod číslom N 51/33 SbNU 31).

14 R. Ihering: Boj za právo, Kalligram, Bratislava 2009, s. 35

RESUMÉ

Zefektívnenie súdneho systému vs. bezbrehý formalizmus

Obsahom nášho príspevku je právne posúdenie súčasnej právnej úpravy kontumácie súdnych sporov. Pozrieme sa súčasne aj na rozsudky pre zmeškanie cez prizmu právnej filozofie, keďže tu ide skutočne už o principiálnu otázku úlohy práva v spoločnosti a postavenia súdov pri jeho aplikácii.

SUMMARY

Streamlining of the Judicial System vs. Boundless Formalism

The article assesses applicable legal rules governing default judgements. The authors also look at default judgements through a prism of legal philosophy, since this is indeed a fundamental question of the role of law in the society and of the position of courts while applying laws in their decision-making practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Effektivierung des Gerichtssystems vs. unkontrollierbares Formalismus

Der Inhalt unseres Beitrages ist die rechtliche Beurteilung der derzeitigen Rechtsregelung betreffend die Kontumaz der Gerichtsstreitigkeiten. Durch Prisma der rechtlichen Philosophie werden zugleich auch Versäumnisurteile betrachtet, indem es sich hier wirklich um grundsätzliche Frage der Aufgabe des Rechtes in der Gesellschaft und der Stellung der Gerichte bei dessen Anwendung handelt.

Uplatňovanie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* vo výsluchu obvineného

Mgr. Ján Šušota

Zásada nemo tenetur se ipsum accusare je súčasťou práva na obhajobu, ktoré patrí osobám obvineným. Možnosť aplikácie zásady týkajúcej sa zákazu sebaobviňovania sa realizuje aj v procesnom úkone – výsluchu obvineného. Procesný charakter výsluchu obvineného musí vychádzať zo zásad zákonnosti a ústavnosti. Objektívnym prístupom zo strany orgánov činných v trestnom konaní pri vykonaní výsluchu obvineného, je poskytnutie dostatočnej záruky na uplatnenie zásady nemo tenetur se ipsum accusare obvinenému v súlade s jeho prejavenu vôľou.

Úvod

Slovenská republika je definovaná ako zvrchovaný, demokratický a právny štát.¹ Jedným zo základných znakov právneho štátu je právna istota. Pod právnou istotou rozumieme povinnosť štátu zabezpečiť pre jeho občanov účinnú a efektívnu ochranu ich práv, právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb. Jedným z princípov fungujúceho právneho štátu

Mgr. Ján Šušota študoval na fakulte práva Janka Jesenského, Vysokej školy Danubius v Sládkovičove. V súčasnosti pôsobí ako vyšetrovateľ PZ na Okresnom riaditeľstve PZ v Partizánskom, venuje sa oblasti trestného práva.

je zabezpečenie ochrany základných práv a slobôd občanov, právnej istoty a predvídateľnosti práva (tzv. precedenčná zásada). Slovenské trestné právo je súčasťou slovenského právneho poriadku a jedným z odvetví verejného práva, ktoré chráni práva a oprávnené záujmy fyzických osôb a právnických osôb, záujmy spoločnosti a ústavné zriadenie Slovenskej republiky pred trestnými činmi taxatívne uvedenými v trestnoprávných normách tým, že určuje, čo je trestný čin, ustanovuje

podmienky trestnej zodpovednosti i beztrestnosti, druhy sankcií, spôsob ich ukladania a výkonu, upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov, práva a povinnosti obvineného, ako aj ďalších osôb zúčastnených na konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní.² Cieľom je upriamiť akcent na teoretické východiska a aplikačnú prax zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* v procesnom postupe vykonania výsluchu obvineného. Zásadu *nemo tenetur se ipsum accusare* (ďalej len „*nemo tenetur*“), v preklade nikto nie je povinný usvedčovať seba samého, možno v širšom kontexte vnímať ako jeden z najpodstatnejších limitov procesného postupu orgánov verejnej moci v oblasti deliktualného práva procesného. Týka sa najmä zadovážovania akýchkoľvek skutočností, ktoré by v konečných štádiách takého postupu mohli tvoriť podklad pre meritórne rozhodnutie o vine a sankcii za protiprávne konanie jednotlivca,

1 čl. 1 zák. č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

2 Ivor, J. – Polák P. – Záhora, J.: Trestné právo hmotné I, Všeobecná časť, Bratislava, Wolters Kluwer, 2016, s 22.

- 3 Ivor. J. a kol.: Trestné právo procesné, Druhé doplnené a prepracované vydanie, Bratislava, IURA Edition, 2010, s. 419.
- 4 Ivor. J. a kol.: Trestné právo procesné, Edícia učebnice, Bratislava, IURA Edition, 2006, s. 418.
- 5 Potasch, P.: Správne delikty a správne trestanie v kontexte zásady „nullum crimen sine lege“, „nemo tenetur se ipsum accusare“ a zásady legitímnych očakávaní, Panaueropské právnické listy, Vedecký časopis č. 1/2008, Panaeuropská vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava, 2008, s. 64.
- 6 Potasch, P.: Správne delikty a správne trestanie v kontexte zásady „nullum crimen sine lege“, „nemo tenetur se ipsum accusare“ a zásady legitímnych očakávaní, Panaueropské právnické listy, Vedecký časopis č. 1/2008, Panaeuropská vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava, 2008, s. 64.
- 7 § 85 odst. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný poriadok.
- 8 § 352 a násl. zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný poriadok.
- 9 Čentéš J a kol. a kol.: Trestné právo procesné, Všeobecná časť, Šamorín, Heuréka, 2016, s. 139.
- 10 Ivor. J. a kol.: Trestné právo procesné, Edícia učebnice, Bratislava, IURA Edition, 2006, s. 212.
- 11 Ivor. J. a kol.: Trestné právo procesné, Edícia učebnice, Bratislava, IURA Edition, 2006, s. 212.
- 12 Čl. 50 odst. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

či právnickej osoby. Zásada *nemo tenetur* v tomto smere predstavuje prostriedok zmiernenia procesnej výhody, ktorú orgány verejnej moci z pozície svojho verejno-mocenského postavenia proti osobám obvineným z protiprávneho konania majú.

Cieľom dokazovania je poznanie všetkých podstatných skutočností dôležitých pre ďalší postup v konaní alebo pre vydanie meritórneho rozhodnutia. Tvorí podstatnú a nezastupiteľnú časť trestného konania a vykonáva sa vo všetkých štádiách trestného konania. Nezastupiteľnosť dokazovania spočíva v tom, že ide o spôsob, ktorým si orgán činný v trestnom konaní a súd musia obstaráť podklad pre ďalšie konanie a svoje rozhodnutie v zmysle trestného poriadku a tento postup nie je možné suplovať cez iné inštitúty.³ Účelom dokazovania preto nemôže byť poznanie objektívnej pravdy. Žiadny človek nemôže tvrdiť, že presne pozná pravdu do najmenších detailov a pri jej hodnotení nie je ničím ovplyvnený. Podstata dokazovania je v zistení skutkového stavu. Predmetom trestného konania je totiž udalosť, ktorá sa stala v minulosti a ktorú orgán činný v trestnom konaní a súd osobne nepozoroval.⁴

1. Legislatívna úprava zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* determinujúca výsluch obvineného

V podmienkach Slovenskej republiky zásada *nemo tenetur* nachádza vyjadrenie v Listine základných práv a slobôd, konkrétne v čl. 37 ods. 1 „Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.“ a v čl. 40 ods. 4 „Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno nijakým spôsobom pozbaviť.“ Okrem Listiny základných práv a slobôd obdobnú právnu úpravu nachádzame v Ústave Slovenskej republiky a to v čl. 47 ods. 1 „Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.“ a v čl. 50 ods. 4 „Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.“ Povinnosť rešpektovať túto zásadu pre Slovenskú republiku vyplýva taktiež aj z jej medzinárodných záväzkov, a to predovšetkým z čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, a to napriek tomu, že čl. 6 citovaného dohovoru výslovne zákaz sebaobviňovania neupravuje (ale je ho možné vyvodiť, okrem iných z bohatej rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva).⁵

Možno teda uzavrieť, že zásada zákazu sebaobviňovania vyjadruje povinnosť štátu objasňovať trestné činy, zhromažďovať dôkazy a preukázať vinu bez toho, aby nútil podozrivé alebo obvinené osoby k priznaniu či poskytnutiu dôkazov o svojej trestnej činnosti.⁶

Trestný poriadok zásadu „*nemo tenetur*“ explicitne vyjadruje v § 34 odst. 1, veta prvá: *Obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať.* Toto ustanovenie je potrebné vykladať extenzívne a primerane sa použije aj proti zadržanej osobe v čase keď jej ešte nebolo vznesené obvinenie.⁷ Obvinený je ústrednou postavou trestného konania, okrem prípadov konania proti ušlému.⁸ Je to osoba, proti ktorej sa vedie trestné konanie, je subjektom a stranou v trestnom konaní. Rozlišovanie medzi podozrivým, obvineným, obžalovaným, odsúdeným má procesnú relevanciu a logiku.⁹ Obvinený je prameňom dôkazu. Výpoveď obvineného je zaradená medzi relevantné dôkazné prostriedky v procese trestného konania, zároveň je obvinený predmetom rozhodnutia. Práva obvineného majú okrem ustanovení trestného poriadku vychádzať aj z právnych predpisov vyššej právnej sily. Pri ústavne konformnom výklade základných práv a slobôd v trestnom konaní je potrebné vychádzať zo vzájomnej kolerácie príslušných ustanovení Ústavy Slovenskej republiky a Trestného poriadku, ktorých praktickou aplikáciou je účelné zabezpečenie základných práv a slobôd. Obvinený má v priebehu trestného konania významné práva. Súhrne sa označujú ako „právo na obhajobu“.¹⁰

V trestno-právnej teórii sa zvykne rozlišovať materiálna a formálna obhajoba. Materiálnou obhajobou sa rozumie najmä skutočnosť, že obvinený sa môže obhajovať predovšetkým sám.¹¹ Formálna obhajoba spočíva v možnosti obhajovať sa prostredníctvom obhajcu. Obvinený môže uplatňovať svoje práva sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu.¹²

Zásada práva na obhajobu má medzi ostatnými zásadami trestného konania dominantné postavenie. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie v trestnom konaní svedčí o stupni demokracie v trestnom procese. Táto zásada vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola

zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie. Zabezpečenie práva na obhajobu je súčasťou práva na spravodlivý proces.¹³

K tomuto Ústavný sud Slovenskej republiky poznamenáva: „právo na obhajobu neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistení pravdy. Bolo by iluzórne dodržiavanie ústavy, keby tieto postupy garantované ústavou a zákonom neboli rešpektované aj v činnosti orgánov činných v trestnom konaní.“¹⁴

„Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu a tiež sa brániť proti tvrdeniam o skutočnostiach, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia v trestnom konaní v neprospech účastníka trestného konania. Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99). V tejto súvislosti považoval ústavný súd za potrebné poukázať tiež na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva aj požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, m. m. tiež IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 95/08, III. ÚS 79/2010).“¹⁵

2. Aplikácia zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* vo výsluchu obvineného

Práva obvineného, ktoré sú súčasťou práva na obhajobu musia orgány činné v trestnom konaní a súdy plne rešpektovať. Pri zachovávaní práv obvineného a povinnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov by sa mal obvinený dokázať obhájiť sám.¹⁶ Výsluch patrí medzi historicky najstaršie a v praxi najčastejšie sa vyskytujúce dôkazné prostriedky. Výsluch obvineného či svedka sa vykonáva spravidla v každom trestnom konaní. Niekedy môžu byť výsluchy dokonca jediným dôkazným prostriedkom v závislosti od priebehu skutkového deja, okolností jeho spáchania a pod. Výsluch obvineného je procesným úkonom, ktorého účelom je získanie informácií o vyšetrovanej udalosti prostredníctvom výpovede obvineného.¹⁷

Pomer práva mlčať a práva neprispieť k vlastnému obvineniu je zložitý. Na jednej strane právo neprispieť k vlastnému obvineniu presahuje právo mlčať (obviniť seba samého sa dá totiž nielen výpoveďou, ale aj iným spôsobom, najmä vydaním vecných dôkazov alebo v dôsledku strpenia, aby takéto dôkazy boli odobrané alebo odňaté – vydanie veci, odobratie odtlačkov prstov, krvi, telesných tkanív, pachu a pod.), na druhej strane tiež právo mlčať presahuje právo neprispieť k vlastnému obvineniu, pretože obvinený môže mlčať napr. preto, aby neobvinil niekoho iného, alebo jednoducho preto, že nechce spolupracovať s políciou a pod. Uvedené práva sa teda prekrývajú, sčasti každé z nich presahuje druhej právo.¹⁸

Obvinený je povinný dostaviť sa na predvolanie. Ak sa obvinený nedostavil včas a riadne na predvolanie k jeho výsluchu bez dostatočného ospravedlnenia, možno ho na tento úkon predviesť.¹⁹ Z uvedeného vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní sú oprávnené donútiť obvineného k osobnej prítomnosti na vykonaní procesného úkonu. Výsluch obvineného sa po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia spravidla vykonáva ako prvý, aby sa obvinenému umožnilo uplatnenie jeho práv.²⁰ V tomto štádiu však donucovacie možnosti štátnych orgánov končia. Výsluch obvineného, aj keď je jeden z nosných dôkazných prostriedkov nemožno favorizovať pred ostatnými druhmi.²¹ Cieľom výsluchu obvineného nie je dosiahnuť jeho priznanie, ale zistiť skutkový stav veci pre trestné konanie.²²

Orgán činný v trestnom konaní sa obligatórne v počiatočnej fáze bezprostredne po poučení obvineného pýta, či svoje právo odoprieť vypovedať, o ktorom mal byť dostatočne zrozumiteľným spôsobom poučený využije alebo nie, teda, či sa chce vyjadriť ku skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich alebo sa k týmto skutočnostiam vyjadrovať odopiera. Jednoznačné stanovisko obvineného sa potom zaprotokoluje do zápisnice o výsluchu obvineného. Takto zaprotokolované konštatčné vyjadrenie k jednému z práv obvineného potom slúži napr. ako podklad pre súdy na preskúmanie porušenia práva na obhajobu. Odmietnutie výpovede

13 Romža, S.: Právo obvineného na obhajobu a jeho realizácia v prípravnom konaní. In: Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 3. apríla 2014. Praha, Leges, 2014, s. 61.

14 III. US 41/2001. Nález z 12. júla 2001. Zbierka náleзов a uznesení Ústavného sudu Slovenskej republiky 2001, s. 290.

15 Nález Ústavného sudu Slovenskej republiky zo dňa 2. 6. 2011 sp. zn. II. ÚS 343/2010-43.

16 Čentěš J a kol. a kol.: Trestné právo procesné, Všeobecná časť, Šamorín, Heuréka, 2016, s. 140.

17 Ivor, J. – Záhora, J.: Repetitórium rekodifikovaného trestného práva, Bratislava, Akadémia Policajného zboru, 2005, s. 120.

18 Děček, M.: Zásada Nemo tenetur se ipsum accusare v trestnom procese, Dizertačná práca, Univerzita Karlova v Prahe, Právnická fakulta, 2018, s. 80.

19 § 120 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný poriadok.

20 napr. § 213, § 208 zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný poriadok.

21 Prokeínová, M.: Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi), Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2009, s. 28.

22 Balaž, P.: Základy Trestného práva, Bratislava, Eurounion, 2006, s. 196.

23 Prokeínová, M.: Dokazovanie a jednotlivé dôkazné

prostriedky v trestnom procese (s praktickými príkladmi), Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2009, s. 38.

24 Čentěš J a kol. a kol.:

Trestné právo procesné, Všeobecná časť, Šamorín, Heuréka, 2016, s. 143.

25 Musil, J. Zákaz donucovania k sebaobviňovaniu. In: Teoretické a praktické problémy dokazovania: pocta prof. JUDr. Vladimírovi Mathernovi, DrSc. k 80. narodeninám: zborník príspevkov z celoštátnej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 15. decembra 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 177.

26 Potasch, P.: Správne delikty a správne trestanie v kontexte zásady „nullum crimen sine lege“, „nemo tenetur se ipsum accusare“ a zásady legitímnych očakávaní, Paneuropské právnické listy, Vedecký časopis č. 1/2008, Paneuropská vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava, 2008, s. 65,

27 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 1. 2012 sp. zn. 2 Tdo 63/2011.

nesmie mať pre obvineného žiadne negatívne dôsledky, predovšetkým tú skutočnosť nemožno považovať za dôkaz jeho viny alebo za konkludentné priznanie.²³

Právo nevypovedať predstavuje pre obvineného určitý protipól k právu vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k vykonaným dôkazom. Zároveň možno tieto práva využiť aj v rámci jedného procesného úkonu (výsluchu obvineného). Ak obvinený spočiatku nevyužije svoje právo a uvedie určité skutočnosti a následne po ich uvedení využije svoje zákonné právo a ďalej vypovedať odoprie, znamená to tiež využitie svojho práva na odopretie výpovede. Dôvodom môže byť napr. to, aby orgán činný v trestnom konaní nekládol tomuto vypočúvajúcemu obvinenému otázku, na ktorú nechce odpovedať.²⁴ Ak obvinený odoprie vypovedať, t. j. slovne komunikovať s orgánom činným v trestnom konaní, nemožno ho k tomu nijako donucovať, ani ho za to nemožno sankcionovať. Odmietnutie vypovedať nie je (samo osebe) ani dôvodom väzby.

Sporná sa môže javiť otázka, či z odmietnutia vypovedať možno vyvodzovať nejaké dôkazné závery o vine obvineného. Väčšinovo je uznávané, že takéto odmietnutie nemožno dôkazne nijako vyhodnocovať v neprospech obvineného. V žiadnom prípade neplatí v trestnom procese staré dôkazné pravidlo sformulované pápežom Bonifácom VIII. (1235 – 1303) *qui tacet ubi loqui potuit et debuit consentire videtur* (kto mlčí, keď hovoriť mal a mohol, zrejme súhlasí).²⁵

Ďalšou otázkou je, ako široko máme chápať „prispenie“ k sebaobviňovaniu v kontexte tohto princípu. K tomu podal Ústavný súd Českej republiky vo viacerých prípadoch vysvetlenie, definujúc ako kľúčový rozlišovací faktor mieru aktivity jednania, ktorá môže byť po osobe vyžadovaná za účelom získania dôkazov voči nej. „každý môže nielenže odmietnuť vypovedať o okolnostiach, ktoré by mu mohli privodiť trestné stíhanie, ale nie je ani povinný dobrovoľne vydať usvedčujúce dôkazy, k tomu nemôže byť nútený poriadkovými pokutami. Naopak nie je vylúčené odňatie veci pri výkone zaistovacieho úkonu, pretože v tom prípade sa vyžaduje len strpenie úkonu, nie aktívne konanie.“²⁶

Môže v priebehu výsluchu obvineného dôjsť k situácii, že obvinený sa môže s obhajcom radiť o tom, či môže odoprieť vypovedať. Ako sme už uvádzali, toto právo obvineného sa vzťahuje na ktorúkoľvek fázu výsluchu obvineného, a to aj vtedy, ak obvinený vypovedá. Otázne zostáva, či sa obvinený môže radiť so svojím obhajcom v priebehu výsluchu po položení otázky zo strany orgánu činného v trestnom konaní o odopretí výpovede. Jazykovým a logickým výkladom § 34 odst. 1 veta štvrtá Trestného poriadku možno dospieť k záveru, že obvinený sa nemôže radiť po položení otázky o tom, ako odpovedať na otázku. Obvinený môže sám z vlastnej vôle uplatniť svoje právo na odopretie výpovede. Po už položenej otázke nemôže byť právo na odopretie výpovede využívané formou rady zo strany obhajcu. V tejto súvislosti tiež Najvyšší súd uvádza: „právo obvineného odoprieť výpoveď podľa § 34 odst. 1 prvej vety Trestného poriadku je premietnutím ústavného práva obvineného zaručeného v čl. 50 odst. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom. Z toho logicky vyplýva že v § 34 odst. 1 tretia štvrtá veta Trestného poriadku uvedené právo obvineného radiť sa s obhajcom počas vykonávania úkonov orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom treba vykladať tak, že obvinený sa obhajcom síce môže radiť aj počas výsluchu, ak by sa však chcel poradiť o tom, „ako odpovedať“ na položenú otázku, to mu vylúčajúci neumožní.“²⁷

Rešpektovanie prejavenej vôle obvineného v kontexte svojho práva na odopretie výpovede má trvalý účinok. Je to sloboda voľby obvineného vypovedať, je to obvineného právo, nie povinnosť. Nemôže *pro futuro* dochádzať k situáciám, že obvineného budú orgány činné v trestnom konaní znovu predvolávať na výsluch obvineného len za tým účelom, aby zmenil svoj postoj a dosiahlo sa výpoveďou obvineného jeho priznanie, a to ani ľstou. Opakovaný výsluch obvineného je prípustný napr., ak je potrebné obvineného znovu dopytovať k novým skutočnostiam, ktoré v čase jeho výsluchu neboli známe alebo bolo obvinenému rozšírené obvinenie o ďalší čiastkový skutok a pod. Ustanovenia Trestného poriadku taxatívne stanovujú materiálnu a formálnu stránku, akou sa má vykonávať výsluch obvineného v prípravnom konaní. Excesy z procesného postupu majú často za následok niekedy až v konaní pred súdom nulitu takého procesného úkonu t. z., jeho absolútnu neúčinnosť. Súdy potom pri hodnotení dôkazov výsluch obvineného označujú za nezákonný. Takýto názor vyslovil Krajský súd v Bratislave, keď uviedol: „dôkaz nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia je absolútne neúčinný, t. j. takúto vadu nie je možné odstrániť a v trestnom konaní ho zásadne nie je možné využiť. Nezákonne vynútený dôkaz je tak tiež nepoužiteľný bez ohľadu na skutočnosť, či svedčí v prospech alebo v neprospech obvineného

a nezáleží na tom, či bol vyhľadaný, zabezpečený a vykonaný orgánmi činnými v trestnom konaní alebo vyhľadaný, zabezpečený a vykonaný niektorou procesnou stranou. Nezákonne vynútený dôkaz je taktiež nepoužiteľný bez ohľadu na to, v ktorej fáze jeho získavania došlo k nezákonnému donúteniu alebo hrozbe donútenia, teda či sa tak stalo pri vyhľadaní dôkazu, pri jeho zabezpečovaní alebo pri jeho vykonávaní. Podľa názoru krajského súdu všetky tieto skutočnosti je nutné vyhodnotiť tak, že išlo zo strany polície o nezákonné donútenie podozrivej osoby vykonať svoju výpoveď za zámerne tak vytvorených podmienok, aby osoba neznala práva a procesných postupov polície konala podľa želaní, či požiadaviek polície. Takto vykonaný výsluch obvineného je preto nutné označiť za dôkaz v zmysle § 119 ods. 4 Tr. por., t. j. za dôkaz absolútne nepoužiteľný v konaní pred súdom, na ktorom nemôže byť založený výrok o vine obžalovaného zo spáchania žalovaného trestného činu.“²⁸

28 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 6. 2019 sp. zn. 4To/52/2019

Záver

Zásada *nemo tenetur* sa vzťahuje okrem výsluchu obvineného aj na ďalší rad procesných úkonov, ktoré majú ekvivalentnú matériu a tou je, aby obvinený nebol nútený usvedčovať seba samého a z nevedomosti, že tak nemusí urobiť, ak by tým produkoval v dobrovoľnej súčinnosti dôkazy vo svoj neprospech, ak to nie je vyjadrením jeho vôle. Práve z toho dôvodu sme akcent upriamovali na správne vykonanie výsluchu obvineného a uplatnenia jeho procesných práv, aby takto získaný dôkaz mohol prispieť k náležitému zisteniu a nebol vykonaný *contra legem* a stal sa absolútne neúčinný. Platí zásada *ex iniuria ius non oritur*.

Zásada *nemo tenetur* sa v aplikačnej praxi orgánov činných v trestnom konaní spravidla neuplatňuje v prípadoch získavania dôkazov, ktoré existujú nezávisle od vôle osoby obvinenej a na ich získanie sa nevyžaduje žiadna aktívna činnosť osoby (napr. odober vzorky DNA, daktyloskopických vzoriek, vzorky krvi, moču, pachové vzorky a pod.)

V príspevku sme sa zaoberali len uplatňovaním zásady *nemo tenetur* vo výsluchu obvineného ako fyzickej osoby. S účinnosťou zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov dochádza postupne k trestným stíhaniam, kde ako subjekt vystupuje právnická osoba. Pre trestnú zodpovednosť sa v zmysle citovaného zákona vyžaduje konanie štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu, toho, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo inej osoby, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať. Môžeme uviesť, že zásada *nemo tenetur* platí analogicky aj v prípade trestného stíhania právnickej osoby. Táto sa však bude aplikovať s odlišnosťami vzhľadom na citovaný zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý je vo vzťahu k Trestnému poriadku v pomere špeciality. ■

RESUMÉ

Uplatňovanie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* vo výsluchu obvineného

Príspevok sa zaoberá možnosťami využívania a uplatňovania zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* vo výsluchu obvineného vykonávaného v prípravnom konaní najmä z hľadiska procesno-právneho. Táto zásada vychádza z čl. 50 odst. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd viackrát v judikatúre zdôraznil povinnosť orgánov verejnej moci interpretovať a aplikovať právo z pohľadu ochrany základných práv a slobôd. Z uvedeného vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní musia osobe v procesnom postavení obvineného jeho práva nielen formálne priznať, ale poskytnúť mu plnú a reálnu možnosť na ich uplatnenie. Považujeme uplatňovanie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* za veľmi významný prvok pri uplatňovaní najmä v tzv. materiálnej rovine obhajoby. V procese dokazovania je relevantná možnosť uplatňovania práva na obhajobu pre obvineného zaručená ústavou. Právo na obhajobu je jedným zo základných práv obvineného. Na realizáciu práv obvinenému Trestný poriadok priznáva celý rad procesných inštitútov.

SUMMARY

Application of the *Nemo Tenetur Se Ipsum Accusare* Principle While Interviewing the Accused

The article deals with the possibilities of using and applying the *nemo tenetur se ipsum accusare* principle while interviewing the accused at the pre-trial stage, mainly from the procedural point of view. This principle is based on Article 50 Section 4 of the Slovak Constitution. The Constitutional Court has in its case-law repeatedly stressed the obligation of public authorities to interpret and apply law from the perspective of the protection of fundamental rights and freedoms. It follows from the above that law enforcement agencies must confer rights on the person in the procedural status of the accused not only formally, but such person must also have a full and real opportunity to exercise these rights. The authors deem the application of the *nemo tenetur se ipsum accusare* principle to be a very important element in the exercise of these rights, mainly at the so-called material level of defence. The relevant possibility to exercise the right of defence is in the process of taking evidence guaranteed for the accused by the Constitution. The right of defence is one of fundamental rights of the accused. The Criminal Procedure Code confers a number of procedural instruments on the accused that facilitate the exercise of the accused's rights.

ZUSAMMENFASSUNG

Geltendmachung des Grundsatzes *nemo tenetur se ipsum accusare* bei der Vernehmung des Beschuldigten

Der Beitrag befasst sich mit Möglichkeiten der Nutzung und Anwendung des Grundsatzes *nemo tenetur se ipsum accusare* bei der Vernehmung des Beschuldigten im Ermittlungsverfahren insbesondere vom prozessual-rechtlichen Sichtpunkt. Dieser Grundsatz basiert auf dem Artikel 50 Absatz 4 der Verfassung der Slowakischen Republik. Das Verfassungsgericht hat in seiner Judikatur mehrmals die Pflicht der Organe der öffentlichen Gewalt zur Interpretierung und Anwendung des Rechtes vom Sichtpunkt des Schutzes der grundlegenden Rechte und Freiheiten, betont. Daraus ergibt sich, dass die Strafverfolgungsbehörden der Person in prozessualer Stellung des Beschuldigten deren Rechte nicht nur formell anzuerkennen, sondern ihr wirklich auch deren Durchsetzung zu ermöglichen haben. Die Geltendmachung des Grundsatzes *nemo tenetur se ipsum accusare* betrachten wir als ein sehr bedeutungsvolles Element bei der Geltendmachung insbesondere in der materiellen Ebene der Verteidigung. Im Verlauf der Beweisführung ist die maßgebliche Möglichkeit der Inanspruchnahmen des Rechtes auf Verteidigung des Beschuldigten durch Verfassung garantiert. Das Recht auf die Verteidigung ist eins von den grundlegenden Rechten des Beschuldigten. Für die Durchsetzung der Rechte des Beschuldigten wird durch die Strafprozessordnung eine ganze Reihe von prozessualen Instituten zuerkannt.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

O možnosti podmieniť príspevok športovému reprezentantovi občianstvom Slovenskej republiky

1. Článok 3 ods. 1 písm. d) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia sa má vykladať v tom zmysle, že na príspevok vyplácaný niektorým vrcholovým športovcom, ktorí reprezentovali tento členský štát alebo jeho právnych predchodcov v rámci medzinárodných športových súťaží, sa nevzťahuje pojem „dávka v starobe“ v zmysle tohto ustanovenia, a je teda vylúčený z pôsobnosti tohto nariadenia.
2. Článok 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá podmieňuje nárok na príspevok vyplácaný niektorým vrcholovým športovcom, ktorí reprezentovali tento členský štát alebo jeho právnych predchodcov v rámci medzinárodných športových súťaží, a to osobitne podmienkou, aby bol žiadateľ štátnym príslušníkom uvedeného členského štátu.

*Rozsudok Súdneho dvora z 18. decembra 2019 vo veci C-447/18,
Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava – ECLI:EU:C:2019:1098*

Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) sa rozhodol od 1. júla 2018 nahradiť v prejudiciálnych konaniach mená fyzických osôb, ktorých sa vec týka, iniciálkami. Rovnako sa rozhodol odstraňovať všetky doplňujúce informácie, na základe ktorých možno identifikovať dotknuté osoby.¹ V prípade niektorých osôb je však napriek tejto praxi pomerne jednoduché odhaliť ich identitu, keďže ide o osoby, ktoré sú vďaka svojim úspechom v športe známe. To je aj prípad pána v rozsudku označovaného UB, ktorý má už 52 rokov trvalý pobyt na území Slovenskej republiky napriek tomu, že je občanom Českej republiky. V roku 1971 získal ako člen reprezentačného tímu Československej socialistickej republiky zlatú medailu na majstrovstvách Európy v ľadovom hokeji a striebornú medailu na majstrovstvách sveta v rovnakej športovej disciplíne. Minimálne do roku 2006 bol zamestnaný na základnej škole. To sú všetko údaje, ktoré sú obsiahnuté v rozsudku. Aj tieto údaje postačujú na to, aby minimálne Košičania vedeli, ktorý hokejista, ktorý dlhé roky písal dejiny ich hokejového klubu, sa za označením UB skrýva.

Pán UB požiadal o priznanie príspevku športovému reprezentantovi podľa zákona č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 112/2015 Z. z.“). Keďže však nespĺňal podmienku týkajúcu sa slovenského občianstva uvedenú v § 2 ods. 1 písm. b) tohto zákona, Sociálna poisťovňa túto žiadosť zamietla. Zamietnutá bola

1 Súvisiaca tlačová správa Súdneho dvora je dostupná na tejto adrese:
<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-06/-cp180096sk.pdf>

aj jeho žaloba proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ktorú podal na Krajskom súde v Košiciach a ktorá bola založená na tvrdení o diskriminačnom účinku zákona č. 112/2015 Z. z. vzhľadom na požiadavku občianstva Slovenskej republiky v súvislosti s priznaním príspevku športovému reprezentantovi.

Prejudiciálnu otázku položil Súdny dvor Najvyšší súd SR, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu. Táto otázka smeruje k zisteniu, či podmienenie priznania príspevku športovému reprezentantovi nie je v rozpore s požiadavkou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou rovnocennosti zaobchádzania, ktoré sú upravené v čl. 4 a 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie 883/2004“) a tiež s čl. 34 Charty základných práv EÚ (ďalej len „Charta“), ktorý sa týka sociálneho zabezpečenia a sociálnej pomoci.

Súdny dvor nie veľmi prekvapujúco, vzhľadom na svoju predchádzajúcu judikatúru, uzavrel, že príspevok športovému reprezentantovi podľa zákona č. 112/2015 Z. z. nepatrí do pôsobnosti nariadenia 883/2004 a teda nemá ani význam skúmať položenú prejudiciálnu otázku z pohľadu čl. 34 Charty.

V tejto súvislosti opätovne pripomenul, že nie je dôležité, či vnútroštátna právna úprava dotknutú dávku označuje ako dávku sociálneho zabezpečenia. Treba vychádzať zo znakov dávky, najmä z účelu dávky a z podmienok jej priznania.

Čo sa týka účelu príspevku športovému reprezentantovi, podľa Súdneho dvora spočíva v odmenení jeho príjemcov za výsledky, ktoré dosiahli v športovej oblasti pri reprezentácii svojej krajiny.

Čo sa týka podmienok priznania dávky, musia byť splnené dve kumulatívne podmienky, aby dávka mohla byť považovaná za dávku sociálneho zabezpečenia v zmysle nariadenia 883/2004. Prvou podmienkou je, že sa dávka priznáva mimo akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb na základe zákonom stanovenej situácie. Druhou podmienkou je, že sa dávka vzťahuje na jedno z rizík výslovne uvedených v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004. V prípade príspevku športovému reprezentantovi by do úvahy prichádzala len kvalifikácia tejto dávky ako dávky v starobe v zmysle čl. 3 ods. 1 písm. d) nariadenia 883/2004. Už v svojich skorších rozhodnutiach Súdny dvor spresnil, že za dávku v starobe je možné považovať dávku vyplácanú ako doplnkový príspevok, ktorá je vyplácaná výlučne osobám poberajúcim starobný a/alebo pozostalostný dôchodok, ak sú zdroje jej financovania rovnaké ako zdroje určené na financovanie starobného a pozostalostného dôchodku, a ktorá umožňuje jej príjmom uspokojiť svoje potreby tým, že im zaisťuje finančný doplnok. Príspevok športovému reprezentantovi však tieto podmienky nespĺňa, pretože, po prvé, je financovaný priamo štátom, mimo zdrojov financovania vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia a nezávisle na príspevkoch zaplatených jeho príjemcami a, po druhé, vyplácanie tohto príspevku nezávisí od nároku príjemcu na poberanie takéhoto dôchodku, ale len od podania žiadosti v tomto zmysle zo strany príjemcu. Navyše podľa Súdneho dvora príspevok športovému reprezentantovi nemožno považovať ani za osobitnú nepríspevkovú peňažnú dávku v zmysle článku 70 nariadenia 883/2004.

Až do tohto bodu sa rozsudok vôbec nevyvíja v prospech pána UB. Lenže Súdny dvor v snahe poskytnúť Najvyššiemu súdu SR užitočnú odpoveď upriamil svoju pozornosť aj na nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (ďalej len „nariadenie 492/2011“), keďže pán UB, občan Českej republiky žijúci a najmä pracujúci na území Slovenskej republiky, sa v čase pristúpenia Slovenskej republiky a Českej republiky do Európskej únie ocitol v pozícii migrujúceho pracovníka, ktorému čl. 7 ods. 2 nariadenia 492/2011 garantuje rovnosť zaobchádzania v oblasti poskytovania sociálnych výhod. Súdny dvor pripomenul, že čl. 7 ods. 2 nariadenia 492/2011 je osobitným vyjadrením čl. 45 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý v rámci zabezpečenia voľného pohybu pracovníkov predpokladá odstránenie akejkoľvek diskriminácie medzi pracovníkmi členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a iné pracovné podmienky.

Následne Súdny dvor pristúpil k overeniu, či príspevok športovému reprezentantovi spadá pod pojem „sociálna výhoda“ v zmysle čl. 7 ods. 2 nariadenia 492/2011. Znovu odkazom na svoju skoršiu judikatúru vysvetlil, že sociálna výhoda zahŕňa všetky výhody, ktoré či už sú, alebo nie sú spojené s pracovnou zmluvou, sa vo všeobecnosti priznávajú pracovníkom, ktorí sú vlastnými štátnymi príslušníkmi, a to v zásade z dôvodu ich objektívneho postavenia ako pracovníkov

alebo na základe samotnej skutočnosti, že majú pobyt na štátnom území, pričom rozšírenie týchto výhod na pracovníkov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských štátov, sa javí ako spôsobilé uľahčiť ich mobilitu v rámci Únie a tým ich integráciu v hostiteľskom členskom štáte.

Súdny dvor uzavrel, že možnosť migrujúceho pracovníka získať z rovnakého titulu ako pracovníci, ktorí sú štátnymi príslušníkmi hostiteľského členského štátu, odmenu za výnimočné športové výsledky, ktoré dosiahol pri reprezentácii tohto členského štátu alebo jeho právnych predchodcov, môže prispieť k začleneniu tohto pracovníka do prostredia tohto členského štátu, a teda prispieť k dosiahnutiu cieľa voľného pohybu pracovníkov. Dôsledkom tohto príspevku je totiž nielen poskytnutie finančného zabezpečenia pre jeho príjemcov, ale aj priznanie osobitej spoločenskej prestíže založenej na športových výsledkoch, ktorá môže uľahčiť začlenenie migrujúcich pracovníkov do spoločnosti hostiteľského štátu. Týmto sa príspevok športovému reprezentantovi líši od príspevkov priznaných ako dôkaz národnej vďaky za podstúpené ťažkosti bývalým bojovníkom, ktorí sa stali pracovne nespôsobilými v dôsledku vojny, alebo bývalým vojnovým zajatcom, ktorí preukážu dlhodobé zjatie, pretože tieto príspevky neprispievajú k integrácii pracovníkov v hostiteľskom členskom štáte.²

Za zmienku stojí skutočnosť, že v otázke nariadenia 492/2011 a čl. 45 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa Súdny dvor úplne rozišiel s názorom generálneho advokáta Tančeva, podľa ktorého je nesporné, že pán UB si nikdy neuplatnil svoje práva na voľný pohyb v zmysle primárneho práva. Generálny advokát nepovažoval príspevok športovému reprezentantovi za sociálnu výhodu v zmysle nariadenia 492/2011, pretože podľa neho neprispieval k uľahčeniu mobility pracovníkov a to vzhľadom na malý počet českých štátnych príslušníkov, ktorí reprezentovali bývalú Československú republiku a ktorí sa chcú presťahovať z Českej republiky do Slovenskej republiky.³

Z rozhodnutia Súdneho dvora teda v konečnom dôsledku pre vnútroštátny súd vyplýva, že by na základe princípu prednosti práva Únie pred vnútroštátnym právom nemal brať v súvislosti s priznaním príspevku športovému reprezentantovi ohľad na podmienku občianstva Slovenskej republiky obsiahnutú v zákone č. 112/2015 Z. z., ale nie preto, že by tento príspevok predstavoval dávku sociálneho zabezpečenia v zmysle nariadenia 883/2004, tak ako to naznačoval svojou prejudiciálnou otázkou Najvyšší súd SR. Tento príspevok je potrebné v dôsledku postavenia pána UB ako migrujúceho pracovníka vnímať ako sociálnu výhodu v zmysle nariadenia 492/2011, v súvislosti s ktorou je zakázaná diskriminácia na základe štátneho občianstva.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva
a európskeho práva UPJŠ v Košiciach
Právnická fakulta*

2 Rozsudky Súdneho dvora

31. mája 1979 vo veci
207/78, Even a ONPTS
(EU:C:1979:144)
a zo 16. septembra 2004
vo veci C-386/02, Baldin-
ger (EU:C:2004:535).

3 Návrhy generálneho advo-

káta Evgeni Tančeva
vo veci C-447/18, Ge-
nerálny riaditeľ Sociálnej
poistovne Bratislava pred-
nesené 11. júla 2019
(ECLI:EU:C:2019:610).

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Neoprávnené zaistenie elektronických údajov pri prehliadke advokátskej kancelárie

Vytvorenie kópie údajov patriacich inému advokátovi počas prehliadky advokátskej kancelárie predstavuje zásah do vzťahu advokáta a klienta a je porušením článku 8 Dohovoru. Navyše, ochrana povinnosti mlčanlivosti advokáta je neoddeliteľnou súčasťou práva na obhajobu v zmysle článku 6 Dohovoru. S ohľadom na špecifické postavenie advokátov, ktorí zastávajú ústredné miesto v systéme výkonu spravodlivosti, je nutné, aby boli za daných okolností prísne rešpektované osobitné procesno-právne záruky a opatrenia súvisiace s prehliadkou advokátskej kancelárie musia byť predmetom obzvlášť prísnej kontroly.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kirdök a ostatní proti Turecku z 3. decembra 2019 týkajúci sa sťažnosti č. 14704/2012

1 Článok 8:

(1) Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.
(2) Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinom, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Dotknuté ustanovenie:

Článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach¹
(právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovatelia – pán Mehmet Ali Kirdök, pani Mihriban Kirdök a pani Meral Hanbayat – vykonávali spoločne advokáciu v rámci jednej advokátskej kancelárie v Istanbule, spolu s ďalším spoločníkom pánom Ü. S.

Dňa 7. apríla 2010 advokát Ü. S. navštívil svojho klienta vo väznici, kde boli vo výkone trestu odňatia slobody aj ďalší odsúdení vrátane Abdullaha Öcalana, bývalého vodcu PKK, protizákonného separatistického hnutia.

V roku 2011 istanbulská prokuratúra začala vyšetrovanie za účelom odhaliť spôsob utajenej komunikácie medzi Abdullahom Öcalanom a bývalými členmi hnutia. Súčasťou boli súdom nariadené domové prehliadky v 16 tureckých mestách, ktoré mali za cieľ zistiť dôkazy v podobe dokumentov, informácií a dátových nosičov.

Dňa 22. novembra 2011 bola realizovaná prehliadka aj v dome advokáta Ü. S. a následne bola prehľadaná aj advokátska kancelária, ktorú v tom čase zdieľal s ostatnými sťažovateľmi. Prehliadka bola vykonaná za prítomnosti zástupcu generálnej prokuratúry, advokátskej komory a spoločníčky advokáta Ü. S., pani Mihriban Kirdök. Polícia urobila kópiu všetkých údajov, ktoré sa nachádzali na hard disku. Rovnako policajti skopirovali obsah USB kľúča advokátky Meral Hanbayat. Zaistené materiály následne vložili do špeciálneho obalu, ktorý bol zapečatený v prítomnosti všetkých zúčastnených. Pani Kirdök podpísala zápisnicu obsahujúcu jej výhrady voči tomu, že bol zhabaný hard disk, ktorý užívali prevažne ostatní spoločníci v kancelárii a USB kľúč patriaci pani Hanbayat, ktorý neobsahoval žiadne dokumenty advokáta Ü. S.

Sťažovatelia, ktorí zároveň zastupovali v tejto veci pána Ü. S., sa obrátili na súd a podali sťažnosť proti súdnemu príkazu z 21. novembra 2011, ktorým boli nariadené domové prehliadky. Nariadenie považovali za nulitné z dôvodu, že nebola splnená zákonná podmienka, v zmysle ktorej príkaz na prehliadku advokátskej kancelárie môže vydať len senát zložený z troch sudcov. Námietky vzniesli aj proti tomu, že opis vecí, ktoré sa mali zaistiť pri prehliadke, bol príliš vágny, čím bola polícii daná príliš široká diskrečná právomoc, čo umožňovalo arbitrálne konanie.

Vo výpovedi pána Ü. S. z 25. novembra 2011 uviedol, že údaje zaistené pri prehliadke advokátskej kancelárie sa ho vôbec netýkali.

Dňa 7. decembra 2011 sa sťažovatelia vo vlastnom mene obrátili na súd so žiadosťou o okamžité vrátenie alebo zničenie zaistených údajov z dôvodu, že nepatria zadržanému advokátovi Ü. S. a teda nesúvisia s konaním proti nemu. Zaistenie údajov patriacich sťažovateľom nebolo nariadené žiadnym súdnym príkazom a tieto údaje sú chránené profesijným tajomstvom, keďže ide o dôverné informácie medzi advokátom a klientom.

Prokurátor vo svojom stanovisku dňa 12. decembra 2011 reagoval tým, že vyzval súd, aby sťažnosť zamietol, keďže zaistené údaje ešte neboli preskúmané pokiaľ išlo o ich obsah a vrátenie údajov sťažovateľom by mohlo znemožniť získanie dôkazov v trestnom konaní proti Ü. S. Poukázal na to, že údaje budú po preskúmaní tak či tak sťažovateľom vrátené.

Vnútroštátny súd dal za pravdu prokuratúre. Dňa 3. apríla 2012 bolo vznesené obvinenie proti viacerým advokátom, vrátane pána Ü. S., ktorý bol obvinený z toho, že od svojej návštevy klienta vo väznici dňa 7. apríla 2010 bol jedným z článkov komunikácie medzi Abdullahom Öcalanom a bývalými členmi separatistického hnutia.

Sťažovatelia sa následne obrátili na Európsky súd pre ľudské práva.

Konanie pred Európskym súdom pre ľudské práva a rozhodnutie vo veci

V prvom rade EŠLP pripomenul svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej sa „ochrana súkromného života a obydlia“ vzťahuje aj na priestory kancelárie² a pod „korešpondenciu“ v zmysle článku 8 treba subsumovať aj hard disky,³ počítačové súbory a elektronické údaje⁴ nachádzajúce sa v advokátskej kancelárii.

EŠLP zhrnul, že od momentu vykonania prehliadky advokátskej kancelárie orgány činné v trestnom konaní boli informované o tom, že zaistené materiály obsahujú informácie patriace ostatným trom advokátom pôsobiacim v kancelárii, čo bolo zaznamenané aj v zápisnici spísanej pri prehliadke advokátskej kancelárie a túto informáciu následne potvrdil aj obvinený Ü. S.

EŠLP konštatoval, že na to, aby išlo o zásah do práv chránených článkom 8 Dohovoru, nie je nutné, aby obsah kópie hard disku bol analyzovaný, dešifrovaný, prepísaný či jeho obsah vyhodnotený. Vytvorenie kópie údajov samo o sebe predstavuje zásah do vzťahu advokáta a klienta, ktorý je chránený povinnosťou mlčanlivosti advokáta. EŠLP teda uzavrel, že v predložennom prípade išlo o zásah do práva sťažovateľov na rešpektovanie súkromného charakteru ich „korešpondencie“.

Zodpovedať treba otázku, či na zásah do práva zakotveného v článku 8 ods. 1 Dohovoru boli OČTK oprávnené v zmysle odseku 2, teda či splňal podmienku zákonnosti a nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti. Naplnenie podmienky súladu so zákonom vyžaduje nielen explicitnú právnu úpravu, ale aj adekvátnu kvalitu právnej úpravy v zmysle jej predvídateľnosti, ochrany pred arbitrárnosťou a dostupnosti pre dotknuté osoby. Rovnako musí byť zrejmý rozsah právomocí príslušných orgánov a povolená miera ich vlastného uváženia.⁵

Podľa EŠLP priebeh prehliadky priestorov advokátskej kancelárie bol v súlade so zákonom a súdnym príkazom. Zároveň však EŠLP poukázal na to, že zmysle vnútroštátnej právnej úpravy v prípade zistenia, že boli zaistené informácie chránené profesijným tajomstvom, tieto musia byť okamžite vrátené dotknutým advokátom. Zo skutkových okolností vyplýva, že advokátka pani Kirdök počas prehliadky kancelárie síce upozornila OČTK, že zaistené údaje patria ostatným advokátom a nie podozrivému Ü. S., no nepoukázala výslovne na zákonnú povinnosť mlčanlivosti. Na povinnosť mlčanlivosti sa sťažovatelia výslovne odvolali vo svojom podaní zo 7. decembra 2011. Napriek tomu im však kópie dokumentov neboli vrátené a neboli ani zničené, pričom v odôvodnení súd uviedol len to, že postup OČTK bol v súlade so zákonom.

2 Buck proti Nemecku, sťažnosť č. 41604/98, §§ 31 – 32, Niemietz proti Nemecku, sťažnosť č. 13710/88, §§ 30 – 33

3 Petri Sallinen a ostatní proti Fínsku, sťažnosť č. 50882/99, § 71

4 Wieser a Bicos Beteiligungen GmbH proti Rakúsku, sťažnosť č. 74336/01, § 66 – 68, Robathin proti Rakúsku sťažnosť č. 30457/06, § 39, Vinci Construction a GTM Génie Civil et Services proti Francúzsku, sťažnosti č. 63629/10 a 60567/10, §§ 69 – 70

5 Sanoma Uitgevers B. V. proti Holandsku, sťažnosť č. 38224/03, § 81, Fernández Martínez proti Španielsku, sťažnosti č. 56030/07, § 117

6 Napr. Heino proti Fínsku, sťažnosť č. 56720/09, § 43, Kolesnichenko proti Rusku, sťažnosť č. 19856/04, § 31

7 Petri Sallinen a ostatní, § 90, a Wolland proti Nórsku, sťažnosť č. 39731/12, § 62

8 Heino, § 43

9 Iliya Stefanov proti Bulharsku, sťažnosť č. 65755/01, § 38

10 Vinci Construction and GTM Génie Civil et Services proti Francúzsku, sťažnosti č. 63629/10 a 60567/10, § 79

11 Kolesnichenko proti Rusku, § 34, Wieser a Bicos Beteiligungen GmbH, § 63

Pri vyhodnotení legitímnosti cieľa zásahu ESLP predpokladal, že zásah do práv v rámci prehliadky priestorov advokátskej kancelárie v danom prípade možno odôvodniť konaním OČTK v záujme ochrany poriadku, predchádzania trestnej činnosti a ochrany práv a slobôd iných. Tento predpoklad však treba podrobiť skúške nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti a s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu.

ESLP pripomenul, že s ohľadom na špecifické postavenie advokátov, ktorí zastávajú ústredné miesto v systéme výkonu spravodlivosti, je nutné, aby právna úprava stanovujúca rámec povinností advokátov vo vzťahu k ich klientom mala striktné určený rámec a dodržiavala sa.⁶ S ohľadom na to, že zaistenie údajov pri prehliadke predstavovalo jednoznačný zásah do povinnosti mlčanlivosti advokáta, zásadného piliera dôvery medzi advokátom a klientom, ESLP poukázal na povinnosť prísne rešpektovať v takejto situácii osobitné procesno-právne záruky. Navyše, ochrana povinnosti mlčanlivosti advokáta je neoddeliteľnou súčasťou práva na obhajobu v zmysle článku 6 Dohovoru, vrátane práva klienta nevypovedať vo svoj neprospech.

ESLP konštatoval, že sťažovatelia, advokáti, neboli predmetom trestného vyšetrovania vo veci, na ktorú sa vzťahoval príkaz k prehliadke. Pred OČTK a súdom tvrdili, že elektronické údaje zaistené pri prehliadke patrili im a nie podozrivej osobe, pričom poukázali na povinnosť zachovávať mlčanlivosti a na dôvernú komunikáciu medzi nimi a ich klientmi vzťahujúcu sa na zaistené údaje.

ESLP pripomenul, že v prípade prehliadky advokátskej kancelárie musí byť platná vnútroštátna právna úprava predvídateľná, pravidlá musia byť jednoznačné a presné pokiaľ ide o ich znenie a uplatnenie,⁷ a opatrenia súvisiace s prehliadkou musia byť predmetom obzvlášť prísnej kontroly.⁸ Legislatíva a prax musia poskytnúť adekvátne a dostatočné záruky proti ich zneužitiu a svojvôli.⁹ V prípade zaistenia údajov, ktoré spadajú do sféry dôverného vzťahu advokáta a klienta, musí sudca vykonať „konkrétne kontroly proporcionality“ a okamžite nariadiť vrátenie údajov, ak ide o údaje chránené povinnosťou mlčanlivosti.¹⁰

Príkaz k prehliadke vydaný 21. novembra 2011 bol koncipovaný široko a účelom prehliadky bolo získať „akékoľvek dôkazy a zaistiť predmety“, ktoré by preukázali, že podozrivý Ü. S. vykonával činnosť pre PKK. Príkaz nešpecifikoval aké predmety alebo dokumenty má polícia na určenej adrese zaistiť ani akú váhu majú dané predmety pre trestné vyšetrovanie vo veci. Príkaz umožňoval polícii zaistiť akékoľvek elektronické údaje nachádzajúce sa na určenej adrese, bez špecifikovania, že ide o advokátsku kanceláriu a bez informácie, že môže ísť o dôvernú komunikáciu medzi advokátmi a klientmi. Táto skutočnosť sa odrazila na spôsobe zaistenia údajov, keďže nebolo prijaté žiadne opatrenie za účelom ochrany dôvernosti komunikácie a predchádzaniu zásahu do povinnosti mlčanlivosti. Polícia neuskutočnila žiadne filtrovanie dokumentov, naopak, zaistila komplexne všetky údaje na hard disku a USB kľúči.¹¹ ESLP pripomenul, že po tom, ako advokáti upozornili na dôverný charakter údajov a požiadali o vrátenie zaistených údajov alebo ich zničenie, súdne orgány mali zákonnú povinnosť okamžite pristúpiť k preskúmaniu zaistených údajov a tie, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti mali sťažovateľom vrátiť alebo ich zlikvidovať.

Svoje zamietavé rozhodnutie vnútroštátny súd odôvodnil len poukázaním na zákonnosť postupu týkajúceho sa prehliadky, ale nevenoval sa otázke dôverného charakteru údajov a zásahu do povinnosti mlčanlivosti. Zo spisu vyplýva, že súd implicitne prijal dôvody prezentované prokuratúrou, najmä argument, že údaje neboli v danom čase prepísané a teda nebolo jednoznačne zrejmé komu patria. Podľa ESLP takýto dôvod na zamietavé stanovisko nielen že zákon nepredpokladá, ale dané odôvodnenie je v rozpore s podstatou profesijného tajomstva, ktoré slúži na ochranu vzťahu advokáta a klienta. Spôsob preskúmania žiadosti sťažovateľov súdnymi orgánmi podľa ESLP nebol v súlade s povinnosťou zabezpečiť obzvlášť prísnu kontrolu opatrení týkajúcich sa údajov, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti.

ESLP dospel k záveru, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru tým, že odmietnutie zlikvidovať alebo vydať zaistené elektronické údaje sťažovateľom nebolo odôvodnené zásadnou spoločenskou potrebou a teda nebolo primerané sledovaným legitímnym cieľom. Podmienka nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti tak nebola naplnená.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
(odbor medzinárodných vzťahov SAK)

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

K ochrane advokátskeho tajomstva pri prehliadke priestorov, v ktorých vykonáva advokáciu viacero advokátov

Povinnosť mlčanlivosti nie je výsadou advokáta, ale ide o povinnosť uloženú advokátovi v záujme jeho klientov a pre ich ochranu. Preto tiež profesionálne tajomstvo a jeho dodržiavanie advokátom požíva príslušnú ochranu, najmä v situáciách, keď táto povinnosť môže byť ohrozená v prípadoch, ako je domová prehliadka u advokáta alebo v jeho kancelárii. Svojím významom je advokátska mlčanlivosť súčasťou práva na spravodlivý proces. Inštitút advokátskej mlčanlivosti, prípadne poskytovanie právnych služieb, však na druhej strane nesmie byť zneužívaný na páchanie trestnej činnosti. Tým by totiž došlo k neprípustnému a účelovému nadradovaniu uvedenej „procesnej“ hodnoty nad hodnoty základných práv a slobôd, ku ktorých napĺňaniu a ochrane má štát pozitívnu povinnosť, ktorá sa realizuje okrem iného tiež v trestnom konaní.

*Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 11. júna 2019
sp. zn. II. ÚS 3533/2018*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd
- § 85b Trestného rádu (Trestného poriadku) č. 141/1961 Sb.

Podanou ústavnou sťažnosťou sťažovatelia namietali proti uzneseniu Mestského súdu v Brne, ktorým bol podľa § 85b ods. 3 Trestného poriadku¹ nahradený súhlas zástupcu Českej advokátskej komory (ďalej ako „ČAK“) k oboznámeniu sa s obsahom listín zaistených pri domovej prehliadke v priestoroch, v ktorých sťažovatelia vykonávali advokátsku prax, a ďalej proti nadväzujúcemu postupu (tzv. inému zásahu) Krajského štátneho zastupiteľstva, v rámci ktorého došlo k vydaniu špecifikovaných listín nemeckým justičným orgánom, resp. orgánom činným v trestnom konaní.²

Jadrom ústavnej sťažnosti bola argumentácia, že niektorým sťažovateľom bolo úplne odopreté ich právo zaručené čl. 36 ods. 1³ a čl. 38 ods. 2⁴ Listiny základných slobôd, pretože mestský súd s nimi vôbec nekonal ako s účastníkmi konania, hoci na to bol opakovane vyzývaný. Títo neprizvaní (opomenutí) účastníci, spolupracujúci advokáti, pritom mali na centrálnom serveri uloženú svoju „kompletnú právnu prax“, v dôsledku čoho došlo tiež k vydaniu ich listín, avšak bez toho, aby mali možnosť v konaní akokoľvek vystupovať. Zároveň namietali, že došlo k porušeniu hmotnoprávných podmienok nahradenia súhlasu zástupcu ČAK

1 § 85b ods. 1 až 3 Trestného rádu (Trestného poriadku) č. 141/1961 Sb.:

(1) Pri vykonávaní domovej prehliadky alebo prehliadky iných priestorov, v ktorých advokát vykonáva advokáciu, ak sa tu môžu nachádzať listiny, ktoré obsahujú skutočnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti advokáta, je orgán vykonávajúci úkon povinný vyžiadať si súčinnosť Českej advokátskej komory (ďalej len „Komora“); orgán vykonávajúci úkon je oprávnený oboznámiť sa s obsahom týchto listín iba za prítomnosti a so súhlasom zástupcu Komory, ktorého ustanoví Komora z radov jej zamestnancov alebo z radov advokátov. Stanovisko zástupcu Komory je potrebné uviesť v protokole podľa § 85 ods. 3.

(2) Ak odmietne zástupca Komory súhlas podľa odseku 1 udeliť, musia byť listiny za účasti orgánu vykonávajúceho úkon, advokáta a zástupcu Komory zabezpečené tak, aby sa s ich obsahom nemohol nikto zoznámiť, poprípade ich zničiť alebo poškodiť; bezprostredne potom musia byť príslušné listiny odovzdané Komore. Komora vráti advokátovi tieto listiny bez odkladu po tom, čo

márne uplynie lehota na podanie návrhu podľa ods. 5. Komora postupuje obdobne, ak bol návrh zamietnutý, a to aj ohľadom niektorých listín; v takom prípade Komora vráti advokátovi len tie listiny, ktorých sa zamietnutie návrhu týka. Komora vráti advokátovi listiny bez odkladu tiež po tom, keď bola informovaná o postupe podľa ods. 6.

(3) V prípade uvedenom v odseku 2 v prvej vete možno súhlas zástupcu Komory nahradiť na návrh orgánu, ktorý domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov nariadil, rozhodnutím sudcu najbližšie nadriadeného súdu, na ktorom pôsobí predseda senátu alebo sudcu, ktorý je oprávnený podľa § 83 ods. 1 a § 83a ods. 1 nariadiť domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov. V prípade prehliadky iných priestorov vykonanej policajným orgánom podľa § 83a ods. 2 alebo 3 podáva návrh podľa prvej vety predseda senátu oprávnený na vydanie príkazu a v prípravnom konaní prokurátor.

2 Podľa § 105 ods. 1 až 3 Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z.:

(1) Orgán vykonávajúci domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov, alebo prehliadku pozemku je povinný umožniť osobe, u ktorej sa taký úkon vykonáva, alebo niektorému dospelému členovi jej domácnosti alebo v prípade prehliadky iných priestorov aj jej zamestnancovi účasť pri prehliadke. O práve účasti pri prehliadke je povinný tieto osoby poučiť.

(2) K výkonu domovej a osobnej prehliadky treba pribrať nezúčastnenú osobu. Orgán vykonávajúci prehliadku preukáže svoje oprávnenie.

(3) Účasť osôb uvedených v odseku 1 pri domovej prehliadke alebo prehliadke iných priestorov, alebo prehliadke pozemku možno odoprieť a osobu uvedenú v odseku 2 nepribrať, ak okolnosti prípadu

argumentujú tým, že podľa § 85b ods. 9 Trestného poriadku⁵ možno návrhu vyhovieť len za predpokladu, že listina neobsahuje skutočnosti, o ktorých je advokát povinný zachovávať mlčanlivosť.

Ústavný súd Českej republiky dospel po vyhodnotení veci k záveru, že ústavná sťažnosť je čiastočne dôvodná.

Z odôvodnenia:

Ústavný súd už v minulosti vyložil, že účelom zákonnej úpravy obsiahnutej v § 85b Trestného poriadku je poskytnutie ochrany listinám, ku ktorým sa viaže povinnosť mlčanlivosti advokáta, a ochrany právam tretích osôb, pre ktoré advokát vykonáva svoju profesijnú činnosť (porov. zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Tpjn 306/2014).

Povinnosť mlčanlivosti je základným predpokladom pre poskytovanie právnej pomoci a tým aj nevyhnutnou podmienkou fungovania demokratickej spoločnosti. Advokáti totiž v demokratickej spoločnosti vykonávajú zásadnú úlohu, obhajobu strán sporu v súdnom konaní, ktorú by neboli schopní zabezpečiť, ak by nemohli zaručiť dôvernú výmenu informácií. Výkon profesie advokáta totiž vychádza z dôverného vzťahu medzi advokátom a klientom a z dôvery klienta v mlčanlivosť advokáta. Nejedná sa preto o výsadu advokáta, ktorá by mala založiť jeho vyňatie zo všeobecne platného a záväzného právneho poriadku, ale ide o povinnosť uloženú advokátovi v záujme jeho klientov a pre ich ochranu. V tomto zmysle tiež profesionálne tajomstvo a jeho dodržiavanie advokátom požíva príslušnú ochranu, a to najmä v situáciách, keď táto povinnosť advokáta môže byť ohrozená v prípadoch, ako je domová prehliadka u advokáta alebo v jeho kancelárii, vykonávaná práve podľa § 85b Trestného poriadku. Svojím významom je teda advokátska mlčanlivosť súčasťou práva na spravodlivý proces.

Inštitút advokátskej mlčanlivosti, prípadne poskytovanie právnych služieb, však na druhej strane nesmie byť zneužívaný na páchanie trestnej činnosti. Tým by totiž došlo k neprípustnému a účelovému nadradzovaniu uvedenej „procesnej“ hodnoty nad hodnoty základných práv a slobôd, ku ktorých napĺňaniu a ochrane má štát pozitívnu povinnosť, ktorá sa realizuje okrem iného práve v trestnom konaní. Ochranu listín zaistených v priestoroch, v ktorých advokát vykonáva advokáciu, tak Ústavný súd nepovažuje za absolútnu – vylučuje možnosť poskytovať akúkoľvek ochranu komunikácii a iným informáciám súvisiacim s páchaním trestnej činnosti samotným advokátom, a to ako ku škode klienta alebo ku škode iných osôb v spolupáchateľstve s klientom, pretože trestnú činnosť advokáta nie je možné považovať za poskytovanie právnych služieb.

Povinnosť advokátskej mlčanlivosti ako predpoklad pre riadny výkon advokácie, a teda aj nevyhnutná podmienka fungovania demokratickej spoločnosti, má nepochybne ústavnoprávny rozmer. Všeobecné súdy totiž majú povinnosť poskytnúť ochranu osobám, ktoré cez advokátsku mlčanlivosť čerpajú základné právo na právnu pomoc. V prípadoch neprípustného prelomenia advokátskej mlčanlivosti, čoby základu advokátskej profesie, však dochádza tiež k zásahu do práv advokátov, lebo je ním dotknutá dôvera, na ktorej je vybudovaný vzájomný vzťah advokáta a jeho klientov. Uplatňovaním vlastného základného práva na výkon advokácie podľa čl. 26 ods. 1 Listiny,⁶ teda advokát zástupne uplatňuje aj základné právo svojich (dotknutých) klientov na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny,⁷ pretože oboje je v takom prípade dotknuté súčasne. Ak teda všeobecné súdy advokátskemu tajomstvu neposkytnú primeranú ochranu, má Ústavný súd povinnosť zasiahnuť.

V prejednávanej veci Ústavný súd konštatoval, že pre posúdenie opodstatnenosti ústavnej sťažnosti je kľúčovým aspektom prítomnosť sťažovateľov v konaní o nahradení súhlasu zástupcu ČAK.

V trestnom konaní, a teda aj v konaní podľa § 85b Trestného poriadku, nemožno hovoriť o účastníctve v civilnom zmysle slova, z čoho ústavný súd vyvodzuje, že neprichádza do úvahy ani prípadné použitie inštitútu opomenutého účastníka. Z tohto záveru však plynú podstatné dôsledky aj pre teraz prejednávanú ústavnú sťažnosť. Skutočnosť, že niekto nebol účastníkom konania, v ktorom bolo právoplatne rozhodnuté o jeho právach, nemá za následok nemožnosť dovoliť sa práva súdnou cestou vrátane ústavnej sťažnosti. Takéto právoplatné rozhodnutie vo vzťahu k nemu predstavuje „iný zásah orgánu verejnej moci“. Právny inštitút účastníctva sa však v konaní podľa § 85b Trestného poriadku neuplatní.

Úprava obsiahnutá v § 85b Trestného poriadku o nahradení súhlasu zástupcov ČAK na oboznámenie sa s obsahom listín, ktoré môžu obsahovať skutočnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti advokáta, je úpravou komplexnou a úplnou. Z tejto úpravy nepochybne vyplýva, že ak odmietne zástupca komory udeliť súhlas podľa § 85b ods. 1 Trestného poriadku, možno ho nahradiť na návrh orgánu, ktorý domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov nariadil, rozhodnutím sudcu najbližšie nadriadeného súdu, na ktorom pôsobí predseda senátu alebo sudca, ktorý je oprávnený podľa Trestného poriadku nariadiť domovú prehliadku alebo prehliadku iných priestorov (§ 85b ods. 3 Trestného poriadku). Tento návrh príslušný súd prejedná bez zbytočného odkladu na verejnom zasadnutí a komore uloží, aby mu pri ňom predložila listiny, ohľadom ktorých sa navrhovateľ domáha nahradenia súhlasu zástupcu komory na oboznámenie sa s ich obsahom (§ 85b ods. 7 Trestného poriadku).⁸

Podľa § 233 Trestného poriadku predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. O verejnom zasadnutí upovedomí prokurátora, ako aj osobu, ktorá svojím návrhom dala na verejné zasadnutie podnet, a osobu, ktorá môže byť priamo dotknutá rozhodnutím, ak tieto osoby neboli na verejné zasadnutie predvolané; upovedomí tiež obhajcu, prípadne splnomocnenca a zákonného zástupcu týchto osôb.

Z tejto zákonnej úpravy možno nepochybne vyvodíť nutnosť osobnej prítomnosti zástupcu ČAK na verejnom zasadnutí. Tento záver vyplýva z § 85b ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého súd komore uloží, aby mu pri verejnom zasadnutí predložila listiny, ohľadom ktorých sa navrhovateľ domáha nahradenia súhlasu zástupcu komory.

Čo sa týka advokáta, ktorý vykonáva profesiu v priestoroch, v ktorých bola nariadená a vykonaná prehliadka, pri ktorej boli zaistené predmetné listiny, Trestný poriadok ho výslovne medzi osobami, ktoré by mali byť na verejné zasadnutie predvolané, prípadne o tomto zasadnutí aspoň upovedomené, nezmiňuje.

Touto kľúčovou otázkou, t. j. prítomnosťou advokáta, ktorý vykonáva advokáciu v priestoroch, v ktorých bola nariadená a vykonaná prehliadka, pre postup podľa § 85b Trestného poriadku, sa ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi už zaoberal (I. ÚS 3905/14), pričom uviedol, že potrebu prítomnosti advokáta možno vyvodíť zo skutočnosti, že rozhodnutie o nahradení súhlasu zástupcu komory sa ho priamo dotýka. Ústavný súd v citovanom prípade apeloval na príslušné súdy, aby vyvinuli maximálne úsilie na zabezpečenie prítomnosti advokáta, u ktorého sa prehliadka konala, na verejnom zasadnutí, pri ktorom posudzujú obsah konkrétnych listín, ohľadne ktorých majú rozhodnúť o nahradení súhlasu zástupcov komory.

Ústavný súd má za to, že mestský súd zhora citovanému apelu v prejednávanej veci neučinil zadosť, v dôsledku čoho mohlo dôjsť k neprípustnému prelomeniu advokátskeho tajomstva. Ako totiž vyplýva zo spisu, súd bol na okolnosť, že sa predmetná prehliadka týka priestorov, v ktorých vykonáva advokáciu viac advokátov, výslovne upozornený, avšak vo vzťahu k trom sťažovateľom, úspešným v tomto konaní, nijako nereagoval. Títo advokáti pritom v priestoroch, v ktorých bola vykonaná prehliadka, taktiež vykonávali advokátsku prax, a v súvislosti s tým ukladali nimi vyhotovené listiny na centrálny server, ktorého stopa bola následne zabezpečená v rámci vykonanej prehliadky.

Mestský súd svojím postupom fakticky vylúčil uvedených sťažovateľov, u ktorých však možno predpokladať, že mali o obsahu zaistených listín súvisiacich s ich praxou najlepšie a bezprostredné vedomosti a mohli tak predkladať najpádnejšie argumenty na objasnenie toho, či listiny neobsahovali skutočnosti, o ktorých bol predmetný advokát povinný zachovávať mlčanlivosť, z možnosti efektívneho zabezpečovania základného práva tretích osôb – klientov na právnu pomoc zaručeného čl. 37 ods. 2 Listiny, a súčasne tiež z uplatňovania vlastného základného práva na výkon advokácie podľa čl. 26 ods. 1 Listiny. Mestský súd teda napadnutým rozhodnutím umožnil, aby sa nemecké orgány činné v trestnom konaní zoznámili na základe žiadosti o právnu pomoc rovnako s listinami, u ktorých vzhľadom na neprítomnosť ich autorov na verejnom zasadnutí nemohlo byť adekvátne zistené, či obsahujú informácie chránené advokátskou mlčanlivosťou.

Ústavný súd s ohľadom na vyššie uvedené uzavrel, že napadnutým rozhodnutím mestského súdu došlo v prípade dotknutých sťažovateľov k neprípustnému prelomeniu advokátskej mlčanlivosti chránenej ako súčasť práva na spravodlivý proces čl. 36 ods. 1 Listiny. Vo vzťahu k týmto sťažovateľom dospel z rovnakých dôvodov k záveru o neústavnosti nadväzujúceho postupu štátneho zastupiteľstva.

odôvodňujú predpoklad, že by mohlo prísť k ohrozeniu jej života alebo zdravia.

Podľa § 9 ods. 5 Advokátskeho poriadku SAK:

Pri vykonávaní domovej prehliadky alebo inej prehliadky podľa Trestného poriadku (...), pokiaľ je takáto prehliadka alebo kontrola vykonávaná v priestoroch, v ktorých advokát vykonáva advokáciu alebo v priestoroch, v ktorých sa môžu nachádzať listiny alebo iné nosiče informácií, ktoré obsahujú skutočnosti, na ktoré sa podľa zákona vzťahuje povinnosť mlčanlivosti advokáta, je advokát povinný upozorniť orgán vykonávajúci prehliadku alebo kontrolu na svoju zákonnú povinnosť mlčanlivosti, s tým spojenú obmedzenú edičnú povinnosť, ako aj na právne predpisy na ochranu osobných údajov. Pri vykonávaní domovej prehliadky alebo inej prehliadky podľa Trestného poriadku je advokát povinný žiadať, aby orgán činný v trestnom konaní pribral k tomuto úkonu ako nezúčastnenú osobu zástupcu komory alebo iného advokáta. Advokát sa pri postupe podľa tohto ustanovenia riadi predpisom predsedníctva komory, ktorý na účely svojho postupu predloží orgánu činnému v trestnom konaní.

3 Čl. 36 ods. 1 Listiny (obdobne čl. 46 ods. 1 Ústavy SR):

Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

4 Čl. 38 ods. 2 Listiny (obdobne čl. 48 ods. 2 Ústavy SR):

Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

5 § 85 ods. 9 Trestného rádu
(Trestného poriadku)

č. 141/1961 Sb.:

Sudca návrhu vyhovie, ak dôjde k záveru, že listina neobsahuje skutočnosti, o ktorých je dotknutý advokát povinný zachovávať mlčanlivosť; v opačnom prípade návrh zamietne.

6 Čl. 26 ods. 1 Listiny (obdobne
čl. 35 ods. 1 Ústavy SR):

Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikáť a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

7 Čl. 37 ods. 2 Listiny (obdobne
čl. 47 ods. 2 Ústavy SR):

Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

8 § 85 ods. 7 Trestného rádu
(Trestného poriadku)

č. 141/1961 Sb.:

Ak sudca nepostupoval podľa odseku 6, prerokuje bez zbytočného odkladu návrh na verejnom zasadnutí a Komore uloží, aby mu pri ňom predložila listiny, ohľadom ktorých sa navrhovateľ domáha nahradenia súhlasu zástupcu Komory na oboznámenie s ich obsahom. Sudca popri iných úkonoch tiež preverí, či nebolo porušené zabezpečenie listín predložených Komorou, a zoznámi sa s ich obsahom; súčasne urobí opatrenia, aby sa navrhovateľ a ani nikto iný o obsahu listín pri verejnom zasadnutí nemohol dozvedieť.

Protiústavnosť napadnutého rozhodnutia, a od neho sa odvíjajúceho následného postupu štátneho zastupiteľstva, sa však netýka sťažovateľov, ktorí boli na verejnom zasadnutí prítomní, resp. boli o ňom informovaní. Títo sťažovatelia totiž mohli uplatňovať (a skutočne tiež uplatnili) svoje námietky, stanoviská a argumenty a ich prostredníctvom tak chrániť práva svoje i práva svojich klientov v hore popísanom zmysle. Vo vzťahu k týmto sťažovateľom preto bola ústavná sťažnosť vyhodnotená ako zjavne neopodstatnená.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Dorubenie súdneho poplatku po postúpení veci z upomínacieho konania

S ohľadom na čl. 59 ods. 2 ústavy,¹ ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, tieto musia byť stanovené jasne a jednoznačne. Pokiaľ tomu tak nie je, zodpovedá ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch záver rešpektujúci zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“. Ak teda zákon o súdnych poplatkoch neukladá povinnosť vyrubiť, resp. dorubiť súdny poplatok po postúpení veci z upomínacieho konania, okresný súd v takomto prípade nemá právomoc rozhodnúť o dorubení súdneho poplatku.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. mája 2019
sp. zn. IV. ÚS 63/2019

1 Podľa čl. 59 ods. 2 ústavy dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 46 ods. 1 a čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
- zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov
- čl. 4 Civilného sporového poriadku

Sťažovateľka, obchodná spoločnosť, podala na Okresnom súde Banská Bystrica návrh na začatie konania v upomínacom konaní podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) proti dlžníkovi. Sťažovateľka bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 351,50 eur, teda v súlade s § 11c zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), ktorý uhradila. Vzhľadom na skutočnosť, že platobný rozkaz nebolo možné dlžníkovi doručiť do vlastných rúk, vyzval Okresný súd Banská Bystrica sťažovateľku, aby podala návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“), a to v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Sťažovateľka podala návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci, ktorým bol Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“), ktorý výzvou z 15. júna 2018 pod hrozbou zastavenia súdneho konania vyzval sťažovateľku na doplatenie súdneho poplatku vo výške 281,50 eur. Na predmetnú výzvu reagovala sťažovateľka návrhom

2 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

3 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

4 Podľa § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch Pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak už začal konať vo veci samej.

5 Pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 61/03 z 23. júla 2003

6 Rozsudok uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 7/2008

na zrušenie výzvy z 15. júna 2018, pretože zastávala názor, že doplatok súdneho poplatku bol vyrubený v rozpore so zákonom. Následne okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom konanie zastavil uznesením z 24. júla 2018 z dôvodu, že si sťažovateľka nespĺnila poplatkovú povinnosť. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

Sťažovateľka namietala, že neexistuje zákonné ustanovenie, na základe ktorého jej mohol okresný súd dorubiť súdny poplatok po postúpení veci z upomínacieho konania. Tým, že po nezaplatení takto dorubeného súdneho poplatku okresný súd zastavil súdne konanie o žalobe sťažovateľky, nepripustným spôsobom obmedzil jej prístup k súdu, čím malo byť porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky² (ďalej len „ústava“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd³ (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľka tiež tvrdí, že ak už vo veci konal Okresný súd Banská Bystrica vydaním platobného rozkazu, okresný súd po tom, čo mu bola postúpená predmetná vec, nebol oprávnený konanie zastaviť aj vzhľadom na znenie § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch.⁴

Pri prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky, dospel ústavný súd k záveru, že v uvedenom prípade nesprávna aplikácia právnych predpisov zo strany okresného súdu viedla k vydaniu súdneho rozhodnutia o zastavení konania, ktorým bol obmedzený prístup sťažovateľky k súdu, pretože k nemu došlo na základe dorubenia súdneho poplatku za návrh vo veci samej bez akejkoľvek opory v právnom predpise. Ústavný súd bol toho názoru, že toto obmedzenie prístupu sťažovateľky k súdu predstavovalo v tomto prípade porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia:

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil strane konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu procesný právny predpis dáva (napr. právo zúčastniť sa na pojednávaní, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.⁵

Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že napriek skutočnosti, že povinnosť dovyrubiť súdny poplatok za žalobu po ukončení upomínacieho konania nevyplýva priamo zo zákona, túto povinnosť je však možné odvodiť z princípov Civilného sporového poriadku. Účelom súdnych poplatkov je pokryť náklady súdneho konania a súdny poplatok zaplatený v upomínacom konaní, ktorý je len typom skráteného konania, náklady v konaní podľa Civilného sporového poriadku nepokryje. Je preto podľa okresného súdu pre rozumné usporiadanie procesných vzťahov nutné na vec postúpenú z upomínacieho súdu hľadiť ako na novú vec – novú žalobu a súdny poplatok dovyrubiť do výšky podľa sadzby stanovenej v sadzobníku súdnych poplatkov pre podanie žaloby.

Okresný súd de facto po tom, čo v upomínacom konaní bol súdny poplatok zaplatený a v konaní sa riadne postupovalo, dodatočne vyvodil poplatkovú povinnosť zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to bez toho, aby bola stanovená akýmkoľvek právnym predpisom. Po tom, čo sťažovateľka nezaplatila tento dodatočne vyrubený súdny poplatok, bolo konanie o jej žalobe zastavené.

Ústavný súd podotkol, že okresný súd v rámci už uvedeného posudzovania opomenul prihliadnuť na čl. 59 ods. 2 ústavy, podľa ktorého dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd s ohľadom na tento článok ústavy konštatoval, že ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, tieto musia byť stanovené jasne a jednoznačne. Pokiaľ tomu tak nie je, zodpovedá ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch záver rešpektujúci zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“. Rovnaký záver vyplýva aj z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 39/2007,⁶ podľa ktorého za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v prílohe zákona o súdnych poplatkoch (sadzobníku súdnych poplatkov) sa súdne poplatky nevyberajú; v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie

výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy. Sadzobník súdnych poplatkov možno v zmysle uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu chápať ako medzerovitý, keďže zrejme existujú konania, ktoré v ňom uvedené nie sú. Takéto by potom nemali byť spoplatnené vôbec, keďže analógia je neprípustná, za predpokladu, že ich nemožno spoplatniť ani ústavne konformným výkladom osobitných položiek sadzobníka súdnych poplatkov. Poplatníka nemožno robiť zodpovedným za nedôslednosť zákonodarcu, ktorý hoci možno z pochopiteľných, avšak stále nedostatočných dôvodov neuviedol v sadzobníku súdnych poplatkov všetky konania, ktoré (možno) chcel spoplatniť.⁷ Ak teda zákon o súdnych poplatkoch neukladá povinnosť vyrubiť, resp. dorubiť súdny poplatok po postúpení veci z upomínacieho konania, okresný súd v takomto prípade nemal právomoc postupovať spôsobom, ktorý v konečnom dôsledku viedol k vydaniu napadnutého uznesenia.

Ak by aj súdny poplatok zaplatený v upomínacom konaní náklady v konaní podľa Civilného sporového poriadku nepokryl, ako tvrdil v napadnutom uznesení okresný súd, úlohou okresného súdu pri posudzovaní procesnej podmienky (konkrétne, či bol v konaní zaplatený súdny poplatok) nie je hodnotiť, do akej miery pokryje súdny poplatok v konkrétnej výške náklady predmetného súdneho konania. Takéto úvahy sú výsadou zákonodarcu pri stanovovaní sadzieb a limitov súdnych poplatkov prostredníctvom zákona.

Aj keď okresný súd v napadnutom uznesení neuviedol konkrétny princíp Civilného sporového poriadku, z ktorého odvodil povinnosť dorubiť súdny poplatok, vzhľadom na obsah týchto princípov možno usudzovať, že vychádzal z čl. 4 základných princípov Civilného sporového poriadku.⁸ Predmetný článok upravuje použitie analógie a v prípade, ak súd nemá k dispozícii žiadne vhodné zákonné ustanovenie, oprávňuje súd prejednať a rozhodnúť vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, zohľadňujúc stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Žiaľ, okresný súd v danom prípade ignoroval aj právnu teóriu, aj judikatúru najvyššieho súdu. Zároveň okresný súd opomenul prihliadnúť na skutočnosť, že podľa dôvodovej správy je čl. 4 základných princípov Civilného sporového poriadku iba osobitným vyjadrením zákazu odopretia spravodlivosti, teda že sudca nemôže spor neprejednať a nerozhodnúť, ak chýba výslovná právna úprava prejednávanej právnej veci. Nedorubenie súdneho poplatku po postúpení veci miestne príslušnému okresnému súdu z upomínacieho konania ale celkom zjavne nemožno posúdiť ako prípad odopretia spravodlivosti. Ústavný súd preto konštatuje, že ak okresný súd aplikoval v predmetnej veci základné princípy Civilného sporového poriadku, aplikoval ich jednak nesprávnym spôsobom a zároveň ich aplikoval v prípade, v ktorom ich aplikácia nemala žiadne opodstatnenie.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Martina Buchová**
Odbor súdnych a analytických činností
Kancelária Ústavného súdu SR

7 KEREČMAN, P. Zákon o súdnych poplatkoch a analógia. In: Justičná revue. 2009, roč. 61, č. 3, s. 341 – 355.

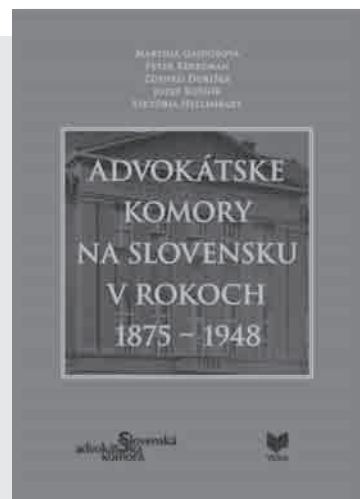
8 Podľa čl. 4 ods. 1 Civilného sporového poriadku ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci. Podľa čl. 4 ods. 2 Civilného sporového poriadku ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území.

Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu
24 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(27,70 eur s DPH)

Záujemcovia mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk

Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Úspešný nový rok prajeme!

Predsedníctvo SAK a Revízna komisia SAK vám prajú úspešný nový rok. Orgány komory sa prvýkrát v tomto roku zišli 9. januára a zahájili rok zasadnutiami, na ktorých sa venovali dôležitým témam fungovania komory a výkonu advokácie.

Foto V. Zigo

Regionálne stretnutia zástupcov SAK s advokátmi

Prvé tohtoročné regionálne stretnutia Predsedníctva SAK s advokátmi sa konali 13. januára v Bratislave a 20. januára v Trnave. Zúčastnili sa na nich predseda SAK T. Borec, podpredseda O. Laciak, člen P SAK a regionálny zástupca SAK pre Bratislavský kraj V. Karas a tajomník SAK A. Popovec. V Trnave sa pridal aj člen P SAK J. Kutan a M. Haršány, regionálny zástupca SAK pre Trnavský kraj. Členovia orgánov komory reagovali na aktuálne témy a informovali o aktivitách uplynulého roka, a to najmä o zmenách v cyklickom vzdelávaní koncipientov v nových priestoroch SAK, zmenách v systéme *ex offio*, autentifikácii advokátov prostriedkami advokátskeho preukazu, legislatívnych aktivitách SAK. Nevyhýbali sa ani odpovediam na aktuálne otázky činnosti predsedníctva a revíznej komisie a otvorene reagovali na všetky otázky z pléna advokátov.

Advokáti, ktorí sa chcú viac dozvedieť o fungovaní SAK a rozhodovaní jej orgánov, tak môžu urobiť na ďalších regionálnych stretnutiach. Informácie o regionálnych stretnutiach majú advokáti v mailoch.

Nová webová stránka SAK

Koncom decembra 2019 sme spustili webovú stránku s novým vizuálom. Stránka je plne responzívna, čo znamená, že by sa mala dobre zobrazovať na všetkých zariadeniach – mobiloch, tabletoch i počítačoch. Do zaheslovanej zóny sa advokáti a koncipienti dostanú tlačidlom vpravo hore **VSTUP PRE ČLENOV** a zadaním rovnakého prístupového mena a hesla, ako používali na vstup do zaheslovanej časti stránky

doteraz. Prajeme vám príjemné a bezproblémové užívanie. Stránka je nová a má veľké množstvo obsahu, ak niekde nájdete nezrovnalosti, napíšte, prosím, na donevova@sak.sk, budeme sa snažiť ich v čo najkratšom čase odstrániť.

Advokáti skončili vo futsale na štvrtom a šiestom mieste

Na XI. ročníku Vianočného futsalového turnaja právnických povolání o putovný pohár Milana Hanzela advokáti pre veľký záujem postavili až 2 samostatné mužstvá. Na podujatí 15. decembra 2019 sa z celkového počtu 10 družstiev naše umiestnili na 6. a 4. mieste. Tretie skončilo spoločné mužstvo

právnikov MS SR a NS SR, druhé miesto obsadili Vysokoškolskí pedagógovia a víťazom sa stalo mužstvo Učenej právnej spoločnosti (UČPS). Už teraz sa tešíme na nasledujúci XII. ročník. Foto M. Hanzel

Nadácia Slovenskej advokácie

Nadácia Slovenskej advokácie síce vznikla už pred mnohými rokmi, avšak jej činnosť ustala a dlhodobo bola nefunkčná. Tento stav sa orgány komory rozhodli zmeniť a od 1. októbra 2019 boli zvolené nové orgány nadácie. Správkynou nadácie sa stala JUDr. A. Čižmáriková, predsedníčkou správnej rady JUDr. M. Hromcová, do správnej rady boli zvolení JUDr. Z. Čížová, JUDr. A. Havelková, JUDr. M. Krivák, Mgr. J. Kutan, JUDr. J. Ninčák MBA, PhD. a JUDr. K. Živčáková. Dozornú radu tvoria JUDr. L. Jančo, JUDr. S. Moško, JUDr. V. Karas, PhD.

Úlohami nadácie je predovšetkým pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v zložitej životnej situácii, pomoc advokátom, ak sa ocitnú v zložitej životnej situácii, poskytovanie právnych služieb pro bono, ako aj organizovanie prednášok pre marginalizované skupiny obyvateľov, ako sú týrané ženy, deti, ktoré dovŕšili dospelosť a opúšťajú detské domovy, nezamestnaných a pod. Nadácia tiež chce pomáhať šíriť dobré meno advokácie a podporovať projekty na zvýšenie právneho povedomia občanov.

Nadácia začala svoju činnosť hneď v októbri, kedy sa Z. Čížová a A. Čižmáriková zúčastnili na poskytovaní právnej pomoci pre ľudí v núdzi – klientov Občianskeho združenia Esther v Hlohovci. Advokátky okrem poskytnutia bezplatnej právnej pomoci priniesli aj vecné dary.

GALA VEČER

SLOVENSKEJ
ADVOKÁTSKEJ
KOMORY

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
pri príležitosti

30. výročia vzniku samostatnej advokácie

Vás srdečne pozývame na oslavu

Dňa advokácie

a 10. ročník odovzdávania ocenení za celoživotný prínos advokácii,

ktoré sa uskutočnia
24. apríla 2020
na Zámku Šimák v Pezinku

Vstupenky budú v predaji od 10. marca 2020
prostredníctvom webovej stránky SAK
v časti VZDELÁVANIE A PODUJATIA

Z decembrového a januárového zasadnutia P SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rokovalo **11. a 12. decembra 2019 na Štrbskom Plese.**

Na úvod zasadnutia zaznela informácia o **poskytovaní právnej pomoci v Prešove po výbuchu bytovky** 6. decembra 2019, pri ktorom tragicky zahynulo 7 osôb a viaceré osoby utrpeli zranenia. Okrem slov účasti s obeťami a pozostalými SAK v osobách advokátov prispela konkrétnou právnou pomocou pre dotknutých. Koordinátorom aktivít bol Mgr. Ivan Mazanec. V súčinnosti s Krízovým štábom v Prešove na mieste operatívne poskytovali právnú pomoc JUDr. Ivana Červenáková Križová a Mgr. Natália Želinská. Komora oslovila aj ostatných advokátov s možnosťou podieľať sa na právnej pomoci osobám dotknutým tragédiou. Na výzvu zareagovalo viac ako 110 advokátov z celého Slovenska. Reálna právna pomoc sa zameria na typové veci (nároky z poistenia, trestné konanie a dedičské konania), preto sa v prvej fáze počíta s využitím ponuky advokátov z blízkeho okolia Prešova, v prípade potreby širšej súčinnosti aj s využitím ponuky kolegov z ostatných regiónov.

Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

Slovenská advokátska komora vyhlasuje súťaž o najlepšiu esej/úvahu na tému:

Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem

Na súťaži sa môžu zúčastniť **advokáti, advokátski koncipienti a študenti práva bez vekového ohraničenia.**

Každý súťažný príspevok musí mať vlastný názov a jeho rozsah nesmie prekročiť 6 normostrán. Doručené anonymizované príspevky posúdi a víťaza určí Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie.

Víťaz súťaže bude odmenený finančnou cenou 500 eur a víťazný príspevok bude publikovaný v *Bulletine slovenskej advokácie* a prednesený na vzdelávacom podujatí Slovenskej advokátskej komory.

Súťažný príspevok je potrebné doručiť **do 31. mája 2020 na ondrisova@sak.sk**

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **pripravovanej autentifikácii advokátskym preukazom**. Na úspešnú autentifikáciu bude potrebné, aby používateľ disponoval advokátskym preukazom, kde bude mať uložený platný kvalifikovaný mandátny certifikát s oprávnením 1042 (Advokát). Na to, aby advokáti mohli použiť advokátsky preukaz na autentifikáciu na celý govnet, je potrebné počkať. Komora iniciovala rokovanie na Ministerstve spravodlivosti SR s tým, že od februára 2020 sa advokát môže prihlásiť do služieb poskytovaných cez ministerstvo spravodlivosti.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **zmenách v oblasti zaručenej konverzie od 1. decembra 2019**. Vzhľadom na legislatívne zmeny je potrebné, aby sa každý advokát pri výkone zaručenej konverzie registroval na portáli zriadenom štátom. Komora to robí aj prostredníctvom zmluvnených programov. Funkčnosť prepojení bola overená v niektorých advokátskych kanceláriách, existujúce problémy boli komunikované s Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

Aktuálne informácie o legislatívnych aktivitách komory boli zamerané na **skrátene legislatívne konanie vo veci novely zákona o sudcoch a prísediach**. Návrh zákona predstavuje súbor opatrení, ktorými sa má zabrániť aktívnemu vykonávaniu funkcií sudcov, u ktorých existujú dôvodné pochybnosti o tom, že spĺňajú predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ak tým môže byť vážne ohrozená dôveryhodnosť súdnictva alebo dobrá povesť súdnictva a prokurátorov, ak existujú dôvodné pochybnosti o splnení predpokladov, ak tým môže byť vážne ohrozená dôveryhodnosť prokuratúry a dobrá povesť prokuratúry.

Predsedníctvo SAK rozhodlo poskytnúť záštitu nad podujatím **Bratislavské právnické fórum** v dňoch 6. a 7. 2. 2020 s tým, že zúčastniť sa mohla aj široká advokátska verejnosť. Vzalo na vedomie spripomienkovanie návrhu **akreditačných štandardov** schválených výkonnou radou Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo a informácie o **příprave publikácie o novodobých dejinách advokácie** v rokoch 1990 – 2020, ktorej uvedenie do života sa spolu s knihou mapujúcou obdobie rokov 1948 – 1989 plánuje na galavečere Slovenskej advokátskej komory v apríli 2020.

Členovia P SAK schválili návrh nového **Štatútu a Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory** a rámcovú zmluvu v súvislosti s programom **Advokát v oblasti poskytovania telekomunikačných služieb s benefitmi pre advokátov**. Schválili zámer vydať ďalšiu **Zbierku disciplinárnych rozhodnutí** za obdobie 2018 – 19. Vzali na vedomie **informácie o vzdelávacích podujatiach v regiónoch**, ktoré SAK plánuje organizovať v 1. štvrťroku 2020. Zároveň vzali na vedomie informáciu, že **stanoviská pracovnej skupiny pre veci advokátske** budú od januára 2020 spracúvané postupne na vybrané témy (mlčanlivosť, konflikt záujmov, odmena advokáta a pod.) a následne zverejnené na webovej stránke komory v privátnej zóne.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informácie o činnosti **obnovenej Nadácie slovenskej advokácie**. Správna rada, správkynia a dozorná rada nadácie sa stretli v novembri 2019.

Nadácia má nové logo a okrem charitatívnych aktivít v regiónoch sa venuje aj vymedzeniu svojich projektov. Správkyňa Mgr. Čizmariková zaregistrovala nadáciu na príjem 2 % z daní. Mgr. Čizmariková sa prihovarila hosťom na predvianočnom stretnutí advokátov BSK, informovala ich o obnovení činnosti nadácie, jej cieľoch a vyzvala ich na spoluprácu.

Predsedníctvo SAK **schválilo stanoviská s úpravami na základe diskusie** vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia predsedníctva schválili malú **úpravu Skúšobného poriadku** v tom smere, že čas trvania ústnej časti advokátskej skúšky každého uchádzača by spravidla nemal presiahnuť 90 minút; do tohto času sa nezapočítava príprava pred ústnou časťou advokátskej skúšky. Oprava vyšla v Bulletin slovenskej advokácie č. 12/2019, Vestník č. 63.

V rámci informácií o mediálnej prezentácii SAK odznela správa o **príprave galavečera komory** pri príležitosti 30. výročia nezávislej advokácie a Dňa otvorených dverí.

V čase medzi zasadnutiami P SAK schválilo *per rollam* **návrh dodatku k hromadnej poisťnej zmluve pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie**, o čom boli advokáti podrobne informovaní v komunikačných prostriedkoch komory a v liste advokátom. Predsedníctvo komory schválilo aj **rozpočet na rok 2020**.

Prvé tohtoročné zasadnutie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sa konalo **9. januára 2020 v Bratislave**.

Na zasadnutí neodznali v rámci správy predsedu žiadne informácie, o ktorých by bolo potrebné od decembrového zasadnutia referovať osobitne, a to aj vzhľadom na sviatočné a dovolenkové obdobie. Nič zásadné sa neudialo ani v oblasti legislatívneho procesu s prihliadnutím na blížiaci sa parlamentné voľby.

Predsedníctvo komory rozhodlo vymenovať **Mgr. Ivana Mazanca za regionálneho zástupcu SAK pre Prešovský kraj**. Vzalo na vedomie informácie o stave poskytnutých pôžičiek začínajúcim advokátom zo sociálneho fondu k 31. decembru 2019 a aktualizovaný zoznam neplatičov príspevku na činnosť SAK za rok 2019.

Na oboch zasadnutiach predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **informácie o súdnych konaniach**, v ktorých je účastníkom SAK a **o participácii komory na podujatiach s medzinárodným prvkom**. Rozhodovalo o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovalo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2

písm. b) a návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii, ako aj o návrhoch revíznej komisie na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 3 zákona o advokácii. Predsedníctvo SAK sa zaoberalo aj podnetom revíznej komisie v súvislosti so zápisom JUDr. Davida L. do zoznamu advokátov, v nadväznosti na to boli v privátnej sekcii na webovej stránke SAK sprístupnené anonymizované informácie z rokovania predsedníctva, ktoré nepodliehajú povinnosti mlčanlivosti. *-km-*

Pýta(j)te sa predsedníctva

Zástupca/likvidátor advokáta

Advokáti pravidelne adresujú Slovenskej advokátskej komore otázku na zastupujúceho advokáta toho ktorého z kolegov. Ide o legitímnu otázku, pretože SAK vedie zoznam zástupcov jednotlivých advokátov. Avšak nie ojedinele sa v takom prípade stane, že takýto kolega určeného zástupcu nemá, prípadne ním určený zástupca už nepôsobí ako advokát.

Samozrejme, je v kompetencii predsedníctva SAK určiť advokátovi zástupcu tak, ako mu ju zveril zákon o advokácii v zmysle § 17 ods. 1 a nasl. v spojení s § 71 ods. 1 písm. a). Takto určený zástupca však často nebol v žiadnom vzťahu s advokátom, ktorého má zastupovať. Je vysoko pravdepodobné, že sa nevenuje rovnakej oblasti práva a nemusí mu byť blízke ani prostredie pôsobenia takéhoto kolegu.

Z vyššie uvedeného dôvodu predsedníctvo SAK prijalo uznesenie č. 6/6/2014 z 19. júna 2014 o podrobnostiach pri ustanovovaní likvidátora alebo zástupcu podľa § 28 až 31 Advokátskeho poriadku SAK o úprave postupov pri likvidácii, o zániku spoločnosti, jej konkurze a reštrukturalizácii, ako aj pri vedení zoznamu zástupcov a s tým súvisiacich práv a povinností advokátov podľa § 37 Advokátskeho poriadku SAK, kde určilo advokátom povinnosť takéhoto zástupcu si zvoliť.

K dnešnému dňu však u mnohých advokátov zástupcu neevidujeme. Komora nepristúpila k postihu nesplnenia tejto povinnosti, avšak v záujme ochrany práv klientov a jednoznačne aj v záujme ochrany advokátov, vyzývame kolegov, ktorí nemajú určeného zástupcu tak, ako im túto povinnosť stanovuje predpis komory, aby tak v čo najkratšom možnom čase urobili.

Oznámenie zástupcu je možné prostredníctvom webovej stránky SAK, po prihlásení sa menom a heslom v časti Elektronické žiadosti – Oznámenie zástupcu/likvidátora. Ak svoje meno a heslo nepoznáte, obráťte sa na sekretariát komory, radi vám ho poskytneme.

Novoročné stretnutie právnikov 2020

Aj tento rok prijali pozvanie zástupcovia rôznych právnických povolání na tradičné novoročné stretnutie, ktoré každoročne organizuje Slovenská advokátska komora. Vo štvrtok večer **9. januára 2020 v hoteli Carlton v Bratislave** privítal hostí predseda Slovenskej advokátskej komory **Tomáš Borec**, ktorý sa v príhovore dotkol aj aktuálnej situácie v spoločnosti a v justícii. **(foto 1)** Z jeho prejavu vyberáme:

„Vážim si, že sa nebojíte slušných a úplne prirodzených stretnutí právnickej komunity. Novoročné stretnutia bývajú spravidla miestom, kde sa stretnú ľudia, ktorí majú spoločné záujmy. Stretávajú sa tí, ktorí chcú nájsť spoločnú reč. Ktorí majú vôľu hovoriť o spoločných plánoch a vzájomne sa povzbudiť do ďalšieho roka. Myslím, že toto by mala byť podstatou aj dnešného stretnutia. Pravdaže, advokáti, notári, sudcovia, akademici... každý má iné poslanie a prirodzene, neraz sledujeme aj protichodné záujmy. To však neznamená, že nás nespája jeden cieľ, ktorým je právo v tom najskutočnejšom význame, ktorý v sebe zahŕňa ideu spravodlivosti, dobra, etiky, ale aj odbornosti, stavovskej cti, právnej istoty a predvídateľnosti.“ JUDr. Borec pripomenul, že rok 2020 sa ponese v znamení osláv 30. výročia prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie a dodal: „Aj preto by som si veľmi želal, aby rok 2020 bol rokom, v ktorom sa nám bude spoločnými silami dať obnovovať dôveru v právo.“

Oficiálny program novoročného stretnutia právnikov pokračoval tradičným odovzdávaním cien víťazom publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*, ktorú každoročne vyhlasuje redakčná rada. Ceny – finančnú odmenu od Slovenskej advokátskej komory a knižné odmeny od partnerského vydavateľstva Wolters Kluwer – odovzdali predseda komory **JUDr. Tomáš Borec** a predseda redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* **JUDr. Jozef Brázdil**.

Tretiu cenu za príspevok *Prevod práv a povinností zo stavebného povolenia* získal **JUDr. Matej Hodál**. **(foto 2)**

Na 2. mieste sa umiestnili autori **JUDr. Ján Lazur, LL.M.** a **JUDr. Zoltán Nagy** s príspevkom *Doménové spory a hľadanie optimálneho rámca ich riešenia – rozhodcovské konanie, všeobecné súdy alebo alternatívne (ADR) formy?* **(foto 3)**

Odznel slávnostný tuš, ktorý zahrli bratia Kuštárovci, a po ňom si prvú cenu prevzal **JUDr. Marek Maslák, PhD.** **(foto 4)** za príspevok *Postavenie pozemkového spoločenstva v súdnom konaní*.

Slovenská advokátska komora výhercom srdečne blahoželá a praje im veľa ďalších tvorivých odborných počínov.

Novoročné stretnutie neupustilo ani od ďalšej zaužívanej línie – v rokoch minulých sa stalo nepísaným pravidlom, že Slovenská advokátska komora práve na tomto podujatí uvádzala do života publikácie mapujúce život komory a jej kon-

krétnych členov. Dňa 9. januára 2020 bola takto uvedená kniha skvelého a rešpektovaného advokáta, bývalého predsedu SAK a spisovateľa JUDr. Antona Blahu, CSc. ***Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom***. Vydalo ju vydavateľstvo Spolok slovenských spisovateľov s podporou Slovenskej advokátskej komory. Spisovateľ Ľuboš Jurík ku knihe napísal: „Ak by sa Anton Blaha nestal advokátom, určite by patril k najlepším a najúspešnejším slovenským spisovateľom. Ako advokát má za sebou dlhoročnú advokátsku prax, riešil stovky prípadov a tieto roky v justícii našli literárnu podobu v jeho tvorbe, ktorej ťažiskom sú práve reálne skúsenosti z advokácie, sú sondami do hlbín ľudskej povahy a ľudskej psychiky. Prípady, ktoré v knihe opisuje, sa líšia od predošlých literárnych spracovaní tým, že kladie akcent na komické prvky, ktoré sú až tragikomicke.“

Autor knihy sa prítomným prihovril netradične – okrem poďakovania vtipom seba vlastným spomenul jednu konkrétnu kauzu, v ktorej zastupoval istú mladú, šarmantnú dámu. Kauzu vyhral, pretože táto dáma sa napokon stala jeho manželkou.

Keď sa predsedníctvo SAK rozhodlo využiť stretnutie právnikov na prezentáciu spomínanej knihy, jedna z úvah smerovala k tomu, kto knihu slávnostne uvedie do života. Sám autor vyslovil želanie, aby to bola práve jeho manželka, ktorá mu celý život vytvára priestor na sebarealizáciu. A tak pani Mária Blahová s Tomášom Borecom a Jozefom Brázdilom knihu pokrstili paragrafmi z céčiek a zažehlali jej veľa úspechov a čitateľov. (foto 5)

–no–

Foto Vladislav Zigo

Čo je to totalita? A čo je to právny štát?

Vzdelávanie mladých ľudí je jednou z nosných tém Slovenskej advokátskej komory, ktorej úlohou je aj snaha o kultiváciu právneho prostredia na Slovensku a to, aby mladí ľudia boli vzdelaní a rozhladení aj v otázkach fungovania spoločnosti, štátu a práva. Slovenská advokátska komora preto vyvíja množstvo aktivít smerujúcich k vzdelávaniu mladých, či už na stredných školách, vysokých školách, ale aj voči svojim členom – advokátskym koncipientom a advokátom.

Pri príležitosti 30. výročia nežnej revolúcie sme sa chceli zamerať na mladých ľudí – študentov stredných škôl a diskutovať s nimi o právnom štáte, jeho pravidlách a význame. Zorganizovali sme preto sériu prednášok advokátov pre študentov s následnou diskusiou, ktorých účelom bolo pripomenutie výročia revolúcie, významu slobody, budovania právneho štátu, porovnanie totalitných a demokratických systémov v pohľade na princípy právneho štátu. Práve v týchto časoch a udalostiach, ktoré dnes hýbu Slovenskom je kultivovaná diskusia na tieto témy s mladými ľuďmi veľmi potrebná. Cieľom je ukázať študentom, že totalita nie je cesta. Na príkladoch im ukázať niektoré aspekty totalitného zriadenia a zdôrazniť význam práva a právneho štátu a dodržiavania ľudských práv, ako aj vyzdvihnúť význam nezávislej advokácie.

Pri výbere advokátov pre konkrétne školy sme uprednostnili absolventov daných škôl spomedzi advokátov, prípadne rodákov z regiónu, kde sa škola nachádza. Zorganizovali sme celkovo 7 prednášok na gymnáziách v Košiciach, Krompachoch, Martine, Banskej Bystrici, Zvolene a v Bratislave.

Ako prvý sériu prednášok zahájil 20. novembra 2019 na gymnázium v Krompachoch **JUDr. Martin Puchalla**, absolvent tohto gymnázia. O týždeň neskôr si prednášku zopakoval na košickom gymnázium na Alejovej ulici. Obe prednášky

sa stretli s veľkým záujmom študentov, ktorí sa zaujímali aj o aktuálnu politickú situáciu na Slovensku, ako aj o medializované súdne procesy. (foto 1)

Ďalšie prednášky sa konali 5. decembra 2019 na Gymnáziu Ľ. Štúra vo Zvolene a 6. decembra 2019 na Gymnáziu J. G. Tajovského v Banskej Bystrici. So študentmi dva dni diskutoval advokát **Mgr. Michal Bužek**, pôvodcom z Banskej Bystrice a absolvent Gymnázia J. G. Tajovského. Študenti a učitelia boli s besedou veľmi spokojní, téma ich zaujala, ocenili spôsob podania a prístup prednášajúceho. (foto 2)

Na Gymnáziu M. Kováča v Banskej Bystrici zaujal svojou prednáškou banskobystrický advokát **JUDr. Tomáš Suchý**. Do Martina na Gymnázium V. P. Tótha sme vyslali martinského rodáka, absolventa tohto gymnázia, advokáta a poradcu prezidentky SR **JUDr. Petra Kubinu**. Dohodnutá je prednáška **JUDr. Viliama Karasa** na Gymnáziu Matky Alexie v Bratislave, škola však prednášku posunula na jarné mesiace.

Slovenská advokátska komora bude vo vzdelávaní mladých ľudí pokračovať a do budúcnosti plánuje so školami nadviazať pravidelnú spoluprácu. Ďakujeme veľmi pekne advokátom, ktorí tejto aktivite *pro bono* venovali svoj čas, vedomosti a skúsenosti.

Mgr. Alexandra Donevová

1

2

Železná opona

Na hraniciach Československa zahynulo v období komunistického režimu medzi rokmi 1948 a 1989 najmenej 266 ľudí

Žiadna dovoľenka pri mori,
žiadna návšteva rodiny v zahraničí, žiadne študijné pobyty...

Čo všetko sa nesmelo?

- ❖ Cestovať
- ❖ Voliť
- ❖ Kritizovať politikov
- ❖ Prijímať slobodné informácie
- ❖ Hudba, filmy, knihy aké chceme
- ❖ Študovať
- ❖ Chodiť do kostola
- ❖ Nosiť rifle
- ❖ mať ako chalan dlhé vlasy, či iné módné výstrelky
- ❖ Smiať sa čomukoľvek – robiť si vtipy z politikov

Právny štát

=
mechanizmus, ktorý zabezpečuje predchádzanie
svojvoľného zneužitia moci v štáte

1. Akékoľvek pravidlo sa prijíma na základe vopred dohodnutého postupu, rozhoduje o ňom čo najviac ľudí (**zákonnosť**)
2. Pravidlám rozumieť a môžeme sa spoľahnúť, že sa budú dodržiavať (**právna istota**)
3. Vláda rozhoduje NIE podľa toho, ako jej to práve vyhovuje, ALE na základe prijatých pravidiel (**zákaz svojvôle**)
4. Každý musí mať prístup k advokátovi, ktorý mu poradí, a prístup k súdu, ktorý rozhodne na základe faktov a zákona (**prístup k spravodlivosti**)
5. **Základné práva** má úplne každý od narodenia a všetci ich musia rešpektovať

Nie je to stav, ale je to skôr cesta – treba ho neustále budovať a strážiť

Právo na obhajobu

má každý – je to základné právo

Pristup k právnej pomoci od nezávislého advokáta je jednou z základných podmienok právneho štátu

Akú úlohu má advokát ?

- ❖ stojí na strane občana
- ❖ robí všetko pre to, aby nevinný nebol odsúdený a aby páchateľ bol odsúdený iba za to, čo skutočne spáchal

Akým spôsobom pomôže?

- ❖ zaručuje, aby sa rešpektovali základné práva, a aby k ich obmedzeniu dochádzalo len v nevyhnutnej miere
- ❖ zabezpečuje, aby sa dôkazy proti obvinenému získavali podľa zákona
- ❖ zabezpečuje, aby v konaní boli objasnené aj všetky skutočnosti svedčiace v prospech obvineného

Čo nasledovalo?

Vyvlastňovanie majetkov
Zoštátnenie podnikov a profesií (aj advokácie)
Monsterprocesy

- 248 ľudí bolo popravených
- 4495 osôb zomrelo vo väzniciach
- 200 000 politických väzňov
- 170 938 ľudí utieklo z krajiny

Milada Horáková

justičný demokratický
súdnych zločinov
následný proces

1952, 1958
Ladislav

zavrženie vládou moci

Komunisti sa najprv vysporiadali s politickými odporcami a časom s každým, kto prejavil iný názor

Justícia po roku 1948

❖ Sudca

- ❖ Nezávislé sudy a sudcovia boli nahradzani uvedomelými komunistami, „ochrancami socialistickej republiky“
- ❖ Sudcov pri hlasovaní sledovali príslušníci štátnej bezpečnosti.

❖ Prokurátor

- ❖ Prokurátor nadradený sudcom a sudy sa mali riadiť jeho návrhmi

❖ Advokát

- ❖ Advokácia stratila nezávislosť – riadil ju štát
- ❖ Advokát mal „brániť republiku a pomôcť prokurátorom a súdom“
- ❖ Ak advokát riadne obhajoval klienta, bol za to postihnutý, lebo „obhajoval skutok proti republike a socializmu“ a nedostatočne pomáhal „socialistickej spravodlivosti“
- ❖ išlo o advokátov, ktorí obhajovali kňazov, Jehovistov, disidentov...

Totalita

=

- ❖ totálne presadzovanie štátnej ideológie či moci
- ❖ vo všetkých spoločenských oblastiach – aj do života jednotlivcov
- ❖ často aj násilnými a bezprávnymi metódami –

„Právo a zákony slúžia ideológii, nie ľuďom“

- oficiálna neomylná ideológia
- jedna vládnuca politická strana
- štátna kontrola nad celou ekonomikou
- monopol na masmédiá
- porušovanie práva, výklad a prispôbenie práva v prospech ideológie
- porušovanie ľudských práv

Justícia po roku 1948

❖ Sudca

- ❖ Nezávislé sudy a sudcovia boli nahradzani uvedomelými komunistami, „ochrancami socialistickej republiky“
- ❖ Sudcov pri hlasovaní sledovali príslušníci štátnej bezpečnosti.

❖ Prokurátor

- ❖ Prokurátor nadradený sudcom a sudy sa mali riadiť jeho návrhmi

❖ Advokát

- ❖ Advokácia stratila nezávislosť – riadil ju štát
- ❖ Advokát mal „brániť republiku a pomôcť prokurátorom a súdom“
- ❖ Ak advokát riadne obhajoval klienta, bol za to postihnutý, lebo „obhajoval skutok proti republike a socializmu“ a nedostatočne pomáhal „socialistickej spravodlivosti“
- ❖ išlo o advokátov, ktorí obhajovali kňazov, Jehovistov, disidentov...

Advokáti bezplatne pomáhajú obyvateľom Mukačevskej ulice v Prešove

Práve v krízových situáciách sa ukáže, akí ľudia sú. Celé Slovensko v decembri 2019 zasiahla správa o výbuchu plynu v prešovskej bytovke. Na druhej strane, bolo potešením sledovať, ako ľudia pomáhali obyvateľom Mukačevskej ulice zasiahnutým touto tragédiou. Taxikári vozili ľudí zdarma, pizzerie posielali jedlo pre obyvateľov a hasičov, bežní ľudia ponúkali ubytovanie a nosili materiálnu pomoc. Do pomoci sa zapojili aj advokáti. Obyvatelia Mukačevskej sa mohli a stále môžu bezplatne obrátiť na advokátov v právnych otázkach súvisiacich s tragédiou.

Hneď po tragédii sa Slovenská advokátska komora rozhodla koordinovať právnu pomoc pre zasiahnutých a listom vyzvala advokátov na Slovensku, aby sa dobrovoľne prihlásili na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci. V krátkom čase na výzvu SAK reagovalo viac ako 120 advokátov z celého územia Slovenskej republiky. Pre potreby poskytnutia bezplatnej právnej pomoci je momentálne pripravených 15 advokátov z Prešova a Sabinova, ktorým sú pridelení jednotliví záujemcovia o právne rady. V prípade potreby zapojíme aj ostatných prihlásených advokátov.

Už od ranných hodín v sobotu, deň nasledujúci po výbuchu, priamo v koordinačnom centre poskytovali dvaja advokáti a jedna koncipientka bezplatnú pomoc. **Ivan Mazanec**, advokát a **poverený zástupca SAK**: „S kolegyňami sme sa vybrali priamo na miesto, aby sme pomohli ľuďom bezprostredne po tragédii. Myslím si, že práve vtedy bolo potrebné, aby ich niekto vypočul a ubezpečil o tom, že pri riešení ich problémov im niekto pomôže. Vtedy išlo skôr o psychologickú

pomoc, tú naozajstnú právnu sme stále s kolegami pripravení poskytnúť.“

Obyvatelia Mukačevskej ulice sa môžu obrátiť na advokátov v právnych otázkach, predovšetkým vo veciach ako podanie trestného oznámenia, škody vzniknuté výbuchom na majetku a motorových vozidlách, komunikácie s poisťovňami, otázkach pozostalosti po obetiach a podobne. Ide o podanie prvotných právnych rád a zorientovanie sa v právnej situácii, v ktorej sa ocitli. Pravdaže, snaha je pomôcť nielen obyvateľom z vybuchnutej bytovky, ale všetkým zasiahnutým tragédiou aj z okolitých bytoviek. Záujemcovia sa na nás môžu obrátiť priamo prostredníctvom na to vytvorenej mailovej schránky, kam je potrebné napísať kontakty na seba a v krátkej dobe sa im ozve pridelený advokát.

Ďakujeme všetkým advokátom, ktorí pomáhali, pomáhajú, alebo ponúkli svoju pomoc. Predovšetkým menovite **ďakujeme Ivanovi Mazancovi, Ivane Červenáčkovej Krížovej** a koncipientke **Natálii Želinskej** za ich pomoc na mieste tragédie, ako aj následnú koordináciu pomoci.

Slovenská advokátska komora vyslovuje úprimnú sústrasť všetkým pozostalým po obetiach tragédie v Prešove.

KONTAKT PRE BEZPLATNÚ PRÁVNÚ POMOC:
pomoc_pre_presov@sak.cloud

-ad-

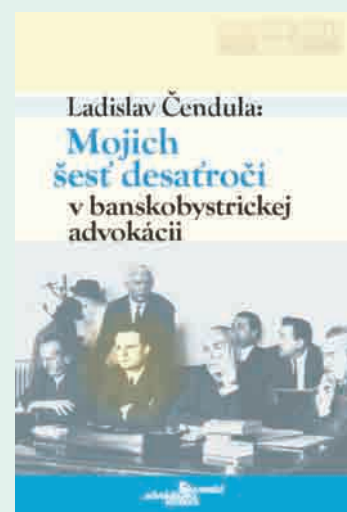

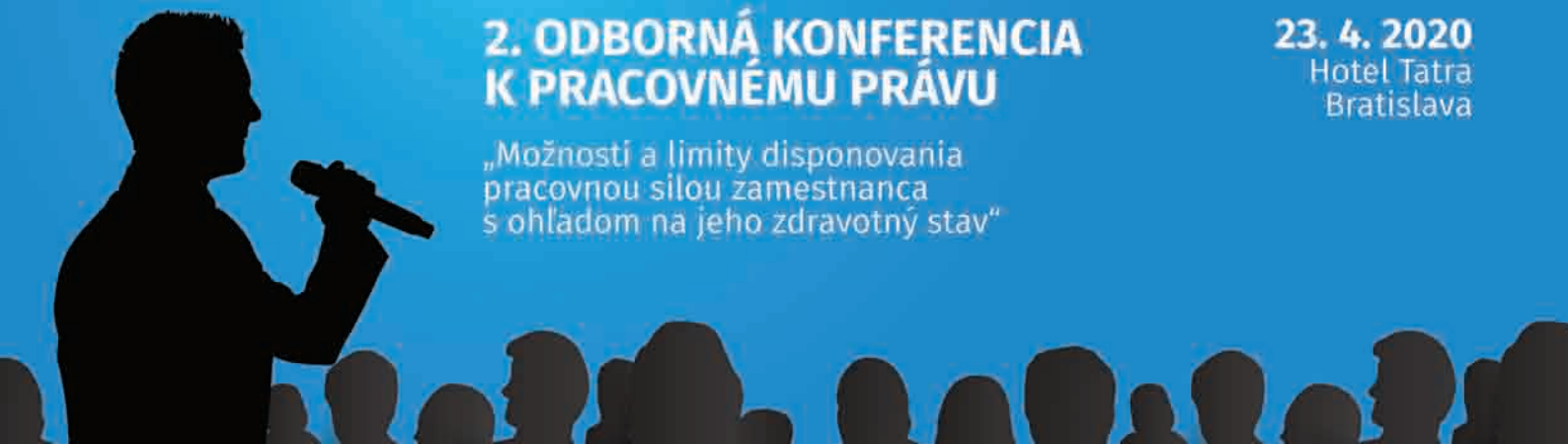
Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o významných slovenských advokátoch pôsobiach v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Kniha vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

2. ODBORNÁ KONFERENCIA K PRACOVNÉMU PRÁVU

23. 4. 2020
Hotel Tatra
Bratislava

„Možnosti a limity disponovania
pracovnou silou zamestnanca
s ohľadom na jeho zdravotný stav“

Jedinečné podujatie svojho druhu, na ktorom sa špičkoví odborníci z ČR a SR podelia o svoje bohaté skúsenosti z aplikačnej praxe a o legislatívny pohľad na pracovné právo.

Spoločne, prakticky a s nadhľadom nastoľujú tentoraz najčastejšie diskutované otázky o pracovnom práve a o prekážkach v práci.

2. odborná konferencia o pracovnom práve bude rozdelená do dvoch samostatných blokov:

Blok I. Prekážky v práci na strane zamestnanca

Blok II. Prekážky v práci na strane zamestnávateľa.

V rámci konferencie vystúpia:

doc. JUDr. Andrea Olšovská, PhD. (Právnická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave)

JUDr. et Mgr. Jozef Toman, PhD. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

Mgr. Tatiana Valentová (Algger, s.r.o.)

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (Labour Law Association/Asociácia pracovného práva)

JUDr. Simona Schuszteková Dušeková, PhD., LL.M. (Labour Law Association / Asociácia pracovného práva)

JUDr. Jan Horecký, PhD. (Právnická fakulta, Masarykova univerzita v Brne)

a mnohí ďalší ...

Moderuje:

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (generálny tajomník Labour Law Association)

Účastnícky poplatok:

Do 31. januára 2020 so zľavou 20 % - **171,84 €**

Do 15. marca 2020 so zľavou 10 % - **193,32 €**

Bežná cena: **214,80 €**

Organizátor

Odborný garant

Partneri

Viac informácií a registrácia na: www.wolterskluwer.sk/okpp2020

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta vrátiť neoprávnene prijatú platbu

Advokát, ktorý nevráti neoprávnene prijatú platbu od protistrany klienta, ktorá bola omylom zaslaná na jeho účet, a to napriek tomu, že sa na čiastočnom vrátení neoprávnene prijatej platby s protistranou dohodol, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 1 a 2 zákona o advokácii.

Advokát, ktorý na základe výzvy predsedu Revíznej komisie SAK so žiadosťou o vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa, toto vyjadrenie v stanovenej lehote nezasle, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 28 ods. 4 Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie III. odvol. disciplinárneho senátu z 16. októbra 2018,
sp. zn. III.ODS- 16/2018:2268/2017*

*Rozhodnutie X. discipl. senátu SAK z 26. februára 2018,
sp. zn. DS. X. – 80/2017:2268/2017*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 26. februára 2018, sp. zn. DS. X. – 80/2017:2268/2017 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu zo 16. októbra 2018, sp. zn. III.ODS- 16/2018:2268/2017 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 2, 3 (v bode 1.) a § 28 ods. 4 zákona o advokácii (v bode 2.),

tým, že

- 1) napriek existencii dohody zo dňa 7. 6. 2017 o čiastočnom vrátení neoprávnene prijatej platby, ktorú v me-

siaci jún 2013 prijal na svoj bankový účet bez právneho dôvodu vo výške 4 800 eur, ktorú mu omylom dňa 27. 6. 2013 zaslal pán A. B. spolu s náhradou trov právneho zastúpenia priznanou klientovi advokáta v konaní vedenom na okresnom súde, p. A. B. túto nevydal.

- 2) na výzvu predsedu Revíznej komisie SAK z 4. 9. 2017, ktorú prevzal 12. 9. 2017 so žiadosťou o vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa A. B., toto nezaslal,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **960 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **480 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Navrhovateľ podal na základe podnetu sťažovateľa (doručeného na SAK dňa 18. 7. 2017) dňa 5. 12. 2017 návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému ad-

vokátovi pre disciplinárne previnenie na skutkovom základe uvedenom vo výrokovnej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 26. februára 2018 bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bolo uložené podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 960 eur.

Prvostupňový disciplinárny senát na nariadenom disciplinárnom pojednávaní dňa 26. 2. 2018 vypočul disciplinárne obvineného, ktorý ku skutku pod bodom 1) uviedol, že po preverení veci zistil, že skutočne v mesiaci jún 2013 prijal väčšiu platbu, ktorej súčasťou bola suma 4 800 eur, zároveň poukázal, že v danom čase zastupoval viacerých väčších klientov, kde vymáhali rôzne sumy vyplývajúce z obchodno-právnych vzťahov či nájomného a bolo bežnou praxou, že platby, ktoré nevedeli priradiť alebo aj časti platieb, riadne prijali ako príjem, odvedli z toho daň z pridanej hodnoty a riadne zdánili daňou z príjmu. Preto ho prekvapilo, keď ho kolega advokát v roku 2017 oslovil, že má jeho klientovi vydať sumu 4 800 eur. Predmetnú vec si následne preveril, najskôr z podkladov advokáta pána A. B., keďže v danom čase už nemal vedený účet v banke, kde mala byť platba prijatá. Dohodli sa s kolegom, že po zistení a priradení predmetnej platby vzhľadom na skutočnosť, že prijatá platba bola zdanená, dohodou ustália na nejakej sume, ktorú ani nenavrhol on, ale kolega na výšku 3 000 eur, čo sa navyše stalo za situácie, že pohľadávka je premlčaná. Mal záujem to riešiť, no v istom čase to kolega advokát otočil spôsobom, že mu uvádzal možnosť podať podanie na Komoru vo vzťahu k tejto záležitosti. Považoval to za situáciu, pre ktorú začal byť nečinný, keďže bol konsternovaný z konania kolegu a dostal sa do nekomfortnej situácie. Uviedol, že vo veci je vedené občianskoprávne konanie, kde je v procesnom postavení žalovaného a predpokladá, že táto vec bude čoskoro vyriešená dohodou, a to aj napriek skutočnosti, že považuje pohľadávku za premlčanú. Vzhľadom na jeho snahu vyriešiť vec vyplatením sumy, na ktorej sa s kolegom dohodnú, navrhol oslobodiť ho spod návrhu na začatie disciplinárneho konania. K otázke predsedu senátu, aký je dôvod, že nechce vyplatiť 4 800 eur, ale len 3 000 eur, disciplinárne obvinený uviedol, že išlo o finančný príjem, ktorý bol zdanený a on sa nebránil vyplatiť celú sumu, no práve z toho dôvodu kolegovi navrhol, aby mu bola vystavená faktúra na 4 800 eur, a teda túto by bol ihneď ochotný vyplatiť, no to zostalo len v rovine úvah, pričom ďalšia úvaha bola o tom, že otvorí účtovníctvo z roku 2013. Na otázku zástupcu Revíznej komisie SAK, prečo dosiaľ danú sumu, resp. tú časť, ktorú uvádzal v predchádzajúcej výpovedi nevyplatil, disciplinárne obvinený uviedol, že toto je už v jeho výpovedi zaznamenané.

Na otázku členky senátu, či nepociťuje aspoň morálnu povinnosť vyplatiť dané finančné prostriedky pánovi A. B., disciplinárne obvinený uviedol, že to je celé založené na morálke a práve túto morálnu povinnosť pociťuje, keďže z toho obchodného hľadiska ide o pohľadávku premlčanú a on danú platbu dosiaľ nezrealizoval práve už z uvedeného dôvodu, že

sa necíti konformný po správaní sa kolegu a takto vyvíjaným tlakom na jeho osobu, teda hrozbou disciplinárneho konania, ktoré sa mu javí ako neprípustný nátlak na jeho osobu a prostriedok domáhania sa finančného plnenia druhou stranou, podobne ako to robia ohlasovatelia pri trestných oznámeniach, ktorí sledujú zaplatenie pohľadávok prostredníctvom trestného konania. Disciplinárny senát ustálil, že uvedené tvrdenia disciplinárne obvineného nijakým spôsobom nevyvracajú skutočnosť, že od sťažovateľa prijal sumu 4 800 eur, na prijatie ktorej nemal žiadny právny titul, a napriek uvedenému túto sumu nevrátil. Následne bol kontaktovaný právny zástupca sťažovateľa, ktorý vyvíjal aktivitu na uzatvorenie dohody medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom. Obranu disciplinárne obvineného, že sa snažil vec riešiť, vyvrátilo vykonané dokazovanie, najmä predložením e-mailovej komunikácie medzi právnym zástupcom sťažovateľa a disciplinárne obvineným. Z vykonaného dokazovania naopak vyplýva, že disciplinárne obvinený konal spôsobom, aby oddŕžoval odstránenie protiprávneho stavu, t. j. vrátenie neoprávnene prijatej platby.

Vykonaným dokazovaním ustálil disciplinárny senát skutkový stav tak, že vo vzťahu k skutku 1) tento vyhodnotil ako trváci delikt, ktorý bol dokonaný okamihom naplnenia všetkých znakov skutkovej podstaty. K tomuto okamihu došlo najneskôr dňa 7. 7. 2016, keď právny zástupca sťažovateľa kontaktoval disciplinárne obvineného so žiadosťou o vrátenie nesprávne vyplatenej sumy, a teda k tomuto okamihu mohol disciplinárne obvinený najneskôr nadobudnúť vedomosť o neoprávnene prijatej platbe. Vzhľadom na to, že skutok má povahu trvajúceho deliktu, ktorý pri použití analógie trestného práva je spáchaný až odstránením protiprávneho stavu, k čomu nedošlo, disciplinárny senát považoval objektívnu premlčaciu lehotu za zachovanú. K zachovaniu subjektívnej lehoty disciplinárny senát uvádza, že Revízna komisia SAK sa o sťažnosti dozvedela dňa 18. 7. 2017 (dňom jej doručenia na SAK) a návrh bol podaný dňa 5. 12. 2017, teda v rámci 9-mesačnej subjektívnej lehoty. Pri svojom rozhodnutí disciplinárny senát poukázal na platné ustanovenia zákona o advokácii, podľa § 18 ods. 2 je advokát povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné a na § 18 ods. 3, podľa ktorého advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, v záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory. Z uznesenia okresného súdu zo dňa 17. 6. 2013 jednoznačne vyplýva povinnosť sťažovateľa zaplatiť na účet disciplinárne obvineného len sumu 3 618,23 eur, a disciplinárne obvinený si mal byť pri dodržaní odbornej starostlivosti tejto skutočnosti vedomý a po neoprávnenom prijatí sumy 4 800 eur mal tieto bezodkladne vrátiť sťažovateľovi. Vyššie uvedené opomenutie konania spolu s vyššie uvedeným konaním, kedy z predloženej e-mailovej komunikácie vyplýva, že disciplinárne obvinený nemal skutočný záujem

riešiť predmetnú situáciu, je zároveň v rozpore s pravidlami profesijnej etiky advokáta a znižuje dôstojnosť advokátskeho stavu v očiach verejnosti.

Vo vzťahu ku skutku 2) považoval disciplinárny senát zachovanie objektívnej premlčacej lehoty za nepochybné, nakoľko k spáchaniu disciplinárneho deliktu došlo márnym uplynutím lehoty na vyjadrenie sa k výzve predsedu Revíznjej komisie SAK, t. j. dňa 20. 9. 2017. Subjektívna premlčacia lehota 9 mesiacov začala plynúť najskôr dňa 20. 9. 2017, teda aj v tomto prípade bola zachovaná.

Disciplinárny senát vyhodnotil aj stanovisko – vyjadrenie disciplinárne obvineného zo dňa 9. 12. 2017, kde konštatuje, že predmetná vec nesúvisí s výkonom advokácie a dňa 11. 1. 2018, kde vo vzťahu ku skutku 2) uviedol, že k pochybeniu došlo na základe administratívnej chyby jeho pracovníčky a vzniknutá situácia ho mrzí. Vo vzťahu ku skutku 1) zotrval na svojom stanovisku, že predmetná vec nesúvisí s výkonom advokácie. Na pojednávaní zotrval vo vzťahu ku skutku 2) na svojom tvrdení, vo vzťahu ku skutku 1) v zásade uviedol, že mal záujem situáciu riešiť, no v istom čase to kolega advokát otočil spôsobom, že mu uvádzal možnosť podať podanie na komoru vo vzťahu k tejto záležitosti. Považoval to za situáciu, pre ktorú začal byť nečinný, keďže bol konšernovaný z konania kolegu a dostal sa do nekomfortnej situácie, že uvedené tvrdenia disciplinárne obvineného nijakým spôsobom nevyvracajú skutočnosť, že disciplinárne obvinený prijal od sťažovateľa sumu 4 800 eur, na ktorej prijatie

nemal žiadny právny titul, a napriek uvedenému túto sumu nevrátil. Obrana disciplinárne obvineného, že sa snažil vec riešiť, bola vyvrátená vykonaným dokazovaním, a to najmä predložením e-mailovej komunikácie medzi právnym zástupcom sťažovateľa a disciplinárne obvineným. Z vykonaného dokazovania naopak vyplýva, že disciplinárne obvinený konal takým spôsobom, aby oddŕžoval odstránenie protiprávneho stavu, t. j. vrátenie neoprávnene prijatej platby.

Vzhľadom na to, že bolo preukázané, že skutky uvedené v návrhu sa stali, že ich spáchal disciplinárne obvinený, disciplinárny senát tiež zisťoval, či skutky majú znaky disciplinárneho previnenia a dospel k záveru, že disciplinárne obvinený vedel, že svojím konaním môže porušiť povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2, 3 § 28 ods. 4 zákona o advokácii a pre prípad, že také porušenie spôsobí, bol s tým uzročený. To znamená, že konanie disciplinárne obvineného možno hodnotiť ako zavinené konania s nepriamym úmyslom. Pri druhu disciplinárneho opatrenia vychádzal disciplinárny senát z hodnotenia okolností prejednávaneho prípadu v zmysle § 56 ods. 4 zákona o advokácii. V neprospech disciplinárne obvineného nevyhodnotil disciplinárny senát žiadne skutočnosti. Disciplinárny senát vyhodnotil v prospech obvineného priznanie sa ku skutku 2) a jeho oľutovanie. Disciplinárny senát považoval za spravodlivé a primerané uložiť disciplinárne obvinenému podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii peňažnú pokutu vo výške vo výške 960 eur.

Proti rozhodnutiu sp. zn. DS X-80/2017:2268/2017 zo dňa 26. 2. 2018 podal disciplinárne obvinený odvolanie dňa 9. 5. 2018 (rozhodnutie prevzal splnomocnenec 23. 4. 2018) proti výroku, ktorým bol uznaný za vinného v celom rozsahu. K bodu 1 uvádza, že jeho vzťah s pánom A. B. voči jeho osobe je jasne súkromnoprávneho charakteru. Medzi nimi nikdy nebola podpísaná žiadna dohoda ani mandátna zmluva, ktorá by upravovala vzťah súvisiaci s výkonom advokácie. Má za to, že predmetný spor nie je a ani nemôže byť predmetom disciplinárneho stíhania, v opačnom prípade by sa postup SAK mohol chápať ako precedenčné rozhodnutie, pričom SAK by bola povinná disciplinárne posudzovať všetky záväzky advokáta, ako súkromnoprávneho charakteru, tak aj obchodnoprávneho. Ako príklad uvádza neplatenie splátky úveru, dlhu. SAK neskúmala premlčanie tohto záväzkového vzťahu ani okolnosti, ktoré mu predchádzali. Tieto okolnosti sú úplne súladné s právnym poriadkom a Ústavou SR. Pokiaľ má existovať občianskoprávny vzťah medzi sťažovateľom a advokátom a z neho vyplývajúce nároky, nie je v pôsobnosti disciplinárneho senátu takéto vzťahy posudzovať a rozhodovať o nich, keďže o takýchto prípadných nárokoch môže rozhodnúť jedine súd v rámci občianskeho súdneho konania. Vo vzťahu k bodu 2) uvádza, že v tomto prípade skutočne došlo k pochybeniu na jeho strane, avšak s prihliadnutím na mieru zavinenia namieta výšku uloženej pokuty, ktorú v tomto prípade považuje za neprimerane vysokú, vzhľadom na okolnosti prípadu a postup revíznjej komisie pri posúdení závažnosti porušenia advokátskych predpisov a mieru osobnej zaujatosti pri podaní sťažnosti. Navrhuje, aby odvolací senát v súlade

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

s § 44 písm. b) a c) Disciplinárneho poriadku SAK rozhodnutie SAK zo dňa 26. 2. 2018 zmenil.

Postupujúc podľa § 39 ods. 5 Disciplinárneho poriadku SAK konal dňa 16. 10. 2018 odvolací disciplinárny senát na podklade podaného odvolania disciplinárne obvineného tak, že preskúmal výrok napadnutý odvolaním, ako aj zákonosť a odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia a postup prvostupňového disciplinárneho senátu. Po oboznámení sa so všetkými dôkazmi, ako aj stanoviskami obidvoch strán dospel k záveru, že odvolaniu disciplinárne obvineného doručeného SAK dňa 10. 5. 2018 proti rozhodnutiu X. disciplinárneho senátu SAK nevyhovuje a rozhodnutie ako vecne správne potvrdzuje.

Odvolací disciplinárny senát konštatuje, že prvostupňový disciplinárny senát v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 58 ods. 6 zákona o advokácii v spojení s § 21 ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK, pričom výstižne a dostatočne odôvodnil, čo ho viedlo k vydaniu rozhodnutia a vysporiadal sa s rozhodujúcimi skutočnosťami. Rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho senátu zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia.

Disciplinárny senát v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil.

Odvolateľ v podanom písomnom odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa disciplinárny senát nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijať právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia disciplinárneho senátu je vecne správne, pričom v jednotlivých súvislostiach naň poukazuje aj odvolací disciplinárny senát.

Odvolací disciplinárny senát k bodu 1. námietok uvádza, že sa nestotožňuje s tvrdením disciplinárne obvineného, že vzťah medzi ním a sťažovateľom p. A. B. je jasne súkromnoprávneho charakteru. Ani navrhovateľka, ani disciplinárny senát nikdy netvrdili, že vzťah medzi ním a sťažovateľom je advokát – klient, je však nepopierateľné, že disciplinárneho previnenia sa dopustil pri výkone advokácie, kde disciplinárne obvinený zastupoval protistranu (sťažovateľa) a prijal plnenie priznaných trov právneho zastupovania a neoprávnenú platbu predstavujúcu súdny poplatok, v spore vedenom na okresnom súde. Etické pravidlá, disciplinárna a súdna prax rozšírili povinnosť „pri výkone advokácie“ aj na správanie advokáta v bežnom občianskom živote. Z vyjadrenia disciplinárne obvineného na pojednávaní dňa 26. 2. 2018 vyplynulo, že i keď mal za preukázané, že neoprávnene prijal na svoj účet 4 800 eur, tieto nielenže nevrátil, ale robil obštrukcie, aby k vráteniu neprišlo. Priam neuveriteľné je vyjadrenie disciplinárne obvineného k popisu prijímania platieb „bolo bežnou praxou, že platby, ktoré nevedeli priradiť alebo aj časti pla-

tieb riadne prijali ako príjem, odviekli z toho daň z pridanej hodnoty a riadne zdanili daňou z príjmu“. Nie menej uveriteľná je argumentácia, že si chcel preverovať prijatú platbu v banke, „v ktorej už nemal účet“ – predsa je povinný viesť si účtovníctvo, takže túto otázku mohol mať u účtovníka preverenú nie v dlhšom čase ako za dve hodiny. Vo vzťahu k bodu 2) disciplinárne obvinený priznal pochybenie, namieta však výšku uloženej pokuty s prihliadnutím na mieru zavinenia. Z dôvodov uvedených k bodu 1) odvolací disciplinárny senát nevzhladol žiadne dôvody, pre ktoré by malo byť uložené disciplinárne opatrenie zmenené.

Z týchto dôvodov odvolací disciplinárny senát odvolaním napadnuté rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho senátu podľa § 59 ods. 2 zákona o advokácii s použitím § 43 Disciplinárneho poriadku SAK ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Nemecko: Advokácia v kolíske kontinentálneho práva

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát/advokátka po nemecky:

Rechtsanwalt/Rechtsanwältin

Počet aktívnych advokátov v roku 2017: **164 406**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 500

Internetové stránky

Spolková nemecká advokátska komora: brak.de

DAV: anwaltsverein.de

Časopisy nemeckej advokácie

BRÄK-Mitteilungen: www.brak-mitteilungen.de

AnwaltsBlatt (DAV): anwaltsblatt.anwaltsverein.de

BUNDESRECHTSANWALTSKAMMER

DeutscherAnwaltVerein

O výraznom vplyve nemeckého práva na európsku právnu kultúru svedčí aj samotný názov kontinentálneho právneho systému, ktorý býva označovaný ako *romanskogermánsky*. Ide o jeden zo štyroch uznávaných svetových právnych systémov, ku ktorému sa hlási aj slovenský právny poriadok.

Základná charakteristika hovorí, že románsko-germánsky model sa vyznačuje písaným právom, legislatívnym právom a systémom občianskeho práva v kódexovej forme. Germánske právo tvorí jednu z jeho hlavných podskupín založenú

na nemeckom práve ovplyvnenom obyčajovým právom germánskych kmeňov. Druhá z podskupín, nordické právo, však tiež nemôže poprieť vplyv nemeckého práva, najmä právneho myslenia, formovaného náboženským reformačným hnutím.

Germánske právo sa začína formovať po vzniku Svätej ríše rímskej v období medzi 9. a 13. storočím. Právny systém bol však značne nejednotný kvôli etnickej rozmanitosti germánskych kmeňov a rôznorodosti orgánov tvoriacich právo (súdy, ľudové zhromaždenia). V 11. storočí sa začína stabilizovať na základe teritoriálne aplikovaného krajinského práva, ktoré sa delilo na lénne a mestské (Landrecht). Mestské právo v Norimbergu či Magdeburgu zakotvené v právnych knihách sa stalo vzorom aj za hranicami Nemecka. Výrazne do práva zasiahla recepcia rímskeho práva, ktoré však bolo modifikované na základe nemeckého práva, keďže postupne sa rímske právo ukázalo ako nedostatočné a rástol dopyt po národnom práve.

Rozkvet ideí prirodzeného práva zaznamenal 17. a 18. storočie, kedy sa narodil aj Immanuel Kant, jedna z najvýraznejších osobností nemeckej filozofie, ktorého nemeckí autori považujú za východisko základov pre doktrínu právneho štátu (*Rechtsstaat*). Kant sa venuje myšlienke ideálneho štátu založeného na zvrchovanosti písanej ústavy, kde vládne permanentný mier ako základ ľudského šťastia a blahobytu. Mier vďaka právu, štát tvorený mužmi pod vládou práva.

Pojem *rechtsstaat* zaviedol v roku 1813 nemecký politik a profesor práva Carl Theodor Welcker. Prvou kodifikáciou sa mohlo popýšiť Prusko v roku 1794. Ďalej mala vplyv na formovanie kontinentálneho práva historickoprávna škola a jej významný predstaviteľ Friedrich Carl von Savigny (1799 – 1861), ktorý sa snažil tlmíť vplyv radikálnych revolučných zmien a ostro kritizoval prijatú kodifikáciu občianskeho práva. Presadzovala sa striktná aplikácia všeobecného rímskeho práva, dôraz na silu historickej tradície a nemenných inštitútov rímskeho práva. Išlo o reakciu na snahy o veľké súkromnoprávne kodifikácie a zavedenie jednotného právneho poriadku pre Nemecko. (**foto 1** – nemecká známka z roku 1981 s nápisom „Právny štát, základný koncept demokracie“)

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (1811), prvý občianskoprávny kódex, bol koncipovaný pod vplyvom osvietenstva a prirodzenoprávnej školy. *Zivilgesetzbuch* (1907) vychádza, naopak, z historickoprávnej školy. Nemecký právny systém nacistického typu stratil mnoho prvkov kontinentálneho práva. Zostal budovaný na legislatívnej báze, vrátil sa k starým germánskym tradíciám, no dochádza k opusteniu koncepcie právneho štátu a ľudských práv a občianskych slobôd – prioritný bol záujem národa, povýšený nad záujem jednotlivca.

Nemecký právny pozitivizmus bol predmetom silnej kritiky po druhej svetovej vojne, keďže bol obvinený z napomáhania nacizmu pri preberaní kontroly nad Nemeckom právnu cestou. Právny filozof a právnik Gustav Radbruch sformuloval kritiku právneho pozitivizmu v roku 1945 v tzv. *Radbruchovej formule*, podľa ktorej „konflikt medzi spravodlivosťou a právnou istotou je možné riešiť len tak, že pozitívne právo, zaistené predpismi a mocou, má prednosť aj vtedy, ak je obsahovo nespravodlivé a neúčelné, okrem prípadu, ak rozpor medzi pozitívnym zákonom a spravodlivosťou dosiahne tak neznesiteľnej miery, že zákon musí ako „nenáležité právo“ spravodlivosti ustúpiť“. Stanovuje nutnosť ochrany spravodlivého práva pred neúnosnou mierou pozitívneho práva. Radbruchove myšlienky sa stali základom pre formovanie po vojnovnej, na hodnotách založenej právnej vedy (*Wertungs-jurisprudenz*).

Po rozdelení Nemecka na východné a západné došlo prirodzene aj k vytvoreniu dvoch odlišných právnych systémov. Východné Nemecko zavádzalo normy pod vplyvom socialistickej ideológie, západné Nemecko oprášilo a novelizovalo použiteľné staré predpisy, no prijalo ústavu, ktorá mala predchádzať chybám spôsobeným Weimarskou ústavou z roku 1919. Po zjednotení Nemecka sa aplikovalo právo západného Nemecka na celom území. V duchu federalizmu si jednotlivé spolkové štáty zachovali určité špecifiká. Západné Nemecko bolo jedným zo zakladateľov Európskeho hospodárskeho spoločenstva (1957), východné Nemecko pristúpilo v roku 1990 po ukončení studenej vojny.

Historické míľniky nemeckej advokácie

Prvé združenia advokátov na území Nemecka mali podobu advokátskych spolkov. **Nemecký advokátsky spolok** (*Deutscher Anwaltsverein* – DAV) bol založený v auguste 1871 po-

čas tradičného Dňa advokácie v Bambergu na základe iniciatívy pruských a bavorských advokátskych spolkov. Regionálne advokátske spolky majú teda o niečo hlbšiu históriu, napríklad Bavorský spolok bol založený v roku 1861. Po svojom založení mal Nemecký advokátsky spolok skôr charakter čestného združenia než stavovskej organizácie. Hlavnou náplňou bolo zastupovanie ekonomických záujmov advokácie a organizovanie podujatia Dni advokácie. DAV vydával v rokoch 1872 – 1939 stavovský časopis *Die Juristische Wochenschrift* (foto 2).

Nemecký advokátsky spolok menil svoje sídlo s ohľadom na politické a spoločenské zmeny. Z Berlína putoval v 30. rokoch do Lipska, následne po druhej svetovej vojne bol presťahovaný do Hamburgu, od roku 1977 sídlil v Bonne a v roku 2000 sa opäť vrátil do Berlína, hlavného mesta, kde majú svoje sídlo všetky ostatné relevantné inštitúcie.

Počas weimarskej republiky sa DAV snažil uplatniť priamy vplyv na ríšsku legislatívu, ale často nedokázal riešiť pálčivé problémy advokátskej praxe. Na prelome rokov 1933/34 sa aj DAV stal subjektom „synchronizácie“ (*Gleichschaltung*) celej spoločnosti v línii nacistickej strany. Hoci sa tak stalo v porovnaní s inými organizáciami neskôr, no i tak bez väčšej rezidencie. Postupne boli všetky regionálne spolky formálne rozpustené.

Znovuzaloženie DAV po druhej svetovej vojne bolo realizované zásluhou advokáta Dr. Emila von Sauera z Hamburgu. V porovnaní s pôvodným spolkom, ktorý bol založený na individuálnom členstve, tentoraz sa zakladatelia rozhodli

3

zapojiť regionálne spolky a začať fungovať na báze kolektívneho členstva. Zasadil sa o prijatie spolkov z britskej, francúzskej i americkej okupačnej zóny. Po druhej svetovej vojne bol prvýkrát organizovaný Deň advokácie (*Anwaltstag*) v roku 1949 v meste Coburg. Od roku 1950 sa postupne zakladali spolky v južnom Nemecku, ktoré sa pripájali k DAV.

4

5

Od roku 1953 začal DAV venovať zvýšenú pozornosť vzdelávaniu advokátov a narastajúci objem vzdelávacích aktivít prevzala pod svoje krídla Nemecká vzdelávacia akadémia založená v roku 1978. Dnešných 29 pracovných skupín vznikalo postupne od roku 1976.

Zakladanie regionálnych stavovských komôr, členstvo v ktorých bolo pre aspirujúceho advokáta povinné, sa začalo v roku 1879, zatiaľ bez zastrešujúcej organizácie. V roku 1908 bola založená **Rada predsedníctiev regionálnych komôr**. V roku 1935 vznikla **Ríšska advokátska komora**. Po druhej svetovej vojne vznikajú pracovné skupiny s členskou základňou pozostávajúcou zo zástupcov regionálnych komôr. **Bundesrechtsanwaltskammer** ako zastrešujúca organizácia bola založená v roku 1959 s cieľom zjednotiť advokátske komory jednotlivých regiónov a umožniť tak jednotnú vnútroštátnu a zahraničnú reprezentáciu nemeckej advokácie. Päť regionálnych komôr východného Nemecka sa pripojilo v roku 1990.

V Nemecku teda funguje dvojkoľajný systém advokátskych spolkov a advokátskych komôr.

Sídlo nemeckej advokácie

Nemecká advokácia na spolkovej úrovni má sídlo v Berlíne. Obe hlavné organizácie – BRAK i DAV – sídlia na tej istej ulici, Littenstraße, hneď veľa seba. (foto 3)

Kancelária BRAK bola otvorená v roku 2001 v Berlíne, kam sa presťahovala z Bonnu. Nachádza sa v budove *Hans-Litten-Haus*, pomenovanej po nemeckom advokátovi Hansovi Littenovi. **Hans Litten**, narodený 19. 6. 1903 v Halle/Saale, sa usadil v roku 1928 ako advokát pri berlínskom súde.

Na pozadí vzostupu nacionálneho socializmu sa jeho právne služby zameriavali na zastupovanie klientov, ktorí sa stali obeťami násilností nacistov. Hoci štúdium práva nebola jeho voľba a právna doktrína sa mu zdala nudná, štúdium skončil s výbornými výsledkami a svoju budúcnosť videl jasne – odmietol lukratívne pozície a rozhodol sa zastupovať pracujúcu triedu. Svoj osud spečatil v roku 1931, kedy predvolal ako svedka Hitlera, ktorý po trojhodinovom výsluchu vraj nikdy nedovolil vysloviť Littenovo meno. V roku 1933 ho 29-ročného odvieďli do koncentračného tábora. Zomrel v Dachau v roku 1938. **(foto 4)**

V berlínskej kancelárii sa nachádza aj vedenie a redakcia stavovského časopisu *BRAK-Mitteilungen*.

Ďalšia významná kancelária BRAK sa nachádza v Bruseli **(foto 5)**, bola založená v roku 1991. Európske právo v posledných rokoch čoraz viac formovalo povolanie advokáta. Právne služby už nie sú len právnym poradenstvom na vnútroštátnej úrovni, ale majú čoraz viac cezhraničný charakter a musia zohľadňovať požiadavky v oblasti vnútorného trhu, justičnej spolupráce, ochrany spotrebiteľa a práva hospodárskej súťaže EÚ. Okrem monitorovania činností a projektov inštitúcií EÚ je táto kancelária zodpovedná aj za udržiavanie kontaktu s poslancami Európskeho parlamentu, úradníkmi Komisie a zástupcami Rady.

Talár nemeckých advokátov

Bežný talár advokáta je celočierny a jeho nosenie upravuje čl. 20 Advokátskeho poriadku (*Berufsordnung für Rechtsanwälte BORA*). Výrazným modrým lemom sa odlišuje talár patentových advokátov. **(foto 6)**

Ocenenie *Zlatý talár* udeľuje každoročne Advokátsky spolok v Lipsku advokátovi alebo advokátke za významný prínos pre spoločnosť. **(foto 7)**

Štruktúra stavovskej organizácie a štatistiky

V roku 2017 z celkového počtu 164 406 členov komôr advokáti vykonávalo 56 502 žien. Usadených euroadvokátov bolo zapísaných 629, hlavne z Francúzska, Grécka, Talianska, Poľska a Rakúska.

Nemecký advokátsky spolok (DAV), najstaršia nezávislá organizácia zastupujúca záujmy advokácie v Nemecku, v súčasnosti združuje 63 000 členov z 257 miestnych advokátskych komôr, vrátane 13 regionálnych komôr sídlacích v zahraničí (Belgicko, Holandsko, Poľsko, Ukrajina, Taliansko, Španielsko, Portugalsko, Anglicko, Česko, Francúzsko, Grécko, Štrasburg, Luxembursko).

Členstvo advokátov v DAV je dobrovoľné. Vnútorne sa skladá zo 40 špecializovaných výborov zameraných na rôzne oblasti poskytovania právnych služieb, ako aj 30 sekcií rozdelených na základe právnych odvetví, ktoré realizujú vzdelávacie podujatia, umožňujú špecializáciu a predstavujú platformu na výmenu poznatkov a informácií. *Deutsche Anwalt Akademie*, advokátska akadémia pri DAV, poskytuje už vyše 40 rokov vzdelávacie aktivity svojim členom v podobe rôznych seminárov, on-line seminárov a kurzov potrebných na získanie špecializácie.

Od roku 2019 je predsedníčkou DAV advokátka a notárka **RAinuNin Edith Kindermann**. Ide o historicky prvú ženu na tejto pozícii. **(foto 8)**

Nemecká spolková advokátska komora (BRAK) oslávila 60-tku a predstavuje zastrešujúcu organizáciu advokátskej samosprávy v Nemecku. Nevykonáva žiadnu kontrolnú funkciu nad jednotlivými advokátmi, keďže tieto právomoci majú v rukách regionálne komory, ale zastupuje záujmy advokátskeho povolania ako celku. Zasadzuje sa kontinuálne za ochranu nezávislého postavenia advokátov v demokratic-

6

7

8

9

10

kom a právnom štáte. Jej hlavnou úlohou je pomáhať pri formovaní právneho rámca pre povolanie advokáta, ako aj zastupovať nemeckú advokáciu na európskej a mezinárodnej úrovni. Pripravuje legislatívne návrhy, zúčastňuje sa na rôznych projektoch a na verejnej diskusii.

Regionálne komory sú základom samosprávy advokátov v Nemecku. Každý advokát musí byť členom jednej z regionálnych komôr. Je ich 28, z toho 27 komôr s teritoriálnou pôsobnosťou a jedna komora združujúca advokátov so špecifickým oprávnením zastupovať pred Spolkovým súdnym dvorom. Toto oprávnenie má aktuálne 40 členov. Spolkový súdny dvor (*Bundesgerichtshof*) je príslušný riešiť na najvyššej inštancii zjednodušene povedané „všeobecnú agendu“. Okrem toho existujú na rovnakej úrovni aj špecializované „najvyššie“ súdy, ako napríklad pre oblasti pracovného práva (*Bundesarbeitsgericht*) či sociálneho práva (*Bundessozialgericht*). Tie už ale „svojich“ advokátov nemajú. Územie regionálnych komôr sa neviaže na 16 spolkových štátov, ale na pôsobnosť vyšších regionálnych súdov. (foto 9)

Prezidenti 28 regionálnych komôr tvoria valné zhromaždenie Spolkovej advokátskej komory. Spomedzi nich je volené prezídium BRAK, ktoré implementuje rozhodnutia valného zhromaždenia. Pri tejto činnosti ho podporuje vedenie BRAK. Odborné výbory BRAK pripravujú pre prezídium odborné posudky a stanoviská najmä k legislatívnym návrhom.

Legislatívne zhromaždenie (*Satzungsversammlung*) je zákonodárnym orgánom spolkovej advokátskej komory. Prijíma predpisy v oblasti stavovského poriadku advokátov ako aj špecializovaných advokátov (*Fachanwalt*). Advokát so všeobecnou praxou sa stane špecializovaným advokátom v určitej oblasti (*Fachanwalt*), napríklad v oblasti pracovného práva, keď splní určité kritériá. Tie sú pre každú oblasť iné, ale v zásade ide o určitý počet prípadov a dodatočné vzdelanie v danej oblasti.

V roku 2009 bola novozavedená Zmierovacia rada advokácie (*Schlichtungsstelle*). Jej úlohou je urovnávanie majetkovoprávných sporov medzi advokátmi a klientmi.

Legislatívne zhromaždenie BRAK je tzv. parlamentom advokácie. Ide o nezávislý orgán s rozhodovacou právomocou. Organizačne patrí pod BRAK. Prijíma stavovské pravidlá výkonu advokácie (BORA) a špecializovanej advokácie (FAO). BORA predstavuje akési doplnenie spolkového advokátskeho poriadku (BRAO) v oblasti povinností advokátov pri výkone povolania. FAO upravuje podmienky a procesný postup na nadobudnutie titulu špecializovaného advokáta.

Legislatívne zhromaždenie pozostáva z priamo volených členov regionálnych advokátskych komôr, prezidentov regionálnych advokátskych komôr a členov prezídia BRAK. Oprávnenie hlasovať však majú výlučne členovia, ktorí boli priamo zvolení v jednotlivých regionálnych advokátskych komorách v slobodných, rovných a tajných voľbách (nie predsedovia ani členovia prezídia). Legislatívne zhromaždenie je teda obzvlášť demokraticky legitimované. Každý advokát si do tohto orgánu môže zvoliť svojho zástupcu. Členovia legislatívneho zhromaždenia, rovnako ako členovia valného zhromaždenia a prezídia, vykonávajú svoju funkciu ako čestnú (bez nároku na odmenu).

Funkciu predsedu BRAK od roku 2018 zastáva advokát a notár **Dr. Ulrich Vessel**. (foto 10)

Aktuálne úspechy a výzvy

Law – Made in Germany

Spolkové ministerstvo spravodlivosti a BRAK spojili sily s ďalšími zástupcami právnických profesií a vytvorili *Alianciu pre nemecké právo*, ktorej cieľom je presadzovať aplikáciu nemeckého práva na celosvetovej úrovni. Vychádzajú z premisy, že nielen nemecké produkty sú kvalitné, ale aj právo „vyrobené v Nemecku“ môže súťažiť na úrovni štátnych systémov a právnej kultúry, najmä v porovnaní s anglosaskou právnou kultúrou. Stav právnej istoty, vymožitelnosti práva, nízkonákladovosti a predvídateľnosti práva v Nemecku je „kvalitný vývozný materiál“. Nemecko sa umiestnilo v prvej päťke vo *World Economic Forum Global Competitiveness*

Report 2008 – 2009 v kategórii *Efektívnosť právneho systému*. Na www.lawmadeingermany.de je možné nájsť súvisiacu brožúrku.

Pakt na ochranu právneho štátu

V ostatných rokoch sa pojem *právny štát* v nemeckej spoločnosti začal spájať s rozširovaním administratívnych oprávnení, sprísňovaním trestných činov či zaťažujúcou byrokraciou. V reakcii na to vládne strany v koalícnej zmluve prijali *Pakt o právnom štáte*, ktorý má za cieľ poukázať na pravý zmysel opatrení na posilnenie právneho štátu, teda ochranu práv občanov. V rámci tohto dokumentu vláda rozhodla v januári 2019 otvoriť 2 000 pracovných miest pre sudcov a prokurátorov. BRAK i DAV sa zapojili do diskusie o opatreniach na posilnenie právneho štátu, poukazujú neustále na to, že pracovnými miestami sa záväzok voči právnomu štátu nekončí, ale že cieľom je prístup k spravodlivosti pre všetkých, ochrana základných práv obvinených a podozrivých, či pozitívne skúsenosti s fungovaním justície a rešpektovaním práv.

Deutsche Anwaltstag a Medzinárodné advokátske fórum

Tradícia Dní advokácie, ktorá siaha hlboko do minulosti, má dnes svoju podobu v odbornej konferencii s bohatým programom, ktorú organizuje DAV každoročne v máji tak pre nemecky hovoriacich účastníkov, ako aj pre zahraničných hostí. *Deutsche Anwaltstag* (DAT) je celonárodná konferencia advokátov, ktorá sa zaoberá odbornými a právnymi otázkami. Zhromažďuje advokátov, zástupcov súdnictva, politiky, vedy a tlače na účely spoločenskej, právnej a profesionálnej výmeny. Je jedným z najväčších podujatí zameraných na vzdelávanie v oblasti práva v Nemecku. DAT 2020 sa bude konať vo Wiesbadene od 17. do 19. júna 2020. Zúčastní sa 50 prednášok, 70 vystavovateľov a 2 000 účastníkov.

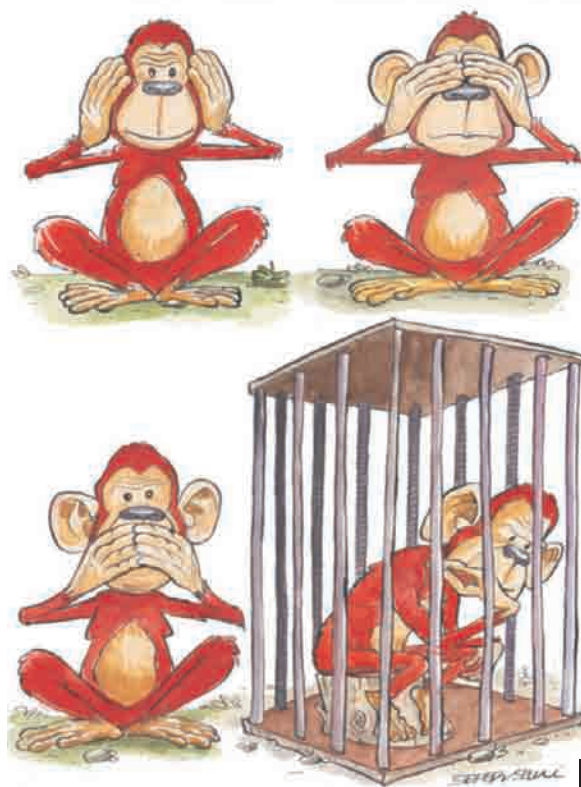
V roku 2013 Spolková nemecká advokátska komora založila tradíciu ďalšieho výrazného podujatia s názvom *Medzinárodné advokátske fórum*, ktoré sa koná každé dva roky a púta pozornosť advokátov z vyše 30 krajín nielen z Európy.

Elektronizácia

Podobne ako v iných krajinách, aj Nemecko sa borí s elektronizáciou justície. V ostatných rokoch prebiehalo zavádzanie nových elektronických schránok pre advokátov (*besonderes elektronisches Anwaltspostfach – beA*) a zavádzala sa tiež elektronická voľba do orgánov komôr. V Nemecku je problémom nekonzistentný súdny systém v 16 spolkových štátoch, v niektorých z nich súdy na elektronizáciu nie sú pripravené vôbec. Celoštátne sa očakáva pripravenosť systému až v roku 2022, ale advokáti s novými elektronickými schránkami, komorovým cloudom a preukazmi by mali byť pripravení na rôzne eventuality vývoja. Do roku 2024 sa predpokladá aj elektronizácia trestnoprávneho procesu.

Cena nemeckých advokátov pre najlepšieho karikaturistu

Od roku 1998 Spoková nemecká advokátska komora každé dva roky udeľuje ocenenie medzinárodne uznávaným umelcom v oblasti karikatúry, ktorí využívajú svoje kritické zobrazenie súčasných politických a kultúrnych problémov v snahe

11

o „spravodlivejší a ľudskejší svet“. Členom poroty zvykne byť predseda BRAK, ďalej zástupca umeleckej inštitúcie (napr. riaditeľka Nemeckého múzea karikatúry a kresby) a zástupca novinárov. Cena pre víťaza je 5 000 eur. Držiteľom ocenenia v roku 2018 bol Sefer Selvi. (foto 11)

Výstava Advokáti, ktorí nemali práva

Výstava sa konala po prvý raz v roku 1998 na základe iniciatívy vtedajšieho predsedu BRAK Dr. Bernharda Dombeka a na návrh izraelského advokáta Joela Leviho. Prvým krokom bolo zostavenie zoznamu židovských advokátov, ktorí boli vyčiarknutí počas vládneho režimu národných socialistov. Postupne sa realizoval hlbší prieskum osudov týchto advokátov v rokoch 1933 až 1945 a výsledkom bola zmienená výstava. Od roku 2000 prešla 40 krajín, vrátane Mexika, Kanady a Jeruzalema. Oslovené boli aj európske advokátske komory, aby prispeli ďalšími informáciami, čím sa vytvorili puzle spomienok na „odvážnych ľudí, ktorí zastupovali svojich klientov, až kým sa sami nestali obeťami“. Advokáti postupne strácali práva – od práva vyokávať svoje povolanie až po právo na život.

Zahraničné aktivity

Prvou podpredsedníčkou Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) je tento rok nemecká advokátka **Margaret Graf von Galen** (foto 12), ktorá prevezme predsednícke žezlo v roku 2021. Táto rešpektovaná obhajkyňa sa roky venuje okrem svojej praxe aj zahraničným aktivitám. Nemecká delegácia vystupuje v rámci

12

CCBE veľmi aktívne a výrazne. Po nemecky hovoriace komory držia spolu a ak to považujú za potrebné, jednotne presadzujú rôzne reformy. Podobne je nemecká advokácia aktívna aj v Medzinárodnej advokátskej komore (IBA), kde sa aktuálne zasadzuje za zmenu vnútornej štruktúry.

BRAK je členom Medzinárodnej únie advokátov (UIA), udržiava zahraničné vzťahy s viac ako 40 krajinami východnej Európy, Kaukazu, Balkánu, Strednej Ázie, Juhovýchodnej Ázie, Izraelu, Turecka a severnej Afriky. Ročne realizuje viac ako 60 projektov s partnerskými komorami a inštitúciami v zahraničí. BRAK sa angažuje v ostatných rokoch aj smerom k podpore advokátov v Číne, a to rôznym spôsobom – verejne žiada authority, aby rešpektovali základné práva advokátov, za týmto účelom organizuje podujatie Nemecko-čínsky dialóg o právnom štáte a realizuje aj semináre pre čínskych advokátov v Nemecku.

Projekt Európski advokáti na ostrove Lesbos

Projekt *Európski advokáti na ostrove Lesbos* iniciovala Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) a Nemecký spolok advokátov (DAV) v júni 2016. V októbri 2017 sa zmenil na nezávislú charitatívnu neziskovú organizáciu ELIL. Projekt podporilo 37 advokátskych komôr. Sgréckou vládou bolo podpísané memorandum o zabezpečení prístupu a poskytovaní právnej pomoci migrantom, ktorých len v roku 2015 prišlo na ostrov Lesbos 573 000 a v prvom polroku 2018 ich prišlo štyrikrát viac ako v prvom polroku 2017. Potreba právnej pomoci týmto osobám bola a je veľmi naliehavá. Množstvo zraniteľných osôb prichádza bez akejkoľvek znalosti azylového systému a práv o zjednocovaní rodín. V júni 2018 bolo na ostrove Lesbos 8 500 žiadateľov o azyl. Úlohou organizácie je poskytovať právne poradenstvo na účely prípravy na pohovor žiadateľov o azyl a právne rady ohľadom zjednocovania rodín podľa nariadenia Dublin. ELIL funguje na báze dobrovoľníctva advokátov z EÚ a za dva roky sa na ostrove vystriedalo 121 advokátov zo 17 krajín. (foto 13) Právna pomoc bola k dnešnému dňu poskytnutá vyše 9 000 osobám. Výkoným riaditeľom ELIL je anglický advokát Phil Worthington.

Ako spolupracujeme

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory sú pravidelne pozývaní na niekoľko zásadných medzinárodných konferencií, z ktorých treba spomenúť Berlínsku konferenciu európskej advokácie pod taktovkou Berlínskeho advokátskeho spolku, Medzinárodné advokátske fórum organizované každé dva roky Nemeckou spolkovou advokátskou komorou či *DeutscheAnwaltsTag* v réžii DAV. Tieto podujatia ponúkajú priestor na diskusiu o úlohe, postavení, vývoji a smerovaní advokácie v európskom, ako aj celosvetovom meradle.

BRAK dlhodobo prejavuje eminentný záujem o spoluprácu s krajinami strednej a východnej Európy. Zástupca BRAK je pravidelne členom stretnutia predsedov strednej a východnej Európy, ktorého členmi sú komory zo Slovenska, Česka, Maďarska, Poľska, Chorvátska, Slovinska a Rakúska.

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu (IRZ) spolu s BRAK a DAV organizuje Multilaterálny hospitačný program pre mladých advokátov zo strednej a východnej Európy, ktorí počas šesťtyždňového pobytu absolvujú teoretickú prípravu vo forme prednášok zo základných právnych odvetví nemeckého práva a následne štvortýždňovú praktickú stáž vo vybranej advokátskej kancelárii v Nemecku. Slovenská advokátska komora už 25 rokov realizuje výberové konanie na obsadenie spravidla jedného miesta stáži a dáva tak jedinečnú možnosť vyslať mladých advokátov do Nemecka s cieľom umožniť im praktickú skúsenosť s fungovaním advokátskych kancelárií v Nemecku, ako aj právnym poriadkom SRN.

Slovenská advokátska komora je od roku 2011 členom *Anwaltsfora* (Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra), ktoré sa koná každý rok v niektorej z krajín partnerských komôr – okrem Slovenska v Česku, Bambergu a Sasku. Ide o odbornú konferenciu otvorenú pre záujemcov z týchto komôr. Podujatie je zamerané na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví. Toto fórum je ťažiskovo zamerané na praktické otázky výkonu advokácie, odlišnosti v právnej úprave, prípadne na postrehy a problémy v rámci cezhraničnej spolupráce advokátov, resp. poskytovania právnych služieb v susednom štáte. Účastníci pozitívne hodnotia aj spoločenský rozmer podujatia, ktorý je dôležitý pre nadviazovanie kontaktov a možných budúcich pracovných vzťahov. Fórum je výsledkom dlhoročnej spolupráce a kontaktov so zástupcami Bamberskej advokátskej komory a Saskej advokátskej komory, ktoré predsedníctvo SAK rozvíjalo od deväťdesiatych rokov.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto wikipedia (1, 3, 4), anwaltverein.de (2),
anwaltsblatt.anwaltverein.de (8),
BRAK (10), CCBE (12), ELIL (13)

Za poskytnuté informácie a materiály ďakujem
JUDr. Zuzane Hnátovej, Dr. Veronike Horrer (BRAK)
a Eve Schriever (DAV).

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou,
Bamberskou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov tradičné

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
6. a 7. novembra 2020 v Prahe

Téma: „Well-being“ verzus vyhorenie a stres v praxi advokáta

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Program zahŕňa spoločnú večeru a celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov nemecky hovoriacich advokátov. Slovenská advokátska komora je partnerom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra od roku 2011 a organizátorom podujatia bola v roku 2013 a 2017. **Hlavným jazykom konferencie je nemčina, na odbornej časti konferencie je však zabezpečené kvalitné simultánne tlmočenie do českého jazyka.**

Blížšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladkova@sak.sk)

Správa z konferencie z roku 2019

V dňoch 8. a 9. novembra 2019 som sa z poverenia predsedníctva SAK zúčastnil na konferencii **Nemecko-Česko-Slovenské advokátske fórum** organizovanej v duchu pravidelnej rotácie organizátorov spomedzi jej členov Advokátskou komorou Bamberg v meste Bayreuth. Program bol venovaný jednému zo základných pilierov výkonu advokácie – povinnosti mlčanlivosti advokáta. Dopoludňajšia časť začala prednáškou pána Rieglera z RAK Bamberg na tému *Povinnosť mlčanlivosti advokáta vo svetle elektronickej komunikácie*. Následne vystúpili Dr. Christian Klostermann z RAK Sachsen na tému *Povinnosť mlčanlivosti a Outsourcing IT-služieb*, Dr. Heinz Krachta, Viceprezident RAK Bamberg na tému *Disciplinárne a trestnoprávne dopady porušenia mlčanlivosti advokátom*, kde okrem iného poukázal na prípady, kedy aj advokáti v Nemecku boli za dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti umiestnení do vyšetrovacej väzby s cieľom donútiť ich porušiť túto povinnosť. Poslednou dopoludňajšou prednáškou bol príspevok Franz-Josefa Schilla viceprezidenta RAK Sachsen *Ohlasovacia povinnosť pri legálnej daňovej optimalizácii*, v rámci ktorej kolega upozornil na povinnosť advokáta ohlasovať príslušným daňovým úradom aj prípady, kedy ich klienti podnikajú kroky k legálnej daňovej optimalizácii.

Popoludní vystúpil za ČAK Mgr. Michal Vávra s prednáškou *Povinnosť mlčanlivosti advokáta podľa českého práva a jej prelomenie*. Na ňu som v závere konferencie nadviazal za SAK s prednáškou *Povinnosť mlčanlivosti advokáta z pohľadu advokáta a advokátskej komory v Slovenskej republike*.

Smernica EÚ o boji proti praniu špinavých peňazí (u nás postupne transponovaná do zák. č. 297/2008 o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti), ako i smernica Rady (EÚ) 2018/822, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu atakujú, resp. do istej miery prelamujú povinnosť mlčanlivosti advokáta v intenciách, ako ju vníma drvivá väčšina advokátov a advokátskych komôr, t. j. povinnosť mlčanlivosti ako „spovedné tajomstvo“.

Účastníci konferencie sa po rozsiahlej diskusii zhodli na tom, že akékoľvek pokusy prelamovať povinnosť mlčanlivosti advokáta sú nebezpečným, hrubým zásahom do vzťahu advokát – klient, ktoré možno jednoznačne označiť za absolútne nepochopenie postavenia a úloh advokáta v justičnom systéme, pričom sa zhodli, že advokát rozhodne nie je subjekt, ktorý má v „popise práce“ odhaľovať trestnú činnosť. Na jej odhaľovanie a boj s trestnou činnosťou je príslušný verejný sektor – štát so svojím aparátom reprezentovaným policajnými zložkami a prokuratúrou, ktorých prvoradou úlohou je boj s kriminalitou, resp. dohľad nad zákonnosťou. Advokát ako jednoznačný subjekt súkromného sektora má úplne iné úlohy a poslanie v rámci justície – chrániť práva a oprávnené záujmy svojho klienta, a to aj voči štátu.

Záverom sa účastníci konferencie zhodli na tom, že je potrebné vynaložiť spoločné úsilie na ochranu povinnosti dodržiavania mlčanlivosti advokátmi vo vzťahu k ich klientom a na medzinárodnom poli spoločnými silami presadzovať ochranu tohto inštitútu.

JUDr. Juraj Veverka

Projekt LAWYEREX: Zahraniční stážisti na Slovensku

Slovenská advokátska komora sa v roku 2019 zapojila do projektu medzinárodnej výmeny advokátov (LAWYEREX), ktorého cieľom je realizácia výmenných stáží začínajúcich advokátov v Európskej únii. Advokáti v členských štátoch EÚ tak získavajú príležitosť oboznámiť sa s právnym systémom vybranej krajiny, s fungovaním advokátskej kancelárie a nadviazať kontakty s kolegami v zahraničí. Koordinátorom stáží je *European Lawyers Foundation* a projekt spolufinancuje Európska komisia.

Projekt LAWYEREX nadviazal na úspešný dvojročný projekt MULTILEX (2017 – 2019), ktorý získal výborné hodnotenie zo strany účastníkov aj Európskej komisie.

Dvojtyždenné výmenné stáže sa realizovali v priebehu decembra 2019 až februára 2020. Hostiteľskými inštitúciami v partnerských krajinách (Francúzsko, Španielsko, Grécko, Poľsko, Česká republika, Rumunsko, Litva, Cyprus) boli advokátske kancelárie a advokátske komory. Stáže boli určené pre mladých a začínajúcich advokátov a advokátky s praxou v maximálne sedem rokov. Podmienkou je znalosť anglického jazyka, prípadne jazyka krajiny hostiteľskej inštitúcie.

Slovenská advokátska komora po zapojení sa do projektu mohla ponúknuť dvom advokátom zo Slovenska vycestovať

do zahraničia a recipročne pricestovali do Bratislavy dvaja zahraniční uchádzači zo Španielska.

Ako prvý absolvoval stáž na Slovensku mladý advokát z mesta Tarancón v Španielsku **Luis Cebrian Fraile**, ktorý takpovediac vyrastal v advokátskej kancelárii, keďže k povolaniu advokáta ho priviedli rodičia a brat je takisto advokát. Počas dvojtyždenného pobytu sa ho ujala advokátska kancelária SOUKENÍK-ŠTRPKA, ktorá pripravila stážistovi plnohodnotný program.

Hlavnou náplňou práce stážistu bolo vypracovanie prípadových štúdií z oblastí, v ktorých sa Španielsko môže popýšiť bohatou judikatúrou na vnútroštátnej a európskej úrovni, účasť na pojednávaní na okresnom súde, zdieľanie výsledkov práce s kolegami v advokátskej kancelárii a networking. Pán Cebrian Fraile mal tiež možnosť zúčastniť sa na predvianočnom stretnutí záujemcov a členov AIJA v Bratislave (*Slovak AIJA Christmas Dinner*), na konferencii organizovanej právnickou fakultou, ako aj na prednáške so zahraničným hosťom, ktorú usporiadal Rozhodcovský súd SAK. Stážista

Luis Cebrian Fraile v advokátskej kancelárii
SOUKENÍK-ŠTRPKA

Zľava: JUDr. Tomáš Borec, María Eugénia Calderón Sanchez
a JUDr. Katarína Čechová

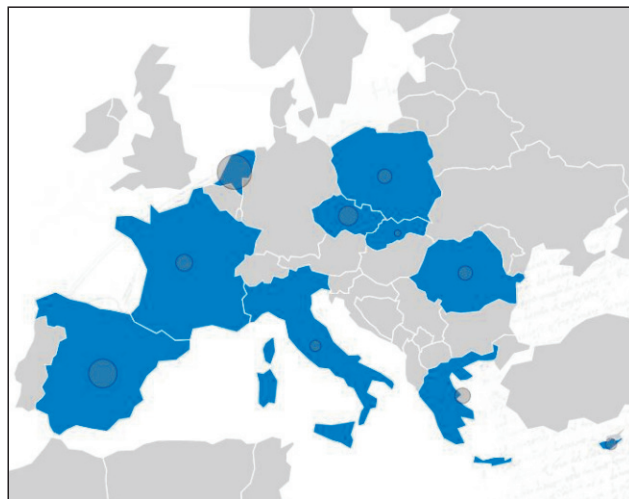

ocenil návštevu Slovenskej advokátskej komory, kde ho privítal jej predseda JUDr. Tomáš Borec. Veľmi pozitívne hodnotil prístup hosťovskej kancelárie SOUKENÍK-ŠTRPKA, ktorej členovia mu *pro bono* venovali čas a osobné nasadenie. Z diskusií vyplynulo, že rozdiely medzi advokátskymi praxami oboch krajín sú minimálne, najmä s ohľadom na členstvo v Európskej únii, no objavili sa aj rozdiely – napríklad v procese zakladania obchodnej spoločnosti. Pracovné prostredie takisto považoval za podobné, isté rozdiely pozoroval vo formalitách pri pracovnom stretnutí. Prekvapilo ho, že advokáti nenosia talár aj počas súdneho pojednávania v civilných veciach. „Verím, že vzájomné spoznávanie sa advokátov z jednotlivých európskych štátov a vzájomná výmena informácií je prospešná tak pre advokátov, ako aj pre klientov, keďže v advokátskej praxi sa stretáme často s agendou s cezhraničným prvkom a aplikujeme právo EÚ,“ povedal na záver.

Advokátska kancelária Čechová & Partners „otvorila svoje brány“ druhej stážistke. **María Eugenia Calderón Sanchez** je obhajkyňou v Madride a počas dvoch týždňov mala možnosť porovnať prácu advokáta v Španielsku a na Slovensku. „Dvojtyždenná stáž je perfektná, na dlhšie by som kanceláriu nemohla opustiť. V Madride pracujú advokáti veľmi veľa, začíname o deviatej a končíme často až o polnoci. Na Slovensku to nie je inak, ale vy obedujete oveľa skôr, takže veci, ktoré plánujete na doobedie musia byť rýchle a efektívne. My sa s klientom a kolegami vždy dlho rozprávame, na obed nejdeme skôr ako o 14:30,“ s úsmevom podotkla.

Hosťovská advokátska kancelária oboznámila stážistku so svojou agendou, prizvala ju na súdne pojednávanie a spoločne konzultovali európsku legislatívu. V prvý deň stáže pani Calderón prijal na komore aj JUDr. Tomáš Borec a zúčastnila sa na regionálnom stretnutí advokátov z Bratislavského kraja. Úspechy a výzvy slovenskej advokácie bolo zaujímavé porovnať s tými španielskymi, keďže pani Calderón pôsobí aj

v pracovnej skupine Madridskej advokátskej komory. Zaujímavé bolo tiež porovnanie priebehu súdneho pojednávania v oboch krajinách – zážitok bol umocnený tým, že práve počas jej návštevy museli súd evakuovať z dôvodu poplašnej správy. Táto skutočnosť, ale aj celkovo prieťahy v súdnom konaní, boli pre stážistku prekvapivé.

Pani Claderón si vďaka hosťovskej kancelárii rozšírila svoje znalosti z oblasti obchodného práva a získala kolegov na Slovensku, na ktorých sa bude môcť v prípade potreby obrátiť. Advokátska kancelária Čechová & Partners v spolupráci so SAK zabezpečila stážistku aj diskusiu s trestnými obhajcami, aby si mohla porovnať skúsenosti z oblasti vlastnej expertízy a umožnila absolvovať počas stáže on-line kurz Rady Európy HELP o procesnoprávných zárukách v trestnom konaní pre obvinených a právach obetí trestných činov.

Dúfajme, že rovnako pozitívne skúsenosti budú mať naši advokáti, ktorí sa chystajú na stáž do zahraničia. Ešte raz ďakujeme advokátskym kanceláriám, ktoré venovali svoj čas a dôveru stážistom.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

María Eugenia Calderón Sanchez (v strede) v advokátskej kancelárii Čechová & Partners

Dojmy z návštevy Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu

V rámci ďalšieho vzdelávania som nedávno absolvovala služobnú cestu do Luxemburgu realizovanú formou individuálnej návštevy advokáta na pojednávaní Všeobecného súdu a Súdneho dvora EÚ (ďalej len „ESD“). Dovoľte mi touto cestou podeliť sa o svoje skúsenosti, ktoré možno budú pre kolegov užitočné.

Na účasť na pojednávaní ESD sa netreba vopred špeciálne ohlasovať či objednávať. Zoznam pojednávaní sa zverejňuje na oficiálnej stránke www.curia.eu zhruba na mesiac vopred.

Je potrebné poznamenať, že ESD funguje na výbornej organizačnej báze, a to prakticky už od prvého kontaktu na bezpečnostnej kontrole pri vstupe do budovy ESD. Budovy ESD sú majestátné, priestorovo veľkorysé, dekorované umeleckými dielami, medzi ktorými sa vyníma socha Mysliteľa od Augusta Rodina. V rámci galérie, ktorá spája prechod medzi budovami ESD, sa nachádza kaviareň, reštaurácia, kiosk a knižnica ESD. Knižnica obsahuje podľa oficiálnej stránky ESD 250 000 zväzkov a 10,5 km zväzkov v regáloch, v 24 oficiálnych jazykoch EÚ a niektorých jazykoch tretích štátov.

Medzi nimi sú nielen európske právne predpisy a výstupy ale aj komentované znenia vnútroštátnych predpisov, čiže bolo v nej možné nájsť aj slovenské predpisy a odborné články či štúdie. Pojednávacie miestnosti ESD sú moderné a veľmi dobre označené. Na obrazovke pred pojednávacou miestnosťou sa uvádza údaj, ktorá vec sa práve pojednáva a ktorá je ukončená, pokiaľ sa pojednáva viac vecí za sebou.

Do pojednávacej miestnosti sa odporúča prísť aspoň 15 minút vopred. Na rozdiel od slovenských súdov verejnosť vstupuje do pojednávacej miestnosti pred tým ako do nej vstúpia sudcovia. Pracovník súdu v okamihu začiatku pojednávania pred Súdny dvorom ohlásil, že do pojednávacej miestnosti vstupuje súd a dvere do pojednávacej miestnosti sa zatvorili. Pri príchode a odchode sudcov sa verejnosť postaví. Pojednávacie miestnosti sú vybavené sedadlami, kde v operadle sedadla je možné použiť slúchadlá a navolením kódu zvoliť reč prejavu, ktorého preklad si návštevník želá počúvať. Rokovací jazyk sudcov je francúzština, no každý účastník konania pred ESD svoj prejav prezentuje v reči členského štátu. Aj rozsudok vo veci samej bol sudcom Súdneho

dvora prednesený v reči žalobcu. Po bokoch pojednávacej miestnosti sedia za sklom profesionálni tlmočníci. Jazykové služby podľa oficiálnej stránky ESD zastrešuje k 31. 12. 2018 960 pracovníkov čo predstavuje 43 % zamestnancov ESD.

Zúčastnila som sa ako verejnosť na dvoch pojednávaniach – jedna právna vec sa týkala vyhlásenia rozhodnutia o žalobe Českej republiky proti Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie – žaloba o zrušenie Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/853, ktorou sa mení smernica Rady 91/477/EHS o kontrole získavania a vlastníctva zbraní, sp. zn. C-482/17. Napadnutá smernica bola prijatá v nadväznosti na streľby v Kodani v dňoch 14. 2. a 15. 2. 2015, ako aj v nadväznosti na udalosti dňa 13. 11. 2015, kedy zomrelo 120 ľudí pri koordinovaných teroristických útokoch v Paríži. V skratke by sa dalo povedať, že táto smernica zaviedla nové sprísnené podmienky kontroly nadobudnutia a držby zbraní.

Česka republika sa domáhala zrušenia tejto smernice zo štyroch žalobných dôvodov – tvrdila, že došlo k porušeniu zásady prenesenia právomocí (napadnutá smernica bola prijatá na základe článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie napriek tomu, že nesleduje cieľ odstránenia prekážok vnútorného trhu, ale výhradne cieľ predchádzania trestnej činnosti a terorizmu, kde normotvorca EÚ nemá právomoc prijímať harmonizačné opatrenia), zásady proporcionality pre absenciu vykonania posúdenia dôsledkov smernice, zásady právnej istoty (o. i. čl. 7 ods. 4a napadnutej smernice tzv. *grandfathering clause* podľa žalobcu fakticky núti členské štáty prijať vnútroštátnu právnu úpravu s retroaktívnymi účinkami) a zásady nediskriminácie (výnimka v čl. 6 ods. 6 v druhom pododseku smernice podľa žalobcu vyvoláva dojem zdanlivo neutrálneho opatrenia, avšak v skutočnosti je nastavená tak, že podmienkam vyhovuje len švajčiarsky systém ponechávania zbraní pri ukončení vojenskej služby).

Maďarsko a Poľsko vstúpili do konania ako vedľajší účastníci na podporu návrhov Česka a Francúzska a Európska komisia vstúpila do konania na podporu návrhov Európskeho parlamentu a Rady. Súdny dvor vyniesol rozsudok, ktorým zamietol žalobu Českej republiky proti napadnutej smernici.

Druhé pojednávanie sa konalo pred Všeobecným súdom a týkalo sa právnej veci žalobcu Slovinsko proti žalovanej Európskej komisii, sp. zn. T-626/17, v ktorom Slovinsko navrhuje v celom rozsahu zrušiť delegované nariadenie Komisie 2017/1353, ktorým sa mení nariadenie č. 607/2009, pokiaľ ide o odrody viniča a ich synonymá, ktoré sa môžu uvádzať na etiketách vín. Žalobných dôvodov bolo celkom osem a konanie sa týka práv slovinských výrobcov, na ktoré sa vzťahuje chránené označenie pôvodu *Teran*. V tomto konaní strany na pojednávaní prednášali svoje právne a skutkové videnie veci a sudkyňa spravodajkyňa ako jedna členka z celkom 5-členného senátu (komory) adresovala účastníkom konania otázky na spresnenie ich vyjadrení.

Podľa oficiálnych údajov ESD priemerná dĺžka konania k 31. 12. 2018 pred Súdnym dvorom je 15,7 mesiaca a pred Všeobecným súdom 20 mesiacov. Rozpočet ESD na rok 2019 je podľa webovej stránky ESD 429,5 milióna eur.

Sumárne možno konštatovať, že súdne konanie pred ESD pôsobí dojemom vysokej profesionality a dôstojnosti. Budovy ESD vďaka architektúre, dizajnu a umeleckým dielam vyvolávajú v návštevníkoch pocit dôvery v túto inštitúciu. Je potrebné zdôrazniť veľmi ľudský a ústretový prístup zamestnancov ESD – nielen vo vzťahu k návštevníkom ESD, ale aj v správaní a komunikácii medzi zamestnancami navzájom. Žiada sa dodať, že vzhľadom k tomu, že do mozaiky obrazu o konaniach pred ESD chýba ešte osobná skúsenosť s ďalšími typmi konaní, predovšetkým s konaním o prejudiciálnej otázke, táto cesta rozhodne nebola poslednou.

Záverom by som rada poďakovala Slovenskej advokátskej komore za poskytnutie užitočných informácií pred touto cestou ako aj za organizovanie vzdelávacích dní, vďaka ktorým si bolo možné napríklad na prednáške *Prejudiciálne konanie – medzistanica na Súdnom dvore* (23. 10. 2019, Bratislava, prednášajúci Mag.iur. Michal Kianička – Kancelária zástupcu SR pred súdmi EÚ) doplniť vzdelanie a získať mnohé cenné informácie takpovediac z prvej ruky.

JUDr. Dana Jelinková Dudzíková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 12/2019 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Advokacie žije?* sa JUDr. Radim Mikeš, podpredseda ČAK, zamýšľa nad spoločenskými a športovými podujatiami usporiadanými pre advokátov a tým, že sa na nich zúčastňuje stále rovnaký okruh advokátov a mladých advokátov asi neoslovujú.

V rámci **Aktualít** je uverejnené upozornenie k žiadostiam o zníženie povinných príspevkov advokátov a informácia ČAK o povinných platbách a poisťovní.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ● Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25. 6. 2019, sp. zn. 21 Cdo 4540/2018, k získaniu zástavného práva od neoprávneného, v ktorom súd vyjadril, že § 984 O. Z. sa uplatní aj pre nadobudnutie záložného práva za podmienok úplatnosti právneho konania a dobrej viery v stav zápisu vo verejnom zozname. Súlad zápisu vo verejnom zozname so skutočným právnym stavom sa, rovnako ako konanie v dobrej viere, prezumuje. Existenciu dobrej viery je potrebné skúmať v časovej súvislosti s okamihom, kedy k právnomu konaniu došlo. Iba v prípade, kedy vzniká vecné právo až zápisom do verejného zoznamu, sa posudzuje dobrá viera k okamihu, keď bol podaný návrh na zápis vecného práva do verejného zoznamu. Zvyčajná opatrnosť zmluvnej strany pri nadobúdaní vecného práva zásadne nezahŕňa jej povinnosť konať aktívne kroky na ubezpečenie sa, že stav zápisu vo verejnom zozname je v súlade so skutočným právnym stavom. To však neplatí, ak existujú objektívne okolnosti, ktoré spochybňujú súlad medzi stavom zapísaným vo verejnom zozname a skutočným právnym stavom. V takom prípade je na nadobúdateľovi, aby si overil, či zápis vo verejnom zozname zodpovedá skutočnému právnemu stavu; ● Nález Ústavného súdu ČR z 22. 10. 2019, sp. zn. III. úS 702/17, k nakladaniu s listinami zaistenými pri prehliadke advokátskej kancelárie, kde ústavný súd vyslovil, že pre naplnenie požiadaviek ústavnosti plynúcich z čl. 2 ods. 2, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd je nevyhnutné, aby sudca rozhodujúci podľa § 85b ods. 3 trestného poriadku o návrhu na nahradenie súhlasu zástupcu Českej advokátskej komory na oboznámenie sa s obsahom listín zaistených pri domovej prehliadke alebo prehliadke iných priestorov, v ktorých advokát vykonáva advokáciu, sa s týmito listinami oboznamoval výlučne v priebehu verejného zasadnutia nariadeného za týmto účelom. V situácii, keď vznikne potreba odročiť verejné zasadnutie, je nevyhnutné zaistiť listiny po dobu odročenia zabezpečiť spôsobom, ktorý neumožní nikomu sa s nimi oboznámiť, prípadne ich zničiť alebo poškodiť. Súčasne zvolený spôsob zabezpečenia musí umožniť, aby na odročenom verejnom zasadnutí bolo možné preveriť, či v ob-

dobí medzi konaním verejných zasadnutí nebolo zabezpečené listín porušenie; ● Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 19. 9. 2019, sp. zn. 2 As 122/2017-73, k niektorým právnym aspektom poskytovania homeopatie, v ktorom súd vyjadril, že poskytovanie homeopatie nie je poskytovaním zdravotníckych služieb v zmysle zákona o zdravotníckych službách; ● Posudok č. 1/17 pléna Súdneho dvora EÚ z 30. 4. 2019 vo veci komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej štátmi na strane druhej (CETA) – ide o posudok SD EÚ o (podmienenej) zlučiteľnosti mechanizmu riešení investičných sporov podľa dohody CETA a poisťkách autonómie únie práva; ● Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. 12. 2015 vo veci Roman Zakharov v. Ruská federácia [GC], sťažnosť č. 47143/06, k odposluchom mobilnej telefonической komunikácie, kde súd vyjadril, že zákonná úprava umožňujúca odpočúvanie mobilnej telefonической komunikácie obyvateľstva bez toho, aby obsahovala dostatočné záruky proti zneužitiu a svojvôli je v rozpore s právom na ochranu súkromia a korešpondencie.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu a Kniha V. § 251 – 376 občanského soudního řádu* (Jaromír Jirsa a kol.), *Zákon o majetku české republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Komentář* (Ondřej Závodský, Martin Svoboda), *Odklony v trestním řízení* (Alena Tibitanzlová), *Dědické právo: kompletní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního* (Martin Šešina, Ladislav Muzikář, Petr Dobiáš), *Mezinárodní obchodní právo* (Magdalena Pfeifer, Monika Pauknerová, Květoslav Růžička a kol.), *Ochrana osobnosti, soukromí a osobních údajů* (Pavel Mates (ed.) et al.).

V časti **Z advokacie** je príspevok *Z praxe Výboru ČAK pre odbornú pomoc a ochranu záujmov advokátov*, ktorý obsahuje stanovisko a odporúčenie výboru, ktoré sa týka prípadu, kedy policajný orgán do trestného spisu zaradil celú elektronickú SMS komunikáciu medzi klientom a advokátom týkajúcu sa výlučne poskytovania právnej pomoci v tejto veci, ktorá sa stane súčasťou znaleckého posudku.

Časť obsahuje aj rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 2. 9. 2019, sp. zn. K 77/2019, v ktorom rozhodli, že je kárnym previnením, ak advokát ako zástupca zmešká súdne pojednávanie, podá odvolanie bez pokynu a vedomia klienta, neprevezme poštu, klienta o tom všetkom, i o doručení rozsudku, neinformuje.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

doc. JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., Mgr. Tomáš Zvoníček
Provozování taxislužby prostřednictvím alternativních dopravců jako nekalosoutěžní jednání?

Cieľom článku je rozobrať postup českých a slovenských súdov pri riešení nekalosúťažnej povahy alternatívnych foriem osobnej dopravy a poukázať na významné závery použiteľné v obdobných alebo súvisiacich prípadoch.

JUDr. Václav Bednář

K dědické nezpůsobilosti a jejímu posuzování

Článok sa zaoberá otázkou posudzovania naplnenia jedného z dôvodov dedičskej nespôsobilosti po zmene právnych predpisov účinnosťou nového českého občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to, že zákon v § 3069 oz. konštatuje, že sa pri dedení použije právo platné v deň smrti poručiteľa, potom je namieste otázka, ako hodnotiť situáciu, kedy bol naplnený dôvod dedičskej nespôsobilosti pred účinnosťou existujúceho občianskeho zákonníka, ale poručiteľ zomrel až po jeho účinnosti. Táto otázka vzniká najmä v súvislosti s dôvodom spočívajúcim v dopustení sa úmyselného trestného činu proti osobám vymedzeným v § 1481 oz., a ďalej potom pri prípadoch dedičskej nespôsobilosti, ktoré sú obsiahnuté v § 1482 oz. Je to preto, že tieto dôvody sa s novým občianskym zákonníkom buď zmenili, alebo pribudli novo. Výkladom tohto problému sa zaoberal už aj Najvyšší súd ČR vo svojom rozsudku sp. zn. 21 Cdo 5238/2017.

Mgr. Dominika Novotná

Zdanění církevních restitucí

ve světle zásady pacta sunt servanda

Autorka sa zaoberá rozhodnutím pléna Ústavného súdu ČR, ktoré rozhodlo 1. 10. 2019 ústavným nálezom sp. zn. Pl. ÚS 5/19 o zrušení štyroch slov, ktoré do § 18a ods. 1 písm. f) zák. č. 586/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, zaviedol zákon č. 125/2019 Zb., s účinnosťou ku dňu vyhlásenia nálezu v Zbierke zákonov. Tieto slová znejú „s výnimkou finančnej náhrady“. Ústavný súd tak zrušil plánované zavedenie zdaňovania finančných náhrad, ktoré sa ČR zaviazala vyplácať cirkvám a náboženským spoločnostiam, a to ešte predtým, ako toto zdanenie nadobudlo účinnosť. Na základe vývoja judikatúry Ústavného súdu nie je možné tento nálež označiť ako prekvapivý.

Mgr. Petr Růžička

Jak aplikovat ustanovení OZ

o společných částech domu

Článok sa venuje aplikácii § 1160 O. Z., ktorý vymedzuje spoločné časti bytových domov. Rozdelenie domu na jednotky a na spoločné časti je určujúce pre výšku spoluvlastníckeho podielu vlastníka jednotky na spoločných častiach domu, a tým aj silu jeho práva zúčastňovať sa na rozhodovaní o spoločnej veci.

Mgr. Lenka Náhlovská

Význam etického kodexu

pro trestněprávní compliance

Príspevok skúma význam jedného zo základných dokumentov (aspoň väčších) spoločností na celkovej trestnoprávnej compliance a v niekoľkých kapitolách zoznámi čitateľa s pojmom *compliance program* (alebo systém), pojmom etický kódex a jeho významom pre prevenciu kriminality právnických osôb.

Mgr. Alexandra Donevová

kancelária SAK

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2020

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výťažky:

Závazne si objednávame výťažkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2020 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výťažky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta rokovať s advokátom protistrany

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak oslovuje protistranu, hoci vie, že je zastúpená advokátom, a hoci nemá od tohto zástupcu súhlas.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 11. januára 2019, sp. zn. 1/2018¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2 a 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 11 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 18 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci mu bolo známe, že v sporoch jeho klienta, vedených s M. N., nar. 1921, bytom v USA, M. N. vo všetkých predmetných veciach súvisiacich s Českou republikou právne zastupuje advokátka JUDr. O. P. na základe udelennej plnej moci z 15. 6. 2012, bez predchádzajúceho súhlasu tejto advokátky a bez jej vedomia

- zaslal priamo M. N. list z 28. 4. 2017, ktorým sa snažil v nej vzbudiť nedôveru k JUDr. O. P., pričom na M. N. činil neprípustný nátlak, ktorý v nej mohol vzbudiť dojem, že sa mohla dopustiť protiprávneho konania, s cieľom prinútiť ju, aby splnila požiadavky jeho klienta,

- kontaktoval R. S., advokáta v USA poskytujúceho právne služby M. N. v jej veciach prejednávanych v USA, listami z 3. 5. 2017 a 7. 6. 2017 a e-mailom z 21. 6. 2017,

teda

- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukládajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť, ak je osoba, s ktorou poskytovaná právna služba súvisí, zastúpená advokátom, nekonať s ňou priamo bez predchádzajúceho súhlasu tohto advokáta,

čím porušil

§ 16 ods. 2 a 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 11 Pravidiel profesionálnej etiky

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 54 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal dňa 3. 1. 2018 na disciplinárne obvineného disciplinárnu žalobu pre vyššie uvedený skutok.

Disciplinárne obvinený sa na výzvu k celej veci vyjadril podaním z 31. 1. 2018. Z jeho obsahu vyplýva, že disciplinárne

obvinený mal informácie od klienta o tom, kto pani M. N. zastupuje, a bola mu jeho klientom predložená plná moc z roku 2012, ktorú však považoval za neplatnú, pretože na jej podklade by nebolo možné vykonať vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, a o novom splnomocnení nevedel. List zaslaný M. N. podľa jeho presvedčenia žiadnym spôsobom neočierňoval JUDr. O. P. a nečinil neprípustný nátlak s cieľom prinútiť M. N. splniť požiadavky jeho klienta. Rovnako tak odmietol, že by sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že zaslal dve písomnosti R. S., keď tak robil z presvedčenia, že je zástupcom pani M. N. v USA. Listy adresované R. S. neboli podľa neho schopné poškodiť pani M. N. a žiadnym spôsobom neznevažoval JUDr. O. P., a navrhol preto, aby bol oslobodený spod disciplinárnej žaloby.

Na nariadené ústne pojednávanie disciplinárnej žaloby sa disciplinárne obvinený riadne dostavil. V rámci svojho výsluchu pripustil pochybenie a späťne vyhodnocoval, že mohol kontaktovať JUDr. O. P. s cieľom objasniť rozsah splnomocnenia. Zotrval však na tom, že nátlak na pani M. N. nebol neprimeraný, a ak by mal byť uznaný vinným, navrhol uloženie sankcie v podobe napomenutia.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní, kedy mal k dispozícii predovšetkým listinné dôkazy, a to sťažnosť spoločnosti JUDr. O. P., plnú moc z 15. 6. 2012, list disciplinárne obvineného z 28. 4. 2017 adresovaný pani M. N., listy adresované advokátovi v USA R. S. z 3. 5. 2017 a 7. 6. 2017 a ich preklady do českého jazyka a ďalej e-mailovú korešpondenciu medzi nimi z júna 2017, list sťažovateľke JUDr. O. P. a ďalej vyjadrenie disciplinárne obvineného a ním predložené listinné dôkazy, a to plnú moc z 15. 6. 2012, plnú moc z 27. 2. 2017, plnú moc zo 7. 3. 2017, žalobné návrhy a podanie disciplinárne obvineného v mene jeho klienta proti M. N. z 28. 3. 2017, 7. 3. 2017 a 8. 3. 2017, uznesenie obvodného súdu z 10. 3. 2017, vyjadrenie disciplinárne obvineného k sťažnosti a k disciplinárnej žalobe a jeho výsluch, dospel k záveru, že konanie disciplinárne obvineného naplňa znaky disciplinárneho previnenia, a to z nasledujúcich dôvodov:

Z obsahu listu disciplinárne obvineného adresovaného priamo pani M. N. z 28. 4. 2017 jednoznačne vyplýva jeho vedomosť o tom, že pani M. N. v záležitosti jeho klienta, ktorý sa zaujímal o jej nehnuteľnosti, zastupuje advokátka JUDr. O. P., lebo sám v liste uviedol, že „... 7. februára 2017 bola uzavretá zmluva o budúcej zmluve medzi konateľom klienta a Vami (myslené pani M. N.) zastúpenou JUDr. O. P.“. Z obsahu plnej moci z 15. 6. 2012, ktorú mal disciplinárne obvinený od klienta tiež k dispozícii, mu muselo byť zrejmé, že pani M. N. je zastúpená advokátom. Už len tieto dve skutočnosti mali byť pre disciplinárne obvineného dostatočné, aby neoslovoval priamo pani M. N. a konal voči M. N. iba prostredníctvom advokátky JUDr. O. P. Disciplinárne obvinený nemal jedinou indíciu o tom, že by právne zastúpenie realizované JUDr. O. P. bolo ukončené alebo, že by pani M. N. v ČR zastupoval niekto iný. V rámci konania nebolo preukázané, ale ani tvrdené, že by disciplinárne obvinený dostal súhlas od JUDr. O. P. na priame oslovenie jej klientky, naopak, z tvrdení disciplinárne obvineného vyplynulo iba to, že plná

moc udelená JUDr. O. P. na zastupovanie je podľa jeho názoru neplatná.

Disciplinárny senát uvádza, že advokát pri vedomí, že protistrana je zastúpená advokátom, nie je oprávnený vyhodnocovať platnosť plnej moci a v prípade pochybnosti má vždy možnosť otázkou u splnomocnenca overiť, či protistranu zastupuje. Možno konštatovať, že disciplinárne obvinený navyše ani nerobil žiaden právny úkon, pre ktorý by bol údajný nedostatočný rozsah splnomocnenia podľa pôvodnej plnej moci udelennej JUDr. O. P. pani M. N. nevyhnutný, ale išlo o výzvu k náhrade škody a upozornenie na plánované právne kroky. Za tejto situácie nebol disciplinárne obvinený oprávnený oslovovať ani R. S. ako právneho zástupcu pani M. N. v USA. Z jednotlivých krokov disciplinárne obvineného je skôr zrejmé, že nechcel rokovať s JUDr. O. P. a úplne vedome a nečestne sa ju snažil obísť. Tomu zodpovedá aj e-mail z 21. 6. 2017, ktorý zaslal disciplinárne obvinený R. S. potom, čo ho predtým upozornil, že pani M. N. pre záležitosť v ČR zastupuje advokátka JUDr. O. P., a vyzval, aby kontaktoval JUDr. O. P.

Podľa disciplinárneho žalobcu disciplinárne obvinený svojím konaním porušil povinnosti advokáta ustanovené v § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 etického kódexu, a to závažne v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii. Obhajoba disciplinárne obvineného, že jedinou zmienkou o JUDr. O. P. bola informácia od klienta, že JUDr. O. P. uzavrela v zastúpení pani M. N. s klientom disciplinárne obvineného zmluvu o zmluve budúcej kúpnej zmluvy dňa 7. 2. 2017, nemôže obstáť a je v rozpore s ustálenou výkladovou praxou.

Pochybenie disciplinárne obvineného vidí disciplinárny senát jednoznačne v priamom kontaktovaní protistrany, o ktorej vedel, že ju zastupuje iný advokát, čo vyplýva nielen z plnej moci z 15. 6. 2012, ale aj z tvrdení disciplinárne obvineného, že samotná JUDr. O. P. urobila za svoju klientku pani M. N. úkony, ktoré nakoniec boli predmetom právnych služieb poskytovaných disciplinárne obvineným svojmu klientovi proti pani M. N., ale je zrejmé aj z obsahu listu z 28. 4. 2017 adresovaného disciplinárne obvineným pani M. N.

Z čl. 11 etického kódexu vyplývajú povinnosti kolegiálne, najmä to, že ak osobu, s ktorou poskytovaná právnu služba súvisí, zastupuje advokát, nesmie s ňou advokát rokovať priamo bez predchádzajúceho súhlasu advokáta, ktorý ju zastupuje, ani odmietnuť s týmto advokátom rokovať. Ak snáď mal disciplinárne obvinený pochybnosti o platnosti plnej moci udelennej JUDr. O. P. zo strany pani M. N., je namieste opätovne uviesť, že takáto obhajoba nemôže obstáť ani za situácie ustálenej praxe, že advokáti sa vo vzájomnom styku najmä zdržia vzájomného vyžadovania plných mocí svojich klientov, lebo keby boli podobné formalistické konania medzi advokátmi pripustené, bol by účel pravidiel o zákaze obchádzania advokáta inej strany úplne zmarený.

Z obsahu listu disciplinárne obvineného z 28. 4. 2017 a z ďalšej skutočnosti, že disciplinárne obvinený vedel, že pani M. N. je osobou veľmi pokročilého veku, vyplývajú okol-

nosti, ktoré zvyšujú závažnosť previnenia. Hoci bolo disciplinárne obvinenému známe, a to nielen z informácií poskytnutých mu jeho klientom, ale aj z oznámenia advokáta v USA R. S., že pani M. N. zastupuje JUDr. O. P. a že si pani M. N. už neželá vyjednávať s jeho klientom, tento na ňu, a to veľmi razantným spôsobom, najmä uvedením potenciálnych citelných zásahov do jej majetkovej sféry v rádoch stoviek miliónov korún, vrátane nebezpečenstva súdnych a iných konaní, vyvíjal nátlak na zmenu jej postoja, ktorý bol spôsobilý vyvolať u pani M. N. dojem, že jej záujmy v Českej republike nie sú obhajované legálnym spôsobom či sú inak ohrozené, a tým mohol vzbudiť nedôveru pani M. N. voči JUDr. O. P. Škodlivosť konania disciplinárne obvineného zvyšuje tiež skutočnosť, že nešlo o jednorazovú záležitosť, že takéto previnenia boli v podstate tri, lebo každé jednotlivé zaslanie listu či e-mailu, ktoré obchádzalo advokátku – JUDr. O. P., napĺňa znaky disciplinárnych previnení, ako sú uvedené vo výrokovej časti.

Záver disciplinárneho senátu o vine potom korešponduje aj s doterajšou rozhodovacou praxou disciplinárnej komisie ČAK, kedy opakovane bolo rozhodnuté, že povinnosť advokáta rešpektovať zastúpenie protistrany iným advokátom je absolútne bezvýnimčná a musí byť splnená do najmenších dôsledkov (K tomu napr. K 62/99).

Disciplinárny senát preto konštatoval, že disciplinárne obvinený pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito, pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu, a najmä nedodržiaval povinnosť, ak je osoba, s ktorou poskytovaná právna služba súvisí, zastúpená advokátom, nekonať s ňou priamo bez predchádzajúceho súhlasu tohto advokáta. Takéto konanie vykazuje znaky disciplinárneho previnenia v zmysle § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, čl. 11 ods. 1 vetou druhú etického kódexu.

K osobe disciplinárne obvineného zistil disciplinárny senát z matričného listu, že vykonáva advokáciu ako samostatný advokát od 1. 7. 2003 a doteraz nebol disciplinárne postihnutý. Je ženatý, má dve deti, je jediným spoločníkom v spoločnosti, v ktorej vykonáva advokáciu, s mesačným príjmom vo výške niekoľkonásobku priemernej mzdy; ďalej vlastný rodinný dom, ktorý je zaťažený hypotékou.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát prihliadol najmä na to, že išlo o tri čiastkové skutky, ktoré na seba vzájomne nadväzujú, na závažnosť spáchaných previnení, kedy najmä hodnota právnej záležitosti a veku pani M. N. jednoznačne vyžadovali citlivý prístup, namiesto vyvíjania výrazného nátlaku na osobu vo veku blížiacemu sa 100 rokov a obchádzanie právneho zástupcu. Disciplinárny senát potom prihliadol k aspoň čiastočnej sebareflexii disciplinárne obvineného, ktorý v rámci prejednávania uznal, že mal v prípade svojich pochybností JUDr. O. P. kontaktovať a vyjasniť si s ňou rozsah jej splnomocnenia. Pri ukladaní sankcie disciplinárny senát prihliadol tiež na doterajšiu bez-

úhonnosť disciplinárne obvineného a ako primeranú sankciu konštatoval disciplinárny senát uloženie pokuty vo výške 54 000 Kč, čo zodpovedá cca 4,5-násobku minimálnej mzdy. Sankcia bola uložená takmer pri spodnej hranici sadzby pokuty. Len pre úplnosť disciplinárny senát dodáva, že už v deväťdesiatych rokoch boli také previnenia v podstatne menej exponovaných prípadoch sankcionované výraznými pokutami v porovnaní s cenovou hladinou doby, a že takéto konanie bolo a je posudzované ako pomerne závažné.

Proti tomuto disciplinárnemu rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, ktoré odvolací disciplinárny senát odvolacej disciplinárnej komisie ČAK rozhodnutím z 29. 5. 2019 podľa § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Zb. zamietol a disciplinárne rozhodnutie potvrdil.

V podanom odvolaní zo dňa 29. 3. 2019 disciplinárne obvinený navrhuje, aby napadnuté disciplinárne rozhodnutie odvolací disciplinárny senát zrušil a bolo rozhodnuté tak, že bude spod disciplinárnej žaloby oslobodený, popr., aby bolo uložené miernejšie disciplinárne opatrenie, pretože uložené disciplinárne opatrenie považuje za neprimerane prísne. Z podaného odvolania je zrejmé, že disciplinárne obvinený si je síce vedomý svojej povinnosti obsiahnutej v článku 11 ods. 1 etického kódexu – zdržať sa priameho kontaktu s protistranou, ktorá je zastúpená advokátom, ale poukazuje na okolnosti prípadu najmä v tom smere, že sa jedná o hraničnú situáciu, ktorá nedosahuje podľa jeho názoru intenzitu závažného zavineného porušenia povinností stanovených advokátovi stavovským predpisom, a že list, ktorý zaslal priamo M. N., neobsahuje nepravdivé tvrdenia a nie je spôsobilý očierniť či znevážiť JUDr. O. P. v očiach klientky, a že advokáta R. S. v USA kontaktoval priamo z toho dôvodu, aby sa zabezpečilo hladké vybavenie vecí medzi klientmi. Vo vzťahu k uloženému disciplinárnemu opatreniu poukázal na to, že disciplinárny žalobca navrhoval uloženie pokuty vo výške 5 000 Kč, a že teda uložené disciplinárne opatrenie nezodpovedá hľadiskám uvedeným v § 24 ods. 2 advokátskeho disciplinárneho poriadku a javí sa ako neprimerane prísne.

Disciplinárny žalobca bol informovaný o podaní odvolania disciplinárne obvineným, a to dorúčením jeho rovnopisu s prípisom predsedu disciplinárnej komisie zo 4. 4. 2019 – k podanému odvolaniu sa však nevyjadril.

Odvolanie disciplinárne obvineného bolo prerokované v zmysle § 27 ods. 1 advokátskeho disciplinárneho poriadku bez nariadenia pojednávania, pretože to nebolo na riadne posúdenie veci nevyhnutné.

Odvolací disciplinárny senát preskúmal v zmysle § 28 advokátskeho disciplinárneho poriadku celý výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia, ako aj správnosť disciplinárneho konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného nie je dôvodné. Pokiaľ ide o samotný priebeh disciplinárneho konania, nezistil odvolací disciplinárny senát žiadne pochybenia, úplne sa stotožnil s napadnutým disciplinárnym rozhodnutím, že ak disciplinárne obvinený priamo kontaktoval protistranu, o ktorej vedel, že je zastúpená advokátom, porušil povinnosti advokáta stanovené v § 17 zákona o advokácii

v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 etického kódexu a takéto porušenie je potrebné považovať za závažné v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii. Disciplinárne obvinený mal nepochybne vedomosť o právnom zastúpení pani M. N. v Českej republike advokátkou JUDr. O. P., a napriek tomu sa obrátil spôsobom uvedeným vo výroku disciplinárneho rozhodnutia priamo na M. N., resp. jej advokáta v USA, pričom spôsob, ktorým tak urobil, nie je možné v žiadnom prípade akceptovať, ako podrobne zdôvodnil disciplinárny senát okrem iného v bode 11. napadnutého disciplinárneho rozhodnutia.

Ak disciplinárne obvinený namieta, že advokát nemusí vlastným šetrením zisťovať, či a ktorý advokát prevzal zastúpenie protistrany, a to pri absencii predchádzajúceho kontaktu medzi advokátmi, tak vo všeobecnej rovine je táto úvaha správna, pokiaľ však advokát nemá vedomosť o existencii zastúpenia protistrany iným advokátom, a to aj vo forme určitej indicie – napr. plnej moci zo skoršej doby, ako to bolo v prípade disciplinárne obvineného.

Ak disciplinárne obvinený nerešpektoval v tomto konkrétnom prípade zastúpenie protistrany iným advokátom, dopustil sa disciplinárneho previnenia, tak, ako je uvedené v napadnutom disciplinárnom rozhodnutí.

Pokiaľ ide o uložené disciplinárne opatrenie, odvolací disciplinárny senát nesúhlasí s názorom disciplinárne obvineného, že by bolo neprimerane prísne vzhľadom na prvky uvedené v § 24 ods. 2 advokátskeho disciplinárneho poriadku. Nie je možné súhlasiť ani s odvolacou námietkou disciplinárne obvineného v tom smere, že disciplinárny žalobca navrhoval za skutok, ktorý je predmetom disciplinárnej žaloby, ulože-

nie pokuty vo výške 5 000 Kč. Zo zápisnice o pojednávaní disciplinárneho senátu z 11. 1. 2019 – č. l. 78 – je zrejmé, že disciplinárny žalobca v rámci záverečného návrhu navrhol pre prípad uznania viny uloženie pokuty vo výške päťnásobku minimálnej mzdy.

Ak teda disciplinárny senát uložil pokutu vo výške 54 000 Kč, čo zodpovedá 4,5-násobku minimálnej mzdy, je sankcia uložená pri spodnej hranici sadzby pokuty, ktorú bolo možné uložiť. Výška tejto sankcie podľa názoru odvolacieho disciplinárneho senátu úplne zodpovedá aj okolnostiam, za ktorých bol skutok spáchaný, jeho následkom, a tiež miere a forme zavinenia. Konečne výška sankcie je podľa názoru odvolacieho disciplinárneho senátu primeraná aj vo vzťahu k osobným pomeroch disciplinárne obvineného, ako boli v priebehu disciplinárneho konania zistené. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací disciplinárny senát rozhodol, ako je vo výroku rozhodnutia uvedené.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 preložené a spracované: Z kárnej praxe. In: Bulletin advokacie, č. 11/2019, s. 75 – 77

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková,
advokátka

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (1. časť)

Pracovná komisia pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory systematicky spracúva históriu organizácie a výkonu advokácie na našom území, tiež jej jednotlivé osobnosti, ale aj ďalšie spoločenské, kultúrne a historické súvislosti. Súčasťou činností pracovnej komisie je aj pravidelná účasť na konferenciách o histórii advokácie, ktorú každoročne na jeseň organizuje Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Tento rok nás JUDr. Stanislav Balík, PhD., ako najväčší ctiteľ histórie advokácie a tiež organizátor a moderátor tohto podujatia, spolu s predsedom Okresného súdu v Českej Lípe, privítal vo Ville Hrdlička v Českej Lípe. Za Slovensko odznelo niekoľko príspevkov a jeden sa venoval novým trendom v architektúre bývania na Slovensku v prvej polovici 20. storočia. Ponúkame preto v malej sérii niekoľko pohľadov na vily advokátov na Slovensku od prelomu 19. a 20. storočia po prvú polovicu 20. storočia.

Bývanie patrí k základným ľudským potrebám. Človek si túto potrebu uspokojuje predovšetkým v závislosti od svojej hmotnej situácie a potrieb rodiny. Zohľadňuje tiež svoju kultúrnu rozhladenosť, príslušnosť k určitej spoločenskej vrstve a subjektívne vnímanie krásna.

Tento príspevok je krátkym pohľadom na bývanie advokátov na Slovensku od konca 19. do prvej polovice 20. storočia. Výber je len reprezentatívny. Čosi už vybrali odborníci na ochranu pamiatok na Slovensku. Čosi vybrali renomovaní znalci architektúry vo výpravných publikáciách, ktorí si príklady architektúry bývania všímajú osobitne podľa kritéria zvoleného architekta alebo kritéria najzaujímavejších zachovaných dokladov umenia či funkčnosti bývania v minulosti. My sme hľadali priesečník – zaujímavé bývanie vyslovene advokátov na Slovensku.

No aj tento reprezentatívny výber čosi naznačuje. Advokáti – tí bohatší – boli odvážnymi stavebníkmi. Vedeli oceniť kvalitu renomovaných architektov a staviteľov, častokrát s nimi vedeli „vydohadovať“ nádherné projekty, vedeli spoluudávať tón moderných nárokov na bývanie a samozrejme, vedeli to zaplatiť. Tento úzky výber tiež ukazuje, to však až v nasledujúcich príspevkoch, že vo veľa prípadoch advokáti o svoje vily prišli, po roku 1939, alebo najčastejšie po vojne, a to v dôsledku zásahu štátu.

I. Vila

Vila v súčasnosti v najbežnejšom vyjadrení predstavuje honosnejší rodinný dom. V histórii sa vilou rozumeli rôzne stavby. Pôvodne, pred dvoma tisícročiami v antickom Ríme, bola villa vidiecka usadlosť, rodinný dom s hospodárstvom a príslušnými budovami, no stavala sa aj v blízkosti miest a v mestách (*villa rustica, villa suburbana, villa urbana*). Oživenie víl

Dom Aranyossyovcov po prestavbe na konci 19. storočia s erbom rodiny nad vchodom a freskou A. Aranyossyho (uverejnené v publikácii Gašpar, J.: Košice. Pohľady do histórie mesta. Na starých pohľadniciach, Region Poprad, s. r. o., Poprad, 2011)

priniesla renesancia a podľa talianskych vzorov sa stavali aj na našom území – vily, letohrádky, malé paláce – za mestom, nad mestom vo vinohradoch, na vidieku. Stavebne sa dôraz kládol už nie tak na fortifikačné vlastnosti, ale viac na pohodlie a vybavenosť. „Zlatým vekom vil sa stalo 19. storočie. Uhorská šľachta si stavala romantické vily v slovenských horách a kúpeľoch a model vil sa dostal i do miest. (...) Parcely na okrajoch miest, alebo tie, ktoré vznikali pri novo založených mestských triedach, poskytovali vďaka svojej rozľahlosti a často i nadväznosti na okolitú prírodu, väčšie pohodlie. To vyhľadávali najmä bohatšie vrstvy z radov veľkopodnikateľov, finančných magnátov, ale i právnikov, umelcov a lekárov. (...) Ale ani moderna nezanevrela na vilu ako takú, hoci onen prepych sa stal predmetom jej odsúdenia. To, že sa dobová rétorika sústredila na bývanie chudobných, nezabránilo architektom stavať vily i pre zámožnejšie vrstvy. Až v druhej polovici 20. storočia sa bohatí vlastníci vil stali osobami non grata, vila sa stala symbolom buržoázno-kapitalistickej zvrhlosti a celý ten sladko pôvabný svet buržoázie zanikol.“¹

Vilou sa teda rozumie honosné, spravidla viacpodlažné, trvalé alebo sezónne obydlie, lokalizované v samostatnom, najčastejšie záhradnom priestore, v blízkosti mesta, slúžiace na bývanie, reprezentáciu, spoločenský život, či dobrovoľný exil.² Uvažovanie o bývaní vo vilách bolo podmienené snahou prepájať mesto s vidiekom, čiže zasadiť bývanie do zelene. Bývanie v centre mesta znamenalo úzke domy, zle prevetrateľné byty s úzkymi okienkami do nevelkých dvorov a preto nové predstavy sa zamerali na veľkorysejší, tichší či odľahlejší priestor, ďalej od centra.

Interiér domu Ladislava Aranyossyho (Východoslovenské múzeum, sign. V.256-2 a V.256-3)

*Ladislav
Aranyossy,
predseda Advokátskej komory
v Košiciach
(poskytol MUDr.
Gabriel Balazsy)*

Akokoľvek, vila má navodiť i zanechať dojem.

Advokáti patrili tradične k majetnejším vrstvám spoločnosti. V druhej polovici 19. storočia obývali domy v centrách miest, ktoré často patrili už ich predkom. V nich mali aj svoje kancelárie. Príkladom je meštiansky dom advokáta **Ladislava Aranyossyho v Košiciach**.³ Vidiecki advokáti obývali zasa rodové alebo novopostavené kúrie – príkladom je **Daxnerovská kúria v Tisovci**.⁴ Niektorí advokáti si v blízkosti miest stavali letné sídla – takýmto príkladom je Vila Kornélia advo-

Dr. Štefan Marko Daxner (foto P. B. Socháň, SNK-ALU)

Kúria Š. M. Daxnera v Tisovci bola postavená v roku 1872 (Archív PÚ SR)

káta **Ladislava Brósza v Košiciach**.⁵ Menej majetní advokáti bývali v prenajatých bytoch, v ktorých tiež mali spravidla v jednej izbe zároveň kanceláriu.

Advokátska kancelária teda bola niekedy vyčlenenou súčasťou obydla advokáta, niekedy to bol samostatný priestor v inej nehnuteľnosti, veľmi často však v centrálnych častiach miest alebo mestečiek.

V našom priestore prelom 19. a 20. storočia znamenal v architektúre postupné prestriedanie secesie s rozmanitými romantizujúcimi prvkami, historizujúcimi prvkami jednotlivých predchádzajúcich slohov, prvkami folklorizmu a tiež eklektizmu. Tradičné secesné a neoklasicistické stavby dru-

hej polovice 19. storočia postupne nahrádzajú modernistické koncepcie vrcholiace v období medzivojnového Československa funkcionalistickými prístupmi. Nastúpila moderna, ktorá priniesla väčší dôraz na vnútorné priestory a špecifikovala najmä tie hygienické a funkčné, pracovala s porušením symetrie a jednoduchou líniou. Ozdobnosť strieda jednoduchosť, šikmé strechy bohato zdobených víl nahrádzajú kubické koncepty s plochými strechami. Do stavieb vstupujú výdobytky modernej techniky.

Tak ako osudy advokátov a, samozrejme, aj výkonu a organizácie advokácie, boli výrazne poznačené našimi štátoprávnymi podmienkami, štátoprávne prvky badať aj v archi-

Dr. Ladislav Brósz (Koudela, P.: A Kassa polgárság 1918 előtt és után. Budapest 2005 : Budapesti Corvinus Egyetem.)

Vila Kornelia v Košiciach (Koudela, P.: A kassa polgárság 1918 előtt és után. Budapest 2005 : Budapesti Corvinus Egyetem.)

Vila Kornelia v Košiciach

tektúre. Architektúra je tiež spolutvorcom i produktom podmienok v štáte. Ide nielen o pokrok v stavebných riešeniach, nových stavebných materiáloch a technológiách, ide tiež o predstavy usporiadania spoločnosti a deľby moci. „Čítame“ v nej symboliku verejnej ale aj súkromnej sily, moci, autority či postavenia. Motívy uznania istých epoch, myšlienkový návrat k nim, ale aj spoluhrádanie nových ideálov, to sú prvky, ktoré vidíme nielen vo verejných budovách, ale aj v tých súkromných, ktoré slúžia nielen ľudskému pohodliu, ale zrkadlia ekonomické i spoločenské rozvrstvenie spoločnosti.

Poznámky

- 1 DULLA, M. a kol.: **Slávne vily Slovenska**. Bratislava : Foibos, 2010, s. 7, 86.
- 2 BERKA, T., BAHNA, J. M.: **Vily nad Bratislavou**. Marenčin PT, Bratislava, 2013, s. 8.
- 3 Advokát a predseda Advokátskej komory v Košiciach, Ladislav Aranyossy (1846 – 1907), dom na dnešnej Šrobárovej ul. č. 44 v Košiciach vyžienil v roku 1869 po svadbe so Štefániou, rodenou Lasz gallnerovou (1848 – 1919). Barokový dom dal postaviť v prvej polovici 18. storočia Abrahám Lasz gallner, pôvodom zo Šopronu. Založil evanjelickú rodinu obchodníkov s vlnou a vínom, ktorá sa zaradila k najbohatším v meste. V ľavej zadnej časti domu mal advokátsku kanceláriu Ladislav Aranyossy a neskôr jeho synovia Aristid a Andrej. V roku 1894 dal Ladislav Aranyossy dom prestavať do novej podoby podľa projektu architekta Vojtecha Bencúra, pri tejto prestavbe bol nad oblúk vstupného portálu na arkier umiestnený erb rodiny Aranyossyovcov. Manželka Aristida Aranyossyho, Hedviga, po jeho smrti dom nakoniec predala štátu, ktorý tam zriadil v roku 1979 výstavné síeň Východoslovenskej galérie.
- 4 Štefan Marko Daxner (1822 – 1892) zložil advokátsku skúšku v Pešti v roku 1846, v tom istom roku si otvoril advokátsku kanceláriu v Tisovci, kde ako advokát pôsobil aj po revolúcii 1848. V rokoch 1850 – 54 bol zástupcom štátneho komisára Gerner-

skomalohontskej župy v Rimavskej Sobote, neskôr bol preložený na štátne zastupiteľstvo do Košíc, potom do Nového mesta pod Šiatrom. V roku 1859 sa stal stoličným sudcom na župnom súde vo Veľkom Kállove, v roku 1861 druhým podžupanom Gemerskomalohontskej župy v Rimavskej Sobote a predsedom župného súdu. V roku 1865 bol preložený na zmenkový súd do Debrecína, po jeho zrušení neprijal miesto sedriálneho sudcu v Debrecíne a v roku 1872 sa aj s rodinou vrátil k advokácii do Tisovca. Po deľbe majetku s bratom – advokátom Jurajom Daxnerom, ktorý ostal žiť v rodičovskej kúrii, si postavil nový dom na nižnom konci Tisovca vedľa hradskej vedúcej na Pílu. K zemianskemu domu patrila i ohromná ovocná záhrada, cez ktorú pretekala rieka Rimava. Záhrada prešla do rúk Štefana Marka Daxnera v období Tisovskej komasácie. V tomto dome bývali neskôr aj jeho deti.

- 5 Košický advokát Ladislav Brósz (1855 – 1918) študoval právo na Právnickej akadémii v Košiciach a budapeštianskej univerzite (1881) a stal sa advokátom v Košiciach v roku 1881, kde bol neskôr verejným notárom (1915 – 1918). V roku 1885 sa oženil s Kornéliou, rodenou Dietzovou. Vlastnil letovisko – štvorizbovú vilu Kornélia – na Červenom brehu, kde trávil letá (v zime býval v dome na Hlavnej ulici). Dnes je vila súčasťou areálu tzv. dojčenského ústavu. K tomu viac: GAŠPAR, J., BLÁŠKOVÁ, E., MIHÓKOVÁ, M., **Lexikón Košičanov 1848 – 1938. I. diel**. Equilibria, Košice, 2014, s. 152.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

JUDr. Peter Kerecman, s. r. o.

Rázusova 1, 040 01 Košice

ponúka

pracovnú príležitosť pre

ADVOKÁTSKEHO KONCIPIENTA

alebo

ADVOKÁTSKU KONCIPIENTKU

s nástupom od 1. apríla 2020

Ponúkame:

- možnosť profesionálneho rastu a dlhodobej spolupráce
- zaujímavú a dynamickú prácu v rôznych oblastiach práva
- individuálny prístup

Požadujeme:

- zmysel pre zodpovednosť a tímovú prácu
- znalosť anglického jazyka slovom aj písmom vrátane odbornej terminológie

V prípade záujmu životopis s motivačným listom posielajte na

judr.kerecman@stonline.sk

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2020

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

